

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXXV/301/08 Rady Miejskiej w Obornikach
z dnia 5 grudnia 2008 r.
w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy Oborniki na lata 2008-2013

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OBORNIKI NA LATA 2008-2013

URZĄD MIEJSKI W OBORNIKACH
ul. M. J. Piłsudskiego 76
64-600 Oborniki

ODRÓDZINIE POMOCY SPOŁECZNEJ
ul. M. J. Piłsudskiego 76
64-600 Oborniki

GRUDZIE 2008 ROK

SPIS TREŚCI

I. CZ	WST PNA.....	str.3
1.1.	Regulacje prawne stanowiące podstawę tworzenia i wdrażania Strategii Regulacje prawne w kwestii rodziny i dziecka	str.5
1.2.	Cel i korzyści wynikające z utworzenia Strategii.....	str.9
1.3.	Proces tworzenia Strategii	str.11
1.4.	Struktura dokumentu.....	str.18
1.5.	Standardy Strategii.....	str.19
II. CZ	DIAGNOSTYCZNA.....	str.21
2.1.	Charakterystyka Gminy Oborniki	
2.1.1.	Położenie geograficzne i powierzchnia gminy	str.21
2.1.2.	Warunki i jakość życia mieszkańców.....	str.23
2.1.3.	Sytuacja demograficzna i społeczna gminy.....	str.29
2.1.4.	Edukacja, kultura, sport oraz turystyka	str.32
2.1.5.	Zdrowie i opieka zdrowotna.....	str.41
2.1.6.	Bezpieczeństwo publiczne	str.42
2.1.7.	Misja i strategiczne kierunki rozwoju gminy	str.44
2.2.	Obszar społeczny.....	str.47
2.2.1.	System pomocy społecznej w Gminie Oborniki	str.47
2.2.2.	Problemy społeczne występujące na terenie gminy oraz sposoby i potrzeby w zakresie ich rozwiązywania	str.59
2.2.2.1.	Wyniki diagnozy społecznej	str.59
2.2.2.2.	Analiza problemów społecznych występujących w Gminie Oborniki oraz sposoby i potrzeby w zakresie ich rozwiązywania	str.66
2.2.3.	Zasoby Gminy Oborniki w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych	str.97
2.2.4.	Kapitał społeczny działający na rzecz integracji i rozwiązywania problemów społecznych w gminie.....	str.98
III. CZ	PROGRAMOWA.....	str.100
3.1.	Misja Strategii.....	str.100
3.2.	Priorytety, cele strategiczne i cele operacyjne oraz kierunki działań Strategii.	str.102
3.3.	Wdrażanie i koordynacja Strategii.....	str.121
3.3.1.	Źródła finansowania Strategii	str.126
3.3.2.	Monitoring i ewaluacja	str.127
3.3.3.	Sprawozdawczość, aktualizacja i promocja Strategii	str.132
IV. POWI	ZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	str.135

I. CZ WST PNA

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 jest istotną potrzebą i wymogiem nowej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Oborniki, związana głównie z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz zupełnie nowymi możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych na rozwój lokalny, w tym politykę społeczną. Jest dokumentem wymagany w przypadku ubiegania się o środki strukturalne Unii Europejskiej. Obowiązek posiadania tego dokumentu nakłada Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Posiadanie Strategii jest przede wszystkim wymogiem ustawowym-ustawa z dnia **12marca 2004r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2004 nr 64 poz. 593 z p. zm.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i wdrażania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 to długofalowa wizja działań wiodących do dokonania trwałej zmiany społecznej zgodnie z przyjętymi priorytetami; wizja kompleksowa i spójna, tworzona i konsekwentnie realizowana przez różne podmioty współpracujące ze sobą na rzecz dobra wspólnego mieszkańców danej gminy.

Oparcie funkcjonowania polityki społecznej w gminie na długofalowym planowaniu, na przejrzystych celach o różnym horyzoncie czasowym, pomaga zarządzać sferą polityki społecznej i ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację zadań tejże polityki. Strategia pomaga także skoordynować działania różnych instytucji funkcjonujących na polu polityki społecznej w gminie wokół głównego kierunku działań i głównych problemów w tej sferze.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 nie ogranicza się w swych zapisach tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez instytucje gminy (Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, instytucje kultury). Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających w obszarze polityki społecznej

w gminie Oborniki. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Okres realizacji *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki* przyjęto na sześć lat (2008 - 2013), co ułatwi władzom gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

1.1. Regulacje prawne stanowiące podstawę tworzenia i wdrażania Strategii. Regulacje prawne w kwestii rodziny i dziecka.

Podstawę do opracowania i wdrażania Strategii przez gminę stanowi *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2004 nr 64 poz. 593 z p. zm.), która w art. 17, ust.1., pkt.1.stanowi:

“Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;”

Nowa ustawa o pomocy społecznej stanowi kolejny etap budowy nowego systemu aktywnej polityki społecznej w Polsce mającego na celu stworzenie solidnego fundamentu polityki opartej na trzech zasadach:

- po pierwsze: tworzenia spójnego systemu wspierającego aktywizację osób bezrobotnych na rynku pracy i na polu pomocy społecznej, który może stworzyć szansę aktywizacji w celu podwyższenia poziomu życia;
- po drugie: budowania kompleksowego systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, opartego na realnych podstawach utrzymania na właściwym poziomie gospodarstw domowych;
- po trzecie: tworzenia skoordynowanego systemu instytucjonalnego, jasno prezentującego odpowiedzialność instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i organizacji sektora pozarządowego;

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości, jak m.in.:

- ustawa z dnia 26 października 1982 roku **o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz.U.z 1997r. Nr123, poz.776 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku **o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz.U. z 2005r. Nr179, poz. 1485);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. **o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz.U. z dnia 20 września 2005 r., Nr 180, poz. 1493);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o **ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535);
- ustawa z 27 sierpnia 1997 r. **o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.** (Dz. U. z 9 października 1997 r., Nr 123, poz. 776 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku **o świadczeniach rodzinnych** (Dz.U. Nr 228, poz.2255 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku **o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (Dz.U. z 2003 r. Nr96, poz. 873 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku **o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz.U. z 2004r. Nr99, poz.1001 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku **o zatrudnieniu socjalnym** (Dz.U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. **o spółdzielniach socjalnych** (Dz. U. z dnia 5 czerwca 2006 r., nr 94, poz. 651)
- ustawa dnia 8 grudnia 2006 r., **o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych** (Dz. U. z dnia 29 grudnia 2006 r., Nr 251, poz. 1844);

Oprócz wymienionych aktów prawnych przy opracowaniu i realizacji strategii odwoływano się także do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu

ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego i innych.

Regulacje prawne w kwestii rodziny i dziecka

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy rozwija normy zawarte w Konstytucji,

a odnoszące się do rodziny. Normuje on problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, stosunków między rodzicami i dziećmi, pochodzenia dziecka, opieki i kurateli, instytucji przysposobienia.

Kodeksy: karny i cywilny oraz postępowania cywilnego i pracy także regulują aspekty prawne związane z problematyką rodziny. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki

społecznej organu gminy lub organizacji społecznej mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Ostatni z nich, Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z ich jest **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka**, której art.16 stanowi, iż Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16 pierwszej części **Europejskiej Karty Społecznej**. Mówi on, iż rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską **Karta Praw Rodziny**. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest **Konwencja o Prawach Dziecka**. Jej postanowienia dotyczące dziecka urodzonego, które nie ukończyło 18 roku życia, obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie

i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że: dziecko jest samodzielnym podmiotem (ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną wymaga szczególnej opieki i ochrony prawnej) i jako istota ludzka wymaga poszanowania jego tożsamości, godności i prywatności (rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania dziecka i wymaga ze strony państwa wsparcia).

Jeszcze innym aktem prawnych zapewniającym ochronę dziecku jest **Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci**. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także **Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego**, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są również chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich.

1.2. Cel i korzyści wynikające z utworzenia Strategii

Celem utworzenia *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* jest strategiczne zaplanowanie i realizowanie aktywnej polityki społecznej na poziomie lokalnym oraz wytyczne kierunków działań w zakresie rozwoju potencjału instytucjonalnego i społecznego gminy. Ponadto celem jest wypracowanie sprawnego i efektywnego programu pomocy, który umożliwi skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych oraz będzie przeciwdziałał wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Niniejsza strategia ma stworzyć podstawę do aktywnego kształtowania rzeczywistości, wyjść naprzeciw aspiracjom i dążeniom mieszkańców gminy, tworząc fundament ożywienia wszelkiej społecznej i gospodarczej aktywności. Zatem treść tego dokumentu ma inspirować i motywować władze i mieszkańców do współpracy na rzecz mieszkańców gminy. Celem tejże współpracy jest bowiem dobro wspólnoty.

Ponadto dzięki sprecyzowaniu w strategii najważniejszych problemów społecznych naszej gminy, wybrane cele i odpowiednia hierarchia powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Systematyzacja problemów doprowadzi do

integracji społecznej i jednocześnie ukierunkuje działania władz gminy.

Jest ona dokumentem otwartym podlegającym ewaluacji i monitoringowi. Stanowi informację dla programów gminy o występujących problemach społecznych oraz deficytach w tym zakresie i wyznacza kierunki działań na rzecz systematycznej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Oborniki.

Polityka społeczna to nie tylko koszty, ale to inwestycje w edukację, ochronę zdrowia, doskonalenie zawodowe, etc.

Brak inwestycji, to wysokie koszty zaniedbania, np.:

- koszty utraty zdrowia pracowników i straconych dni w pracy
- koszty utraty konkurencyjności w wyniku słabej edukacji,
- koszty utrzymania grupy ludzi zmarginalizowanych,
- koszty walki z przestępczością, etc.

Inwestycje w ramach aktywnej polityki społecznej, to korzyści długofalowe i trwałe, choć odroczone w czasie:

- ✓ bardziej trafne rozpoznawanie potrzeb społecznych,
- ✓ skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych,
- ✓ bardziej celowe i gospodarne wykorzystywanie środków publicznych,
- ✓ rozwój zaradności i samoorganizacji społecznej.

Strategia wesprze samorząd w prowadzeniu polityki społecznej, pomoże gminie m.in. w:

- racjonalizacji wydatków z zakresu pomocy społecznej;
- lepszym wykorzystaniu pieniędzy z funduszy strukturalnych;
- wzmocnieniu i rozwoju inicjatyw społecznych;
- zwiększeniu współpracy organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym;
- podniesieniu poziomu integracji społecznej w gminach.

Działania podjęte w ramach Strategii przyczynić się mają do:

- budowy potencjału gminy w zakresie strategicznego planowania i realizowania polityki społecznej na poziomie lokalnym;

- budowy potencjału instytucjonalnego i społecznego gmin pozwalającego na jak najlepsze wykorzystanie innych programów w obszarze integracji i pomocy społecznej.
- nabycia większego doświadczenia gminy w zakresie zlecania zadań własnych;
- lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców poprzez budowanie sieci usługodawców;
- lepszego zaspokojenie potrzeb mieszkańców poprzez stworzenie sieci usług społecznych (wzrost liczby usług, organizowanie nowych usług oraz poprawa ich jakości) oraz podniesienia standardów usług społecznych;
- zwiększenia lokalnej aktywności w obszarze rozwiązywania problemów społecznych;
- do wzmocnienia i tworzenia lokalnych organizacji pozarządowych aktywnie włączających się w proces integracji społecznej na terenie gminy.

1.3. Proces tworzenia Strategii

PRZEBIEG PROCESU TWORZENIA STRATEGII

W pracach nad budowaniem Strategii wyodrębniono następujące etapy:

Etap 1 – organizacja procesu strategii

Etap 2 – prace diagnostyczne

Etap 3 – formułowanie strategii

Etap 4 – wdrażanie strategii

ETAP 1. Organizacja procesu

1. Ustalono przebieg i zakres procesu tworzenia Strategii:

Etap 1 – Organizacja procesu

Etap 2 – Prace diagnostyczne (analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych SWOT oraz konsultacje społeczne)

Etap 3 – Formułowanie strategii

Etap 4 – Wdrażanie strategii

2. Opracowano założenia do budowy dokumentu:

- ✓ przeprowadzenie w drodze konsultacji społecznych diagnozy problemów i potrzeb społecznych wśród mieszkańców gminy Oborniki oraz analizy SWOT;
- ✓ budowana Strategia jest dokumentem spójnym i zgodnym z *Planem Rozwoju Lokalnego wraz ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Oborniki na lata 2006-2013* oraz z innymi strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- ✓ jest dokumentem nadrzędnym w stosunku do wdrażanych już programów z zakresu zagadnień problematyki społecznej, które automatycznie staną się integralną częścią Strategii w postaci załączników;
- ✓ powinna mieć cechy dokumentu otwartego podlegającego aktualizacji jej celów i zadań;
- ✓ określone cele strategiczne powinny przekładać się na cele operacyjne i działania;
- ✓ strategia powinna być **poddana konsultacji społecznej** oraz **ocenie ekspertów**.

ETAP 2: Prace diagnostyczne obejmowały:

- analizę sytuacji społecznej gminy Oborniki (warunków i jakości życia mieszkańców);
- analizę problemów i potrzeb społecznych (konsultacje społeczne; analiza SWOT; analiza dokumentów urzędowych; dyskusje w gronie specjalistów);
- opis dostępnych zasobów, które można wykorzystać do integracji i zaspokajania potrzeb społecznych oraz rozwiązywania problemów.

Planowanie strategiczne oparte jest na obiektywnej ocenie społecznego i ekonomicznego charakteru społeczności lokalnej i jej miejsca na mapie regionu. W ramach realizacji tychże działań przeprowadzona została analiza struktury społecznej Gminy Oborniki w ujęciu dynamicznym (lata 2003 - 2007).

Analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych – analiza strategiczna przeprowadzona metodą SWOT

Kolejnym ważnym elementem prac nad opracowaniem *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* była analiza zasobów wewnętrznych polityki społecznej Gminy (silne i słabe strony polityki społecznej) oraz analiza otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju polityki społecznej w Gminie. W tym celu przeprowadzono analizę SWOT, która stała się podstawą do zidentyfikowania

i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną;
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną;
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów;
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów;

Wynik prac przedstawiono w punkcie 2.2.2 niniejszej Strategii.

Konsultacje społeczne – przeprowadzono za pomocą ankiet a także bezpośrednich rozmów z mieszkańcami (potencjalnymi odbiorcami usług) oraz specjalistami działającymi na rzecz integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Wyniki konsultacji przedstawiono w punkcie 2.2.2 niniejszej Strategii.

W diagnozie środowiska społecznego wyodrębniono kluczowe problemy występujące w poszczególnych obszarach. Zastosowanie bezpośrednich konsultacji z mieszkańcami gminy Oborniki oraz analizy SWOT pozwoliło na zidentyfikowanie problemów społecznych oraz potrzeb w tym zakresie.

Dane zebrane i przeanalizowane w niniejszym dokumencie pochodzą z wielu źródeł i są wynikiem prac szerokiego grona osób, w szczególności reprezentujących:

- Urząd Miejski w Obornikach
- Radę Miejską w Obornikach
- Sołectwa Gminy Oborniki
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obornikach
- Obornicki Ośrodek Kultury
- Komendę Powiatową Policji w Obornikach
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Obornikach
- Powiatowy Urząd Pracy w Obornikach
- Sąd Rejonowy w Obornikach
- Prokuratura Rejonowa w Obornikach
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Obornikach
- Szpital Rehabilitacyjno – Kardiologiczny w Kowanówku
- Przychodnie Lekarza Rodzinnego: Medix, Vita i Vita KK
- Zespół Specjalistycznych Gabinetów Lekarskich S.C. MirMar NZOZ „Konsyliarz”
- Organizacje pozarządowe:
 - Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Zarząd Miejsko-Gminny i Powiatowy w Obornikach
 - Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej „Przyjaciel” w Obornikach
 - Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Miejsko-Gminny w Obornikach
 - Związek Harcerstwa Polskiego w Obornikach Komenda Hufca Im. Jana Miękusa
 - Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Koło w Obornikach
 - Towarzystwo Przywracania Rodziny Ochronka „Franciszek” w Obornikach
 - Polski Czerwony Krzyż w Obornikach
 - Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów

Politycznych w Obornikach

- Stowarzyszenie „Monar – Markot” w Rożnowicach
- Wielkopolskie Stowarzyszenie Aktywnych Rezerwistów Oddział w Obornikach
- Związek Zawodowy Strażaków „Florian” Zarząd Terenowy w Obornikach
- Związek Inwalidów Wojennych R.P. Zarząd Oddziału
- Związek Nauczycielstwa Polskiego
- Cech Rzemiosł Różnych
- Związek Wędkarzy
- Towarzystwo Kulturalne Objezierza i Okolic
- Parafie rzymsko-katolickie:
 - p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Obornikach
 - p.w. Św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryii Panny w Obornikach
 - p.w. Miłosierdzia Bożego w Obornikach
 - p.w. Św. Katarzyny w Rożnowie i Św. Michała w Łukowie
 - p.w. Św. Mikołaja w Maniewie
 - p.w. Św. Bartłomieja Apostoła w Objezierzu
 - p.w. Najświętszego Serca Jezusa i Św. Anny w Kiszewie
 - p.w. Św. Józefa Rzemieślnika w Popówku

ETAP 3 - **Formułowanie strategii**

Na tym etapie przystąpiono do formułowania misji strategii rozwiązywania problemów społecznych; określono cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań.

Określenie Misji polityki społecznej Gminy

Kluczowym elementem niniejszej strategii jest Misja – naczelny cel polityki społecznej Gminy, wokół którego powinny koncentrować się działania różnych lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych.

Członkowie zostali zapoznani lub zaproponowali swoje propozycje wizji i misji, które stały się podstawą dla jej końcowej wersji, w pełni oddającej

aspiracje mieszkańców i służącej długofalowemu rozwojowi społecznemu Gminy.

Sformułowanie obszarów priorytetowych polityki społecznej w Gminie

Zasadniczą rolą Zespołu było zidentyfikowanie obszarów priorytetowych (kierunków rozwoju) polityki społecznej w Gminie Oborniki, czyli takich obszarów, które odzwierciedlają zasadnicze pola działań w zakresie tej polityki. Wybór obszarów priorytetowych był wynikiem analizy bieżącej sytuacji społecznej w Gminie, analizy otoczenia zewnętrznego oraz wymogów ustawowych.

W efekcie zidentyfikowano i przeanalizowano pod kątem zagadnień strategicznych trzy obszary priorytetowe polityki społecznej w Gminie Oborniki:

- 1) Pomoc społeczna i bezpieczeństwo mieszkańców.
- 2) Rynek pracy i inicjatywy gospodarcze.
- 3) Edukacja, kultura i rekreacja.

Plany operacyjne- cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań

Kolejną ważną rolą Zespołu Zadaniowego było formułowanie planów operacyjnych dla zidentyfikowanych trzech obszarów priorytetowych polityki społecznej w Gminie Oborniki. Dla ukazania hierarchii i powiązań łączących poszczególne poziomy planów operacyjnych, opisano je w następującym układzie:

- *cele strategiczne (odpowiadające na pytanie: co chcemy osiągnąć?)*
- *cele operacyjne (w jaki sposób to osiągnąć?)*
- *kierunki działań (co zrobimy?)*

W wyniku pracy Zespołu Zadaniowego powstały plany operacyjne w trzech zdefiniowanych obszarach priorytetowych, wieńcząc tym samym prace nad „Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013”.

Ostateczna wersja Strategii jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym, a jednocześnie zawierającym priorytety i narzędzia realizacji,

które na najbliższe lata wydają się stwarzać najwięcej możliwości dla rozwoju społecznego w Gminie Oborniki.

Z biegiem czasu, w ciągłym procesie wdrażania, *Strategia* będzie ulegać modyfikacjom i aktualizacjom tak, aby jego realizacja odpowiadała potrzebom i aspiracjom lokalnej społeczności.

Projekt *Strategii* zawierający szczegółową diagnozę problemów społecznych zostanie przedstawiony do konsultacji organom administracji samorządowej Gminy Oborniki oraz partnerom społecznym współrealizującym poszczególne zadania i cele.

ETAP 4 – Wdrażanie Strategii

Proces wdrażania to “przejście” od planowania strategicznego do zarządzania strategicznego, czyli realizacja zapisów *Strategii*.

Etap ten obejmować będzie:

- przyjęcie dokumentu do realizacji;
- opracowanie długofalowych programów operacyjnych budujących systemowe rozwiązywania problemów w określonym obszarze, będących integralną częścią dokumentu w postaci załączników;
- budowanie i wdrażanie projektów realizacyjnych -integracji i rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- ocena realizacji *Strategii*- ewaluacja efektywności zadań.

Przyjęta metodyka opracowania *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* oparta została na partnersko - eksperckim modelu budowy planów strategicznych, w pełni oddającym oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji wspomagających rozwój lokalny w Polsce.

1.4. Struktura dokumentu

„*Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013*” uwzględnia problemy społeczne i potrzeby

środowiska lokalnego, które zidentyfikowano w drodze konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy oraz instytucji i podmiotów działających na rzecz społeczności lokalnej. Uwzględnia także systematyczne i równoległe prowadzone działania w sferze: wychowania, edukacji, kultury, rozwoju aktywności i samorządności obywatelskiej, rozwiązań: ekonomicznych, inwestycyjnych, prawnych i porządku publicznego. Nakreśla również wizję i cele oraz priorytety i kierunki działań, które podejmowane będą w obrębie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych oraz autorskich i lokalnych rozwiązań dostosowanych do specyfiki potrzeb środowiska w dziedzinie polityki społecznej, wykorzystując posiadane zasoby i środki finansowe lokalnego samorządu oraz środki finansowe możliwe do pozyskania z różnych źródeł, a w szczególności z Unii Europejskiej.

„Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013” jest zorganizowana na kilku poziomach i jej struktura przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi misja - wizja ładu społecznego. Po części wstępnej i diagnostycznej w dokumencie opracowano część programową w której wyróżniono poszczególne poziomy planowania takie jak:

- misja (priorytet główny), która jest wizją ładu społecznego;
- cele strategiczne;
- cele operacyjne;
- kierunki działań;
- programy operacyjne, które zaplanowano do opracowania w formie załączników do niniejszej *Strategii*;
- projekty realizacyjne-zadania do wykonania, które będą realizować określone cele strategiczne i operacyjne *Strategii* oraz cele główne i szczegółowe poszczególnych programów strategicznych;
- zarządzanie i koordynacja *Strategii*, źródła finansowania, monitoring, ewaluacja, aktualizacja i promocja *Strategii*.

W części końcowej dokumentu wskazano powiązania *Strategii* z innymi dokumentami strategicznymi.

1.5. Standardy Strategii

„Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013” spełnia poniższe standardy:

- 1) powstała w oparciu o diagnozę środowiska lokalnego, w szczególności problemów społecznych i potrzeb mieszkańców gminy;
- 2) odpowiada na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców Gminy Oborniki;
- 3) wyznacza cele i zadania dla rozwiązywania zdefiniowanych problemów społecznych;
- 4) uwzględnia lokalne zasoby i możliwości do rozwiązywania problemów;
- 5) dąży do integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 6) stanowi lokalny środowiskowy system wsparcia społeczności lokalnej o charakterze skoordynowanych i interdyscyplinarnych działań aktywizujących środowisko lokalne w obszarze polityki społecznej;
- 7) zakłada koordynację różnych służb i usług socjalnych oraz poprawę ich efektywności,
- 8) zakłada współpracę, partnerstwo, współdziałanie, wspólną pracę różnych służb i specjalistów w celu osiągnięcia trwałych rezultatów.
- 9) ma kompleksowy charakter rozwiązań uwzględniający pełen wachlarz działań pomocowych na rzecz osób/rodzin potrzebujących, od profilaktyki poczynając na resocjalizacji kończąc;
- 10) ma charakter stały, ciągły i długofalowy;
- 11) opiera się na stałej zawodowej kadrze uwzględniając współpracę z wolontariuszami oraz lokalnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi;
- 12) zakłada systematyczny monitoring i ocenę efektywności podejmowanych działań;

- 13) uwzględnia aktywną politykę społeczną-europejski model społeczny;
- 14) jest zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- 15) jest zharmonizowana z europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi dokumentami strategicznymi.

II. CZ DIAGNOSTYCZNA

2.1 Charakterystyka gminy Oborniki

2.1.1. Położenie geograficzne, powierzchnia gminy i dominujące kierunki rozwoju

Miasto i Gmina Oborniki położone jest w centralnej części województwa wielkopolskiego w Powiecie Obornickim. Od północy graniczy z gminą Połajewo (Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki) i gminą Ryczywół (Powiat Obornicki), od północnego - wschodu z gminą Rogoźno (Powiat Obornicki), od południowego - wschodu z gminą Murowana Goślina (Powiat Poznański), a od południa z gminami Suchy Las i Rokietnica (Powiat Poznański). Od strony południowo - zachodniej sąsiaduje z gminą Szamotuły (Powiat Szamotulski), a od strony zachodniej z gminą Obrzycko (Powiat Szamotulski).

Północna część gminy leży w Kotlinie Gorzowskiej i obejmuje szeroką na 3 – 4 km dolinę Warty, która od Obornik rozszerza się przechodząc pola wydmowe. W wielkiej formie dolinnej zaznacza się wyraźnie niewielka wyspa wysoczyznowa w rejonie Bąblina – Nowołoskońca – Dąbrówki Leśnej. Zachodnią i południowo-zachodnią część gminy zajmuje Równina Szamotulska, której charakterystycznymi formami są ciągi wzniesień w formie oddzielonych pagórków między Pamiątkowem a Nieczajną oraz długie wały między Objezierzem a Obornikami, o wysokości 90 – 95 m n.p.m. Przecięta jest doliną rynnową rzeki Samicy Kierskiej, która wyraźnie wcina się w teren. Południowo-wschodnia część gminy charakteryzuje się rzeźbą niskofalistą i niskopagórkowatą, typową dla Pojezierza Gnieźnieńskiego.

Różnica wysokości pomiędzy najniższym położonym punktem terenu, w okolicach miasta Oborniki (44,7 m n.p.m.), a najwyższym położonym punktem w rejonie miejscowości Bogdanowo (ok. 94,5 m n.p.m.) wynosi ponad 50,0 m. Ukształtowanie terenu gminy nie stwarza problemów w zagospodarowywaniu obszaru, a rzeźba terenu sprzyja rozwojowi rolnictwa, osadnictwa oraz rekreacji.

Miasto i Gmina Oborniki zajmuje powierzchnię 339,91 km², na której położonych jest 53 miejscowości oraz miasto Oborniki. Jest to pierwsza pod względem obszarowym gmina Powiatu Obornickiego, która zajmuje 47,7 % jego powierzchni.

Miasto i Gmina Oborniki pod względem użytkowania terenu zalicza się do obszaru rolniczo-leśnego, gdzie funkcjami wiodącymi gminy są rolnictwo, leśnictwo oraz turystyka i wypoczynek. Układ funkcjonalno – przestrzenny wykształcony na bazie naturalnych warunków przyrodniczych dzieli gminę na 4 części:

- część północno-zachodnia – to duży kompleks leśny należący do Puszczy Noteckiej, a na enklawach pól prowadzona jest gospodarka rolna;
- część południowo-wschodnia od Obornik, wzdłuż doliny rzeki Warty ciągną się lasy należące do Jednostki Wojskowej w Biedrusku gm. Suchy Las;
- część środkowo-wschodnia – obszar miasta Oborniki;
- część południowa i południowo-zachodnia, przecięta rzeką Samicą Kierską jest intensywnie wykorzystywana rolniczo.

Największy udział procentowy w powierzchni gminy mają użytki rolne, które zajmują ponad 53% powierzchni, a następnie użytki leśne które zajmują prawie 39%. Taki sposób użytkowania gruntów w oparciu o zasoby przyrodnicze

i kulturowe umożliwia gminie rozwój w kierunku turystycznym i rekreacyjnym. Gminę charakteryzuje niski procent udziału wód w ogólnej powierzchni – niecały 1% - są to wyłącznie wody płynące i naturalne zbiorniki wodne.

Mocną stroną gminy są walory krajobrazowe, lasy oraz bogata flora i fauna, co stwarza dobre perspektywy rozwojowi agroturystyki oraz turystyki wiejskiej. Dogodne położenie wielu miejscowości otoczonych lasami stwarza dobre warunki do wypoczynku.

Głównym ośrodkiem gminnym, jak i powiatowym oraz siedzibą władz samorządowych jest miasto Oborniki, położone w środkowo-wschodniej części gminy na prawym brzegu rzeki Warty, w odległości ok. 30 km na

północ od granic administracyjnych miasta wojewódzkiego Poznania. Miasto Oborniki zamieszkuje 17.996 osób, co stanowi 57,3 % ogółu mieszkańców gminy.

2.1.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Pod hasłem „jakość życia” rozumiemy ogół warunków życia ludności w gminie. Składają się na to i warunki mieszkaniowe, i poziom wyposażenia w usługi, i rynek pracy, ale także jakość środowiska przyrodniczego oraz poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Warunki mieszkaniowe, rynek pracy i poziom usług wiążą się nierozdzielnie z demografią – rozwojem ludnościowym gminy, we wszystkich jego aspektach.

I. Zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków sanitarnych:

Gospodarka wodno-ściekowa w Mieście i Gminie Oborniki jest obecnie tylko częściowo uregulowana. Gmina posiada bowiem, prawie pełen stopień zwodociągowania (98 % mieszkańców gminy jest objętych siecią wodociagową), a niedostatecznie rozbudowana jest sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków - na terenie Miasta i Gminy Oborniki objętych jest tylko 38% mieszkańców, a sieć kanalizacji sanitarnej posiada miasto Oborniki oraz miejscowość Kowanówko, Objezierze i Wargowo II.

Ze względu na niewystarczające nasycenie terenu gminy siecią kanalizacyjną, odprowadzającą ścieki do oczyszczalni, odpady płynne gromadzone są również w zbiornikach bezodpływowych (szambach).

Największa oczyszczalnia na terenie gminy położona jest w mieście Oborniki, przy ul. Obrzyckiej 131. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków.

Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowanych jest 125 przydomowych oczyszczalni ścieków. Większość z nich (100 oczyszczalni) zlokalizowane są w miejscowości Uścikowiec, a także w m. Urbanie.

II. Zaopatrzenie w gaz - w Mieście i Gminie Oborniki do sieci gazowej podłączone jest miasto Oborniki oraz część miejscowości gminy. Długość istniejącej sieci wynosi (wg GUS stan na rok 1999) 42,1 km. Część mieszkańców nie posiadająca gazu sieciowego korzysta do celów kuchennych z gazu propan-butan dowożonego w butlach.

III. Usuwanie odpadów - gospodarka odpadami stałymi

Na terenie miasta i gminy Oborniki systemem zbiórki odpadów objętych jest ok. 80 % mieszkańców. Organizowana jest selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych w systemie donoszenia w oparciu o rozstawione pojemniki

o pojemności 1,5 m³. Zbierane są szkło i tworzywa sztuczne.

Na terenie miasta i gminy Oborniki istnieją 3 instalacji do unieszkodliwiania odpadów – składowiska. Stanowią je 2 składowiska odpadów komunalnych, w tym 1 nieczynne oraz nieczynne składowisko odpadów przemysłowych

Na terenie gminy istnieje również 5 instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Instalacje do odzysku (2) prowadzą odzysk głównie tworzyw sztucznych, gruzu budowlanego oraz styropianu.

IV. Transport publiczny

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy należą: droga krajowa nr 11 Katowice – Poznań – Piła oraz dwie drogi wojewódzkie: nr 178 Oborniki – Wałcz i nr 187 Szamotuły – Oborniki – Murowana Goślina.

Przez teren gminy przebiega również magistrala kolejowa łącząca stolicę Wielkopolski z Pomorzem Środkowym relacji Poznań - Piła. Oś kolejową Miasta

i Gminy Oborniki stanowi linia kolejowa relacji Poznań – Piła, pierwszorzędna, zelektryfikowana, jednotorowa, a na odcinku od postoju Oborniki Most do Poznania dwutorowa. Obecność tej linii posiada pozytywne znaczenie ze względu na jej walory przewozowe (głównie transportowe),

natomiast stanowi ona przeszkodę w funkcjonowaniu sieci drogowej (przejazdy jednopoziomowe).

W granicach gminy usytuowane są 4 stacje kolejowe: Wargowo; Oborniki Miasto; Oborniki Wlkp.; Rożnowo.

Autobusy PKS i KSK umożliwiają dojazd mieszkańcom Obornik do: Poznania, Piły, Wałcza, Szamotuł, Murowanej Gośliny, Rogoźna, Ryczywołu, Obrzycka.

V. Sytuacja mieszkaniowa

Najważniejsze dane dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie zestawiono w tabeli nr 1 oraz nr 2 .

Tabela nr 1. Sytuacja mieszkaniowa w gminie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zamiesz- kane stale ¹⁾	Przeznaczone do czasowego lub sezonowego zamieszkania (jako drugie mieszkania)		Wykorzystywane w tym celu do prowadze- nia działalności gospod.	Niezamieszkane (wolne)		
			zamieszkane czasowo	Niezamie- szkane		przeznaczone do stałego zamieszkania	przeznaczone do rozbiórki, opuszczone	o nieustalonym przeznaczeniu
OGÓŁEM	9216	8707	74	52	4	357	22	-
stanowi ce własno :								
Osób fizycznych	5533	5177	39	48	3	254	12	-
Spółdzielni mieszkaniowych	2293	2212	21	2	1	57	-	-
Gminy	888	844	10	1	-	30	3	-
Skarbu Pa stwa	195	179	3	-	-	6	7	-
Zakładów pracy	267	256	1	1	-	9	-	-
Pozostałych podmiotów	40	39	-	-	-	1	-	-
Nieustaleni	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Podstawowe informacje o gminach województwa wielkopolskiego (wg spisów powszechnych 2002) - powiat obornicki, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003, tabl. 19.

Z informacji podanych w tabeli wynika, że w strukturze własnościowej mieszkań dominują mieszkania, należące do osób fizycznych. W gminie jest rozwinięte również budownictwo spółdzielcze oraz komunalne, **brak jest natomiast mieszkań socjalnych.**

Wypożyczenie mieszkań w instalacje

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorcze informacje, dotyczące wyposażenia mieszkańców w instalacje. Dane zaprezentowane w tabeli potwierdzają wcześniejsze obserwacje, dotyczące rozwoju poszczególnych sieci instalacyjnych. Ponad 97% mieszkańców w gminie ma dostęp do wodociągu, 92% do ustępu spłukiwanego, a 91% do łazienki. Największym problemem jest niski odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej i sieci gazowej.

Tabela nr 2. Mieszkania zamieszkałe stale według wyposażenia w instalacje oraz ludność w tych mieszkaniach (stan w dniu 20 maja 2002 roku)

WYSZCZEGÓLNIENIE m - mieszkania l - ludno	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w					
		wodociąg			ustęp spłukiwany		
		razem	z sieci	lokalny	razem	z odprowadzeniem	
						do sieci	do urządzenia lokalnego
OGÓŁEM	8781	8525	6759	1766	8118	3851	4267
w tym zamieszkałe stale:							
mieszkania	8707	8453	6698	1755	8055	3811	4244
ludno	31121	30349	23664	6685	29129	12315	16814

Źródło: Podstawowe informacje o gminach województwa wielkopolskiego (wg spisów powszechnych 2002) - powiat obornicki, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003, tabl. 24.

WYSZCZEGÓLNIENIE m - mieszkania l - ludno	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:					
		łazienki	ciepła wodociąg			gaz	
			razem	ogrzewanie		z sieci	z butli
				poza mieszkaniem	w mieszkaniu		
OGÓŁEM	8781	7984	7536	1869	5667	4959	3512
w tym zamieszkałe stale:							
mieszkania	8707	7924	7480	1852	5628	4916	3487
ludno	31121	28746	27225	6260	20965	16070	14129

Źródło: Podstawowe informacje o gminach województwa wielkopolskiego (wg spisów powszechnych 2002) - powiat obornicki, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003, tabl. 25.

WYSZCZEGÓLNIENIE m - mieszkania p - powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Ogółem		Centralne ogrzewanie			
			zbiorowe	indywidualne	Piece	Inne
OGÓŁEM	m	8781	3203	4140	1395	43
	p	658750	167522	410613	77625	2990

Źródło: Podstawowe informacje o gminach województwa wielkopolskiego (wg spisów powszechnych 2002) - powiat obornicki, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003, tabl. 26.

Podstawowe informacje na temat mienia komunalnego Gminy Oborniki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 3. Dane na temat mienia komunalnego gminy

Opis mienia komunalnego	2003	2004	2005	2006	2007	X.2008
wg grup rodzajowych	łączna ilość					
I. Grunty komunalne ogółem w ha	841,12	843,89	853,41	869,70	1203,81	1202,29
1. Grunty orne	7,04	7,64	14,83	15,09	280,47	280,96
2. Drogi	290,04	291,84	296,78	304,62	377,00	377,17
3. Lasy	50,42	50,42	50,42	63,17	63,09	63,09
4. Place i tereny zielone	145,45	146,85	147,11	147,11	147,11	147,11
5. Ogrody działkowe	23,97	23,97	23,97	23,97	23,97	23,97
6. Tereny rekreacyjne	26,5	26,5	26,50	26,50	26,50	26,50
7. Działki budowlane	112,73	111,7	108,83	104,56	102,10	100,61
8. Działki przemysłowo – handlowe	125,42	125,42	125,42	125,13	124,02	123,33
9. Cmentarze komunalne	5,22	5,22	5,22	5,22	5,22	5,22
10. Inne	54,33	54,33	54,33	54,33	54,33	54,33
II. Obiekty komunalne ogółem: liczba	228	227	230	196	208	212
1. Budynki mieszkalne	100	99	99	100	96	97
2. Budynki niemieszkalne, budowle	58	58	58	58	59	61
3. Obiekty szkolne	52	52	51	15	15	14
4. Obiekty przedszkolne	3	3	3	3	3	3
5. Miejsko – gminne biblioteki	7	7	7	7	7	7
6. Ośrodki kultury i wietlice	7	7	7	7	21	21
7. Ośrodki sportu i rekreacji	1	1	1	1	1	1
8. Obiekty służby zdrowia	5	5	4	4	5	5
9. Inne	-	-	-	1	1	2
10. Obiekt łobka	-	-	-	-	-	1

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Obornikach

VI. Przedsiębiorcy - według stanu na koniec grudnia 2004 roku, w rejestrze działalności gospodarczej, prowadzonej przez Urząd Miejski w Obornikach, zarejestrowane były 2.754 podmioty gospodarcze. Od 1999 roku liczba podmiotów wzrosła o 774, czyli o 40%.

Tabela nr 4. Liczba podmiotów gospodarczych

Podmioty gospodarcze w rejestrze gminy	1999	2000	2001	2002	2003	2004
RAZEM:	1980	1906	2462	2690	2804	2754
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	22	23	38	60	42	41
Transport, komunikacja	235	220	257	287	291	284
Handel, handel detaliczny, naprawy	987	932	1118	1212	1250	1231
Budownictwo	546	527	704	712	753	742
Inne usługi handlowe	49	35	43	45	72	53
Oświata, ochrona zdrowia	24	26	78	113	92	100
Przemysł i wytwórstwo	117	143	224	261	304	303

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w

Obornikach

Gospodarka Obornik została zdominowana przez płytę warstwową produkowaną przez „Metalplast” Oborniki Sp. Z o.o. Na bazie „płyty obornickiej” z dużym powodzeniem rozwinał się sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Na obornickim rynku gospodarczym oprócz Metalplastu, działają jeszcze w tej branży takie firmy jak m.in.: Tombud, Firma Królczyk, Warbud, Firma Flajszer, Budostal, Pakon, Alpakon. Branża budowlana reprezentowana jest również przez takie firmy jak: Brzechwa, Rembudex, Budro Plus. Oborniki znane są również z tradycji związanych ze stolarstwem. Obecnie, oprócz małych i średnich zakładów stolarskich działa także Obornicka Fabryka Mebli oraz fabryka mebli tapicerowanych „Top Sofa”.

Nowym zjawiskiem gospodarczym na terenie gminy jest rozwijający się rynek gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych – co ze względu na założenia zrównoważonego rozwoju powinno znaleźć wsparcie ze strony władz gminy w postaci rozwiązań systemowych.

VII. Rolnictwo

Od jakości gleb występujących na terenie gminy uzależniona jest struktura gatunkowa upraw. Znaczący udział w produkcji rolnej mają uprawy

o mniejszych wymaganiach glebowo-wodnych – żyto, mieszanki zbożowe, pszenżyto, ziemniaki i kukurydza. Zbocza w strukturze upraw zajmują ok. 81 %, następnie rośliny przemysłowe – 7 %, a dalej ziemniaki (5 %) i rośliny pastewne (3 %).

Gleby występujące na terenie gminy sprzyjają również uprawie roślin na cele energetyczne np. wierzby energetycznej, która ma stosunkowo niskie wymagania glebowe. Może być uprawiana zarówno na glebach użytkowanych rolniczo jak i na nieużytkach np. można nimi obsadzić łąki, skarpy, niecki.

Bezpośredni wpływ na rodzaj upraw prócz jakości gleb ma również produkcja zwierząt prowadzona na terenie gminy. Część uzyskanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Dominującym kierunkiem produkcji zwierząt na terenie gminy jest tucz trzody chlewnej, bydła, a w mniejszym skali hodowla drobiu, owiec i koni.

2.1.3. Sytuacja demograficzna i społeczna gminy.

Na terenie gminy Oborniki mieszka 32.356 osób (stan na 31 grudnia 2007 roku). Liczba mieszkańców gminy w ostatnich pięciu latach zmieniła się nieznacznie, wykazując tendencję rosnącą.

Współczynnik przyrostu naturalnego (mierzony przyrostem naturalnym na 1 tysiąc mieszkańców) w ostatnich kilku latach wykazywał się zmiennością, choć utrzymuje się wyraźna tendencja dodatnia. Średnia dla okresu 1999-2004 wyniosła +2,7. Współczynnik ten jest zdecydowanie wyższy od średniej krajowej, która w ostatnich latach waha się w granicach zera. Zjawisko to jest dość korzystne w kontekście długofalowego rozwoju gminy.

Dane, dotyczące ludności gminy z uwzględnieniem struktury płci i struktury wiekowej, przedstawiono w poniższej tabeli oraz na wykresie.

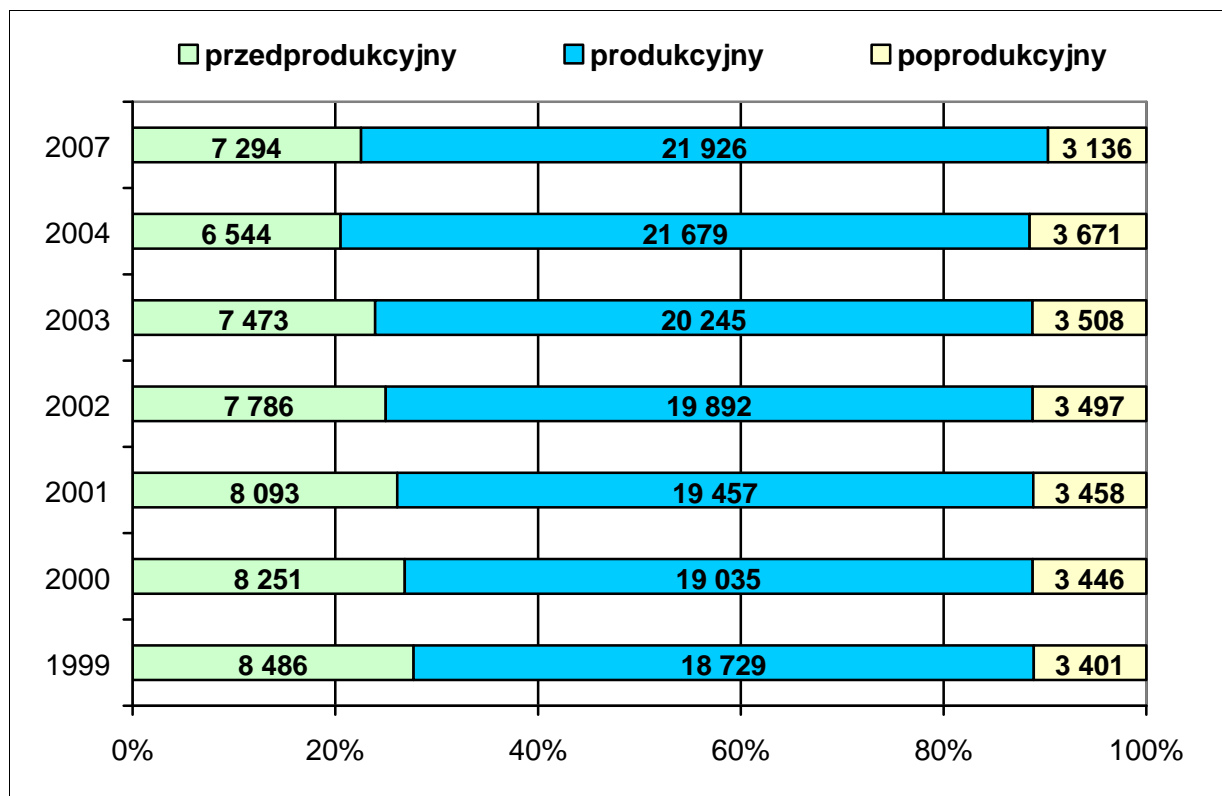
Tabela nr 5. Struktura ludności gminy Oborniki według grup wiekowych w 2007 r.

KATEGORIE	OGÓŁEM		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	procent	Liczba	procent	liczba	procent
RAZEM:	32 356	100,0%	16 948	100,0%	15 408	100,0%
DZIECI 0 - 2 LAT	1136	3,52	616	3,63	520	3,37
DZIECI 3 - 6 LAT	1355	4,19	989	5,84	361	2,34
DZIECI 7 - 16 LAT	3832	11,84	1868	11,02	1965	12,75
LUDNO 17 - 19	1472	4,55	705	4,16	767	4,98
LUDNO 20 - 24	2837	8,77	1410	8,32	1427	9,26
LUDNO 25 - 39	7824	24,18	3796	22,40	4027	26,14
LUDNO 40 - 59	9144	28,26	4776	28,18	4368	28,35
LUDNO 60 - 64	1625	5,02	836	4,93	789	5,12
LUDNO 65 - 69	843	2,61	475	2,80	368	2,39
LUDNO 70 - 79	1527	4,72	930	5,49	597	3,88
LUDNO 80 +	761	2,35	547	3,23	219	1,42

ródło: Dane Urzędu Miejskiego w Obornikach

Przedstawiona na Wykresie 1. klasyfikacja ludności gminy ze względu na wiek przed-, po- i produkcyjny jest pochodną struktury wiekowej ludności.

W ostatnich latach zanotowano wzrost liczby osób sposobiających się do pierwszej pracy przy jednoczesnym niewielkim wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 1. Ludność gminy w podziale na wiek przed-, po- i produkcyjny

ródło: Dane Urz. du Miejskiego w Obornikach

Z powyższych zestawień wynika, że ludność Gminy Oborniki starzeje się. W czasie ostatnich sześciu lat wyraźnie zmalał odsetek ludzi młodych w społeczeństwie – ich liczba zmalała w tym okresie o prawie 2.000 osób. Jednocześnie odnotowano wzrost liczebności wśród ludności pozostałych grup wiekowych.

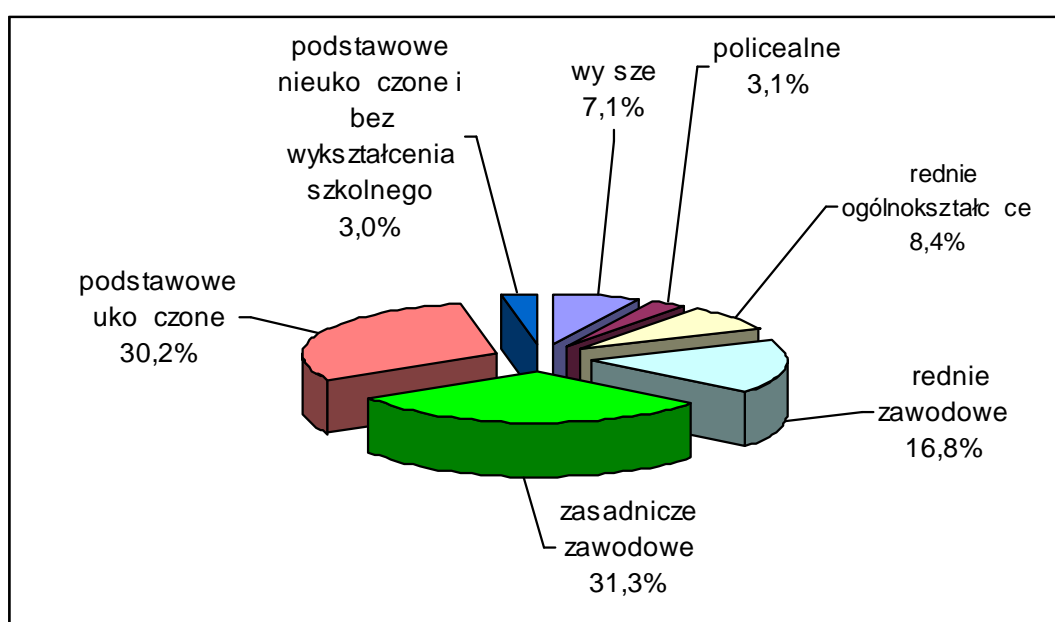
Zmiana proporcji między różnymi grupami wiekowymi wpływa znacząco na rynek pracy, bowiem decyduje o liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost tej liczby – przy tendencjach wzrostowych w gospodarce – zwiększa potencjał siły roboczej w gminie, a z drugiej strony – przy recesji gospodarczej – powoduje wzrost zagrożenia bezrobociem.

Wykształcenie mieszkańców

Wykształcenie ludności gminy jest niezwykle ważnym elementem charakteryzującym zasoby regionu, gdyż wskazuje na przyszły potencjał wykształconych i wykwalifikowanych pracowników.

W populacji osób w wieku 13 lat i więcej w Gminie Oborniki największy udział stanowi ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym (po około 30% liczby mieszkańców). Trzecią co do liczebności grupą pod względem wykształcenia jest ludność posiadająca średnie wykształcenie. Udział grupy ludności z wykształceniem wyższym na poziomie 7% jest zbliżony do średniej krajowej.

Wykres nr 2. Poziom wykształcenia wśród ludności powyżej 13 lat:

ródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

2.1.4. Edukacja, kultura, sport oraz turystyka.

I. Edukacja

Przedszkola - na terenie gminy zlokalizowane są trzy placówki przedszkolne – wszystkie w Obornikach. Ponadto w szkołach funkcjonują oddziały klas „0”.

Syntetyczną informację na temat organizacji opieki przedszkolnej w gminie Oborniki przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6. Podstawowe dane o przedszkolach na terenie gminy Oborniki w roku 2007/2008

PRZEDSZKOLA	Przedszkole nr 1 w Obornikach	Przedszkole nr 4 w Obornikach	Przedszkole nr 5 w Obornikach
Liczba miejsc	130	140	60
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola (średnia w roku 2003)	150	164	57
w tym liczba dzieci w wieku lat 6	60	42	13
Liczba oddziałów dla dzieci	5	6	2
Liczba etatów przeliczeniowych dydaktycznych	10,22	12,43	4,04
Liczba etatów przeliczeniowych pracowników administracji i obsługi	12,69	10,75	6,33
Wydatki z budżetu przedszkola ogółem	813 101	745 127	387 159
Średnia liczba dzieci na 1 oddział	30	27,3	28,5
Średnia liczba dzieci w przedszkolu na 1 nauczyciela (1 etat przeliczeniowy)	14,68	15,26	14,1
Utrzymanie 1 -go przedszkolaka (w stos. do całości wyd. budżetu przedszkola)	5 420	4 543	6 792

ródło: Dane Urzędu Miejskiego w Obornikach

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie miasta i gminy Oborniki funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- 9 szkół podstawowych, w tym jedna szkoła z klasami I-III; 3 szkoły funkcjonują na terenie miasta, 6 szkół na terenie wsi,
- 5 gimnazjów, w tym 3 gimnazja na terenie wsi,
- 3 przedszkola na terenie miasta,
- 4 oddziały przedszkolne dla dzieci 3-5 lat przy szkołach podstawowych miejskich,
- 6 oddziałów przedszkolnych dla dzieci 3-5 lat przy szkołach podstawowych wiejskich,
- 15 oddziałów przedszkolnych dla dzieci 6-letnich tzw. „0” przy szkołach podstawowych.

Przy szkołach funkcjonuje 6 świetlic zapewniających całodzienną opiekę uczniom. W ośmiu szkołach działają stołówki zapewniające możliwość

wykupu obiadów. W stołówkach wydawane są również darmowe obiady dla uczniów finansowane z budżetu gminy.

Dowożenie uczniów.

Ze względu na duże rozproszenie miejscowości w Gminie Oborniki znaczna część uczniów ok. 1100 dowożona jest do szkół transportem gminnym przy pomocy dwóch autobusów własnych oraz na podstawie umów podpisanych z 3 przewoźnikami wykonującymi dowoży 9 autobusami oraz jednym mikrobusem.

Dożywianie uczniów.

Oprócz wyżej wymienionych wydatków gmina przeznacza znaczne środki na dofinansowanie dożywiania uczniów oraz na dofinansowanie wypoczynku zimowego i letniego uczniów. Z zebranych danych wynika, że bezpłatnym dożywianiem objętych jest ze środków gminy w szkołach 15% uczniów. Dużym utrudnieniem w wypełnianiu tego obowiązku przez szkoły jest brak w czterech szkołach odpowiedniej bazy do przygotowania i spożywania posiłków.

Gmina realizuje Program „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”

W roku 2007 programem objęto ogółem 2794 osób, w tym 1417 osób skorzystało z posiłków.

Tabela nr 7. Liczba i struktura osób objętych Programem

PROGRAM "POMOC PA STWA W ZAKRESIE DO YWIANIA"										
WYSZCZEGÓLNIENIE		OGÓŁEM	w tym na wsi	w tym:						
				dzieci do 7 roku ycia		uczniowie do czasu uko czenia szkoły ponadgimnazjalnej		pozostałe osoby otrzymuj ce pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej		
				OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	
RZECZYWISTA LICZBA OSÓB OBJ TYCH		1	2 794	1 339	295	131	1 726	856	773	352

PROGRAM "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"										
WYSZCZEGÓLNIENIE		OGÓŁEM	w tym na wsi	w tym:						
				dzieci do 7 roku życia		uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej		pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej		
				OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	
PROGRAMEM OGÓŁEM										
w tym liczba osób korzystających z: posiłku ¹⁾		2	1 417	666	57	14	1 326	652	34	0
w tym: liczba osób, którym dowieziono posiłek		3	0	0	0	0	0	0	0	0

Liczba placówek prowadzących dożywianie na terenie gminy – 21, w tym na wsi 12; z tego dożywianie odbywa się w 18 szkołach, w tym w 12 na obszarach wiejskich.

II. Kultura

Działalność kulturalną w Obornikach organizuje i koordynuje Obornicki Ośrodek Kultury, który jest samorządową instytucją kultury. Pełni rolę ośrodka edukacji artystycznej i realizuje zadania z zakresu wychowania, edukacji kulturalnej, upowszechniania kultury wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Zadania te realizowane są poprzez organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i oświatowej, zespołowego uczestnictwa w kulturze, form aktywności kulturalnej. Celem działalności jest stworzenie szerokiej oferty działań kulturalnych dla mieszkańców Obornik oraz przebywających w mieście turystów. To także rozwijanie twórczych uzdolnień, mobilizowanie do poszukiwań oraz kreowania nowych form działań artystycznych oraz inspirowanie samych twórców.

Usługi obejmują różnorodne dziedziny artystyczne: teatr, film, muzyka poważna i rozrywkowa, plastyka, taniec, skierowane do wszystkich grup

społecznych

i wiekowych.

OOK realizuje m.in. zadania związane z:

- współpracą w zakresie organizacji imprez regionalnych,
- kompleksową realizacją koncertów, imprez okolicznościowych, wystaw, festynów,
- organizacyjną współpracą z Urzędem Miejskim, Starostwem Powiatowym.

Obiekty dziedzictwa kulturowego

W Obornikach zachował się średniowieczny układ przestrzenny starego miasta, z biegiem ulic prowadzących do Rynku, w kierunku przeprawy przez Wartę.

Rynek – zachował swoją wielkość, pierwotny kształt i turbinowy układ ulic, wychodzących po dwie z każdego narożnika. Z dawnej parterowej zabudowy zachował się dom nr 8 z połowy XIX w., południowej pierzei pięć kamienic secesyjnych z pocz. XX w., dwukondygnacyjnych, z dekoracją elewacji frontowych i częściowo zachowanymi attykami.

Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - najstarszy zabytek Obornik wzniesiony na przełomie XV i XVI w. W późnobarokowym ołtarzu z połowy XVIII w. znajduje się obraz Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z XVIII/XIX w. Wewnątrz kościoła i zakrystii znajduje się m.in. płaskorzeźba wczesnobarokowa Matki Boskiej Różańcowej, krucyfiks z XVII w. oraz kielichy z XVII w.

Kościół p.w. Św. Józefa – neogotycki kościół wzniesiony na przełomie XIX i XX w. dla gminy ewangelickiej. Strzelista wieża, zburzona w czasie walk o Oborniki w 1945 r., odbudowana została w 2000 r.

Kościół Św. Krzyża – odbudowany w 1766 r. Jednonawowy, z węższym prezbiterium

i dobudowaną do niego zakrystią. Wyposażenie późnobarokowe i rokokowe w większości z okresu budowy kościoła.

Kościół p.w. Św. Bartłomieja w Objezierzu – wybudowany na przełomie XII i XIII w., wielokrotnie rozbudowywany, posiada wiele elementów romańskich, późnogotyckich i późnobarokowych.

Zespół pałacowo-parkowy w Objezierzu – wczesnoklasycystyczny pałac Węgorzewskich, wybudowany w latach 1786-1788 według adoptowanego projektu Pałacu w Siernikach architekta królewskiego Jana Christiana Kamzetera . W latach 1905-1906 dobudowano skrzydła. Tablice na ścianie zewnętrznej upamiętniają pobyty Adama Mickiewicza i J.I.Kraszewskiego. Wokół pałacu założono park krajobrazowy o powierzchni 8,5 ha z pomnikowymi drzewami i kopcem usypanym ku czci T.Kościuszki. Wieś Objezierze w końcu XVIII i w XIX w. stanowiła ośrodek polskiego życia kulturalnego i narodowego, pamiętniona przez A.Mickiewicza w „Panu Tadeuszu”. W Objezierzu gościli: Mickiewicz, Kraszewski, Niemcewicz, Odyniec, Syrokomla, Garczyński.

Kościół p.w. Św. Katarzyny w Rożnowie – wybudowany w XVIII w. Wyposażenie wnętrza barokowe. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się grób brata Adama Mickiewicza –Franciszka.

Kościół p.w. Św. Michała Archaniola w Łukowie – wybudowany w roku 1780, w całości drewniany, kryty gontem, rokokowe wyposażenie wnętrza, obraz W.Graffa „Sztuka umierania”. W Łukowie znajduje się również zaniedbany, wybudowany na początku XIX w. pałac, w którym na przełomie 1831/32 r. gościł Adam Mickiewicz.

Pałac w Wargowie – wybudowany 1889 roku, z inicjatywy Teodora Żółtowskiego. Forma pałacu nawiązuje do epoki baroku, o czym świadczy

choćby hełm wieży przypominający zwieńczenia barokowych kościołów. Architekt pałacu stał się prekursorem tak zwanego stylu krajowego, który stał się popularny dwadzieścia lat później. Pałac został wyremontowany w latach 90-tych przez dawnych właścicieli posiadłości.

Pałac w Bąblinie – wybudowany w połowie XIX w.

Kościół p.w. Św. Mikołaja w Maniewie – wzniesiony w 1876 r., murowany.

Kaplica p.w. Św. Wawrzyńca w Ocieszynie – murowana, wzniesiona w II połowie XIX w.

III. Sport i wypoczynek

Głównym Ośrodkiem działalności sportowej w gminie jest Obornickie Centrum Sportu. Przedmiotem działania Obornickiego Centrum Sportu jest:

- upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki,
- administrowanie podległymi obiektami,
- świadczenie usług w zakresie sportu, wypoczynku i rekreacji
- organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych i turystycznych o charakterze masowym i specjalistycznym oraz imprez zleconych,
- współpraca z klubami, szkołami, zakładami i stowarzyszeniami,
- prowadzenie systematycznego szkolenia dzieci i młodzieży w sekcjach sportowych, oraz nadzór i koordynacja pracy zatrudnionych instruktorów.

Na terenie gminy działają kluby sportowe w następujących dyscyplinach: piłka nożna, piłka ręczna, tenis stołowy, tenis ziemny, motocross, motolotnie, karate, pływanie, brydż sportowy.

Gmina Oborniki realizuje i finansuje od czterech lat ze środków własnych naukę pływania w klasach III i IV szkół podstawowych. Rocznie tym programem objętych jest około 740 uczniów. Prowadzone są także w Szkole Podstawowej nr 3 w Obornikach klasy sportowe w specjalności pływaniu. Aktualnie w zajęciach klas sportowych uczestniczy ok. 40 uczniów. Oprócz tego gmina finansuje naukę pływania dla uczniów III i IV szkół podstawowych. W zajęciach tych bierze udział ok. 700 uczniów.

Gmina przeznacza rokrocznie duże środki na wypoczynek zimowy i letni uczniów.

IV. Turystyka

Położenie części gminy na terenie kompleksu leśnego Puszcza Notecka oraz jej niski stopień uprzemysłowienia stwarzają doskonałe warunki do wypoczynku, turystyki i rekreacji. Niewielka odległość od Poznania, dogodne połączenia drogowe i kolejowe, lasy i rzeki stanowią o atrakcyjności gminy dla turystyki i wypoczynku, szczególnie weekendowego. Poznanie walorów krajobrazowych ułatwia dość gęsta sieć znakowanych szlaków turystycznych – pieszych i rowerowych.

Coraz popularniejszą formą wypoczynku na terenie gminy - w oparciu o istniejące ośrodki i stajnie - staje się rekreacja i turystyka konna. Lasy, bogate w zwierzyinę stanowią atrakcyjne tereny łowieckie. Na terenie gminy nie brakuje interesujących obiektów architektonicznych, które obejmują kościoły, liczne zespoły pałacowe i dworsko-parkowe oraz inne zabudowania.

Baza noclegowa jest dobrze rozwinięta, a w jej skład wchodzi:

- Dom Rekolekcyjno - Misyjny Misjonarzy św. Rodziny w Kiszewie;
- Hotel i Restauracja "Delicja" w Obornikach;
- Zjazd noclegowy "Doris" w Obornikach;
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Objezierzu.

Dodatkową bazę noclegową stanowią działające przez cały rok gospodarstwa agroturystyczne (4 gospodarstwa), które proponują atrakcyjne formy wypoczynku w bliskości jezior i lasów, z możliwością wędkowania, grzybobrania, bądź udziału w polowaniu.

Ważnym atutem rekreacyjnym Miasta i Gminy Oborniki jest położenie w pobliżu Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Welny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka, którego walory najlepiej można poznać podczas pieszych i rowerowych wędrówek.

Szlaki turystyczne na terenie gminy:*Ścieżki dydaktyczne:*

- Ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-leśna "DOLINA WEŁNY" w Rożnowie – dzięki niej turysta zapozna się z ogólnymi zagadnieniami związanymi z prowadzeniem gospodarki leśnej oraz formami i metodami ochrony przyrody, zaobserwuje wiele ciekawostek przyrodniczych, a także historycznych.
- Ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-leśna "DOLINA KOŃCZAKA" – Stobnica
Leśna ścieżka dydaktyczna "Dolina Kończaka" znajduje się w Leśnictwach Kiszewko i Długibród, 1,6 km od Stobnicy i początek swój ma na parkingu przy drodze leśnej łączącej Stobnicę z Boruszynem. Trasa ścieżki prowadzi łatwo dostępnymi drogami wzdłuż strumienia Kończak, ma ok. 7,7 km długości i przejście jej w tempie spacerowym zajmuje ok. 4-5 godzin.

Szlaki piesze znakowane:

- *Szlak zielony* (18 km): Parkowo – Wełna – Jaracz Młyn – Rożnowo Młyn – Rudki – Oborniki;

Dodatkowo, przez teren gminy przebiega szlak cysterski: Obrzycko – Szamotuły - Oborniki – Rogoźno – Wągrowiec.

Trasy rowerowe:

Łącznie, na terenie gminy wg Urzędu Miasta i Gminy Oborniki istnieje 1,2 km ścieżek rowerowych, które wchodzi w skład poniższych tras:

- Obrzycko – Oborniki – Zielonka – Lednogóra – Gniezno (o znaczeniu międzywojewódzkim);
- Kiszewo – Objezierze – Bytkowo – Poznań (o znaczeniu międzywojewódzkim);
- OBORNIKI - JARACZ – OBORNIKI – na jego trasie znajduje się 14 punktów przejazdowych;
- ścieżka przyrodniczo - leśna "REZERWATY" pierścieniem wokół miasta i gminy Oborniki – składa się z 10 przystanków tematycznych;

Wodne szlaki kajakowe:

- szlak wodny rzeką Wełną: Rogoźno - Oborniki o długości 32,0 km;
- szlak wodny rzeką Wartą: Poznań – Oborniki – Obrzycko.

2.1.5. Zdrowie i opieka zdrowotna

Ochrona zdrowia – dostęp do służby zdrowia

Struktura organizacyjna służby zdrowia na terenie gminy Oborniki przedstawia się następująco:

- Przychodnia Zespołu Lekarzy Rodzinnych „MEDIX” s.c., Oborniki ul. Droga Leśna 35. Zatrudnia 6 lekarzy, w tym specjalistę ginekologa.
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego s.c. „VITA”, Oborniki ul. Piłsudskiego 76. Zatrudnia ogółem 9 lekarzy, w tym trzech lekarzy specjalistów neurologów oraz jednego specjalistę reumatologa.
- N.Z.O.Z. Medycyny Rodzinnej „VITA-KK”, Oborniki ul. Piłsudskiego 76. Zatrudnia 4 lekarzy.
- Zespół Specjalistycznych Gabinetów Lekarskich „MIRMAR” s.c., Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KONSYLARZ” Oborniki ul. Piłsudskiego 76, ul. Piłsudskiego 22. Zatrudnia 7 lekarzy, w tym pięciu lekarzy specjalistów : ginekologa, urologa, reumatologa, mgr rehabilitacji ruchowej, endokrynologa.
- N.Z.O.Z. – Przychodnia Stomatologiczna Oborniki ul. Piłsudskiego 76. Zatrudnia 3 lekarzy stomatologów.
- Gabinet Stomatologiczny Oborniki ul. Piłsudskiego 76. Zatrudnia 1 lekarza stomatologa.
- Ponadto w Ośrodku Zdrowia w Obornikach ul. Piłsudskiego 76, przyjmują lekarze specjaliści będący na kontrakcie z NFZ : dermatolog, laryngolog, okulista, psychiatra, pulmonolog. Funkcjonują ponadto prywatne gabinety lekarzy specjalistów : kardiologa, lekarza terapii biorezonansowej, lekarza medycyny pracy i badań kierowców, internistów, specjalistyczny radiologiczny gabinet

diagnostyki piersi, gabinet protetyki słuchu, gabinet specjalisty ortopedii i chirurgii urazowej, gabinet chorób krwi.

- Na terenie Gminy Oborniki funkcjonują wiejskie Ośrodki Zdrowia w ramach POZ w Objezierzu i Popówku.
- W Kowanówku znajduje się Szpital Rehabilitacyjno – Kardiologiczny.
- W Miłowodach Szpital Opieki Długoterminowej dla Dzieci i Młodzieży.
- W Obornikach szpital powiatowy – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.
- W Obornikach jest Powiatowe Centrum Powiadamiania Ratunkowego
-

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Na terenie powiatu funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji w Obornikach, Komisariat Policji w Rogoźnie oraz Rewir Dzielnicowych w Ryczywole, w których zatrudnionych jest łącznie 94 policjantów.

Dane dotyczące przypadków naruszenia prawa na terenie gminy Oborniki w ostatnich 3 latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń w podziale na kategorie

	2005	2006	2007
Ogólna liczba przestępstw stwierdzonych	998	859	819
Kradzieże (przestępstwa)	160	117	124
Kradzieże z włamaniem	204	118	91
Przestępstwa przeciwko życiu	7	10	4
Zniewolenie	10	13	16
Uchylenie się od płacenia alimentów	21	23	20
Wypadki drogowe	35	32	36
Nietrzeźwi kierujący	172	172	132
Ogółem podejrzani	588	572	518
Czyny nieletnich	41	39	75
Nieletni sprawcy	69	83	62
Pobyty nieletnich w PID	5	6	5

Źródło: Dane Powiatowej Komendy Policji w Obornikach

Zdecydowanie najwięcej zdarzeń związanych jest z łamaniem przepisów drogowych. Z pozostałych kategorii najwięcej incydentów dotyczy łamania porządku i zakłócenia ładu społecznego. Liczba najcięższych

przestępstw na terenie gminy jest znikoma, w analizowanym okresie przestępstwa przeciwko życiu stanowiły jednostkowe przypadki w kolejnych latach. Ogólna liczba wypadków naruszeń prawa w gminie w ciągu pięciu lat od roku 1999 zmieniła się w niewielkim stopniu.

2. Straż Miejska

Ponadto porządku publicznego w gminie pilnuje Straż Miejska, która zatrudnia 6 pracowników, z tego 5 czynnych zawodowo. Do jej zadań należy w szczególności:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- kontrola ruchu drogowego,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- zabezpieczanie miejsc przestępstwa, katastrofy przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów,
- współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- doprowadzenie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania,
- konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy,
- kontrola prawidłowości oznakowania ulic,
- udzielanie pouczeń,
- legitymowanie osób w uzasadnionych przypadkach,
- nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym,
- kierowanie wniosków o ukaranie do sądu,
- usuwania pojazdów i ich unieruchamianie przez blokowanie kół w uzasadnionych przypadkach,
- obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.

W ramach realizacji zadań do dnia 20 listopada 2008 r. przeprowadzono ogólnie 2159 interwencji, dla porównania w roku 2007 – 1701 interwencji.

3. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Obornikach

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej zatrudnia 46 strażaków i 2 osoby cywilne. W 2007 r. liczba interwencji wyniosła 540.

4. Powiatowe Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Obornikach

Do zadań Pogotowia ratunkowego należy ratowanie życia i zdrowia mieszkańców, ilość interwencji w latach 2005-2007 wyniosła 15.924 wyjazdy.

2.1.7. Misja i strategiczne kierunki rozwoju gminy

Deklaracja misji gminy Oborniki

Misja określa, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach.

Na podstawie analizy silnych stron oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację:

***Jesteśmy gminą atrakcyjnie położoną w obrębie aglomeracji
poznańskiej i Puszczy Noteckiej.***

***Bazując na przedsiębiorczości lokalnej społeczności
i inwestorów zewnętrznych, dążymy do rozwoju przemysłu, rolnictwa,
usług i turystyki.***

***Opierając się na zasadzie zrównoważonego rozwoju zmierzamy do
zapewnienia wysokiego poziomu życia mieszkańców.***

Strategiczne kierunki rozwoju Gminy Oborniki - wytyczają główne kierunki rozwoju gminy. Ich realizacja w perspektywie 10-letniej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej misji.

Cele te są następujące:

I. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

II. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH

I. Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury technicznej

Problem wyposażenia gospodarstw domowych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, takie jak telefony, czy dostęp do sieci wodociągowej, w gminie przestał już właściwie istnieć. Mimo tych postępów do zrobienia pozostało jeszcze wiele, zwłaszcza na terenach wiejskich. Pełna infrastruktura techniczna oznacza bowiem nie tylko podłączenie gospodarstwa domowego do sieci wodociągowej, ale również do sprawnej sieci kanalizacyjnej, zaopatrzenie w źródła energii cieplnej, czy też zapewnienie dobrej jakości sieci dróg. Pod tym pojęciem kryje się także całkowite rozwiązanie kwestii odpadów stałych (odbiór, segregacja, utylizacja), czy też dostęp do sieci internetowej. Tylko pełne podłączenie mediów jest w stanie zapewnić mieszkańcom gminy życie i rozwój na odpowiednim poziomie. Pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną to także kluczowy warunek prowadzenia działalności gospodarczej. Inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej to również poprawa stanu środowiska naturalnego, a więc życie w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu.

W ramach realizacji tego celu zaplanowano poniższe działania w określonych dziedzinach:

I. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNA

1. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej
2. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej

II. GAZOWNICTWO

Rozbudowa sieci gazowej na obszarze gminy

III. DROGOWNICTWO

1. Rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych
2. Modernizacja i budowa przepraw mostowych
3. Budowa obwodnic miasta Oborniki

4. Modernizacja istniejących powiązań drogowych z Poznaniem
5. Budowa ścieżek rowerowych
6. Budowa i modernizacja chodników
7. Budowa i modernizacja oświetlenia
8. Budowa i modernizacja parkingów

IV. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI

1. Wdrażanie systemu gospodarki odpadami
2. Rozwiązanie problemu składowania odpadów

V. GOSPODARKA MIESZKANIOWA

1. Remonty komunalnych zasobów mieszkaniowych

2. Zapewnienie lokali socjalnych

3. Rozwój taniego budownictwa mieszkaniowego

VI. SFERA WIZUALNO-PRZESTRZENNA

Program uruchomienia miejskiego systemu informacji przestrzennej (SIP)

II. Cel strategiczny: Wspieranie rozwoju gospodarczego

Bardzo ważne jest by gmina zabezpieczyła pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, o której mowa w Celu Strategicznym I, to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek prowadzenia działalności gospodarczej. Ewentualne inwestycje na terenie gminy przez zewnętrzne i istniejące już podmioty gospodarcze nie będą możliwe do przeprowadzenia bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, dalej prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych.

W ramach WSPIERANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO planuje się m.in.: pozyskiwanie inwestorów i współpraca z przedsiębiorcami oraz rozwój turystyki.

III. Cel Strategiczny: Rozwój usług społecznych

W ramach realizacji tego celu zaplanowano poniższe działania w określonych dziedzinach:

I. OŚWIATA I SPORT

1. Rozbudowa, remonty i doposażanie placówek oświatowych.
2. Budowa i modernizacja obiektów sportowych.
3. Rozbudowa i modernizacja pływalni.
4. Restrukturyzacja sieci szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy.

II. KULTURA

1. Remonty i rozwój działalności świetlic na wsiach.
2. Poprawa bazy lokalowej instytucji kultury.
3. Organizacja imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym.
4. Ochrona materialnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego gminy (w tym organizacja Muzeum Regionalnego).

III. POMOC SPOŁECZNA

1. Wsparcie osób najbardziej potrzebujących (niepełnosprawnych, bezrobotnych, bezdomnych), współpraca z organizacjami pozarządowymi.
2. Likwidacja barier architektonicznych przy budynkach użyteczności publicznej.
3. Pomoc ofiarom przemocy domowej.

IV. BEZPIECZEŃSTWO

- 3.4.1. Współpraca na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa w gminie (Urząd Miejski, Straż Miejska, Policja, Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe).
- 3.4.2. Doposażenie jednostek, działających na rzecz bezpieczeństwa.
- 3.4.3. Budowa systemów monitoringu wizyjnego na terenie Miasta i Gminy.

2.2. Obszar społeczny

2.2.1. System pomocy społecznej w Gminie Oborniki

Pomoc społeczna

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie Gminy, wypełnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach. Ośrodek jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji

rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa. Swym działaniem Ośrodek obejmuje wszystkie miejscowości na terenie gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach zlokalizowany jest na parterze i II piętrze budynku należącym do Urzędu Miasta i Gminy przy ul. M. J. Pisudskiego 76. Składa się z 7 pomieszczeń biurowych:

- 3 pokoje sekcji metodycznej,
- 1 pokój sekcji świadczeń socjalnych,
- 1 pokój księgowości,
- 1 pokój dyrektora i radcy prawnego,
- 1 pokój świadczeń rodzinnych.

Łącznie w Ośrodku w 2007 roku zatrudnionych było 18 osób na 17 etatach:

- 9 etatów - pracownicy socjalni, w tym 2 pracowników socjalnych;
3 starszych pracowników socjalnych oraz 4 specjalistów pracy socjalnej,
- 2 etaty - księgowość,
- 1 etat - pracownik świadczeń socjalnych,
- 2 etaty - pracownicy świadczeń rodzinnych,
- 1/2 etatu - radca prawny,
- 1/2 etatu - sprzątaczką,
- 1 etat - inspektor Domu Dziennego Pobytu „U Babci”
- 1 etat - dyrektor.

Zgodnie z zapisem art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.Nr 64, poz. 593 z 2004r.) ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców. Gminę Oborniki zamieszkuje 32.356 osób (stan na 2007r.) dzieląc przez 2.000 wychodzi, iż powinno być 16,17 etatów pracowników socjalnych.

W 2007r. pracowników socjalnych pracujących na rejonach było 9, w związku z tym na 1 pracownika socjalnego przypadało 3.595 mieszkańców a więc standard ustawowy w tym zakresie nie jest spełniony.

Wykształcenie zatrudnionych pracowników : z wykształceniem wyższym jest 5 osób, z wykształceniem średnim jest 12 osób i z wykształceniem zawodowym 1 osoba.

Brakuje starszych specjalistów pracy socjalnej, specjalistów pracy z rodziną i o innej specjalności oraz konsultantów.

W strukturach Ośrodka funkcjonuje od 1990 roku ośrodek wsparcia dziennego dla osób starszych Dom Dziennego Pobytu „U BABCI”, który mieści się w piwnicy bloku przy ul. Szpitalnej 3. i zajmuje trzy pomieszczenia: zaplecze kuchenne, salę i sanitariat. Działalność prowadzona jest w dni robocze od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 18.00. Zatrudniony jest tam jeden pracownik. Z działalności Domu korzysta stale 25 osób, które najczęściej rekrutują się z grupy emerytów i rencistów. Funkcjonowanie domu utrzymywane jest ze środków budżetu gminy. Średni roczny koszt świadczonych usług przypadający na jednego podopiecznego wynosi około 680,-. Warunki i wyposażenie DDP pozwalają na wypoczynek, prowadzenie ciekawych rozmów, gry, słuchanie ulubionych audycji. Zaprenumerowana prasa codzienna i wybrane czasopisma dają możliwość pogłębiania wiedzy oraz poznawania aktualności. Znajdujący się w sali telewizor i magnetowid dają możliwość oglądania ulubionych programów, a przytulne wnętrze oraz domowa, rodzinna atmosfera stwarza nastrój spokoju i radości.

Celem funkcjonowania Domu jest stworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie oraz podtrzymywanie sprawności umysłowej i fizycznej osób starszych. Placówka zapewnia swoim podopiecznym zaspokojenie potrzeb kulturalno - oświatowych, pomoc w załatwianiu spraw socjalno - bytowych, aktywizuje ich, wypełnia czas wolny, przeciwdziała monotonii, nudzie i samotności. Zwiększa szansę samodzielności i niezależności.

W okresach od stycznia do czerwca i od września do grudnia wydawane są posiłki dla osób, które spełniają kryteria ustawowe. Dziennie wydawanych jest 41 obiadów dla osób potrzebujących.

W każdy poniedziałek, środę i piątek w godzinach popołudniowych seniorzy uczestniczą w spotkaniach muzycznych w czasie, których słuchają muzyki oraz śpiewają ulubione pieśni.

Dom Dziennego Pobytu zaspokaja takie potrzeby jak:

- profilaktyka zdrowotna:

spotkania w gronie osób zaprzyjaźnionych powodują inne podejście do życia i problemów zdrowotnych, pozwalają dłużej zachować aktywny tryb życia. Taka wymiana spostrzeżeń i poglądów w zakresie zdrowia przyczynia się do szybkiej reakcji w przypadku dolegliwości i choroby, jak i korzystanie z prasy i literatury z zakresu medycyny.

- opieka: w ramach możliwości lokalowych mierzenie ciśnienia, pomoc w rejestrowaniu w przychodni i wykupieniu leków.

- aktywność zawodowa i społeczna: czynne uczestniczenie w organizowaniu spotkań i wyjazdów, wzajemna pomoc i służenie radą (w ramach możliwości), aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym. DDP jest miejscem gdzie można się spotkać, nawiązać przyjaźnie, rozwijać zainteresowania. Osoby starsze spotykają się często, zbliżają się do siebie, czują się bezpiecznie.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i ich rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy :

- Tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- Analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- Przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- Pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,

- Pracę socjalną, rozumianą jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- Realizacja zadań zleconych i własnych gminie.

Zadania zlecone gminie obejmują:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych,
- przyznawanie i wypłacanie zaliczek alimentacyjnych,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- realizacja programu pomocy dla gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy.

Zadania własne gminy obejmują:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków jednorazowych – celowych i okresowych,
- przyznawanie pomocy rzeczowej,
- świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznanych potrzeb gminy,
- ponoszenie kosztów utrzymania mieszkańców gminy w Domach Pomocy Społecznej,
- dofinansowanie do dożywiania dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (program rządowy - dotacja).

Poniższe tabele wskazują realizację zadań własnych gminy i zleconych gminie w 2007 roku

Tabela nr 9. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy w 2007 roku

Rodzaje świadczeń społecznych w ramach zadań własnych w 2007 r.	Liczba odbiorców	Koszty (w zł)
Zasiłki celowe	762	408.000,-
Sprawienie pogrzebu	1	1.450,-
Usługi opiekuńcze	47	177.210,-

Źródło: Dane Orodka Pomocy Społecznej w Obornikach

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie, zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 10. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań zleconych gminie w 2007 roku

Rodzaje świadczeń w ramach zadań zleconych w 2007 r.	Liczba odbiorców	Koszty (w zł)
Zasiłek stały	80	221.053,-
Zasiłek okresowy	365	295.067,-
Zasiłki rodzinne	2558	5.684.473,-
Zasiłki pielęgnacyjne	654	1.174.572,-
Świadczenia pielęgnacyjne	50	252.462,-
Zasiłek pourodzeniowy	393	393.000,-
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	20	120.970,-
Zaliczki alimentacyjne	211	543.787,-
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	83	29.232,-
pomoc dla rolników (kłosa suszy)	6	2.960,-
Dożywianie	442	309.000,-
Utrzymanie podopiecznych w DPS	1	19.383,-

Źródło: Dane Orodka Pomocy Społecznej w Obornikach

Tabela nr 11 przedstawia liczbę rodzin korzystających z poszczególnych form pomocy udzielonych w okresie od stycznia do grudnia 2007r. oraz łączną kwotę świadczeń.

Tabela nr 11. Liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy w roku 2007

Lp.	Forma pomocy	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin
1.	Zasiłki stałe	221.053,00	80
2.	Zasiłki okresowe	295.067,00	365
3.	Zasiłki celowe	408.000,00	762
4.	Sprawianie pogrzebu	1.450,00	1
5.	Usługi opiekuńcze	17.210,00	47
6.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	120.970,00	20
7.	Dożywianie	309.000,00	442
8.	Pomoc dla rolników	2.960,00	6
9.	Utrzymanie podopiecznych w DPS	19.383,00	1

Źródło: Dane Orodka Pomocy Społecznej w Obornikach

Tabela nr 12 przedstawia liczbę osób i gospodarstw domowych objętych pomocą finansową przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach w latach 1998-2006.

Tabela nr 12. Liczba osób i gospodarstw domowych objętych pomocą OPS

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin objętych pomocą finansową	957	940	834	970	1.214	1.507	1.060	1.068	1258	949
Liczba osób w ^w/_w rodzinach	3.114	3.158	2.989	3.260	4.152	5.462	3.490	3.506	4025	4.025

ródło: Dane O rodka Pomocy Społecznej w Obornikach

Powyższe zestawienie może sugerować, iż ilość rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 1998 - 2007 ma tendencję malejącą innym razem rosnącą. Nie oznacza to jednak, iż wzrosła stopa życiowa społeczeństwa, wręcz przeciwnie, z obserwacji wynika, że społeczeństwo ubożeje.

Natomiast zmniejszenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 1998, 1999 i 2000 spowodowane było zaostrzonymi uregulowaniami prawnymi (zaostrzenie kryteriów umożliwiających korzystanie ze świadczeń finansowych - zawarte w nowelizacjach ustawy o pomocy społecznej oraz nowych Rozporządzeniach Rady Ministrów). W latach 2001 – 2003 zauważamy bardzo szybki wzrost osób ubiegających się o pomoc finansową, co głównie spowodowane jest przede wszystkim utratą pracy przez 1 lub 2 członków rodziny, a zatem brakiem dochodu w rodzinie.

Przyczyną wzrostu stałych form pomocy jest brak uznania niepełnosprawności przez ZUS, a przyznanie stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, po którym tut. OPS zobowiązany jest wypłacać świadczenia obligatoryjne.

Spadek liczby rodzin objętych pomocą w 2004r. spowodowany był zmianą przepisów, a konkretnie przejściem od 01.10.2003r. wypłaty rent socjalnych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz przejściem części świadczeń (zasiłków) z ustawy o pomocy społecznej, które realizowane są przez ustawę o świadczeniach rodzinnych od 01.05.2004 r. W 2006 r. nastąpił wzrost klientów Ośrodka Pomocy Społecznej co spowodowane było wzrostem bezrobocia, natomiast nagły spadek osób korzystających z pomocy w 2007 r.

był wynikiem wyjazdu wielu osób do pracy poza granicę kraju i jednocześnie poprawą sytuacji na rynku pracy. Nastąpił rozwój gospodarczy, powstało wiele nowych miejsc pracy i ta sytuacja automatycznie odzwierciedliła się w naszych statystykach.

Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne.

Tutejszy Ośrodek oferuje osobom i rodzinom pomoc w formie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego i pedagogicznego. Pracownik socjalny udziela również pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych oraz w utrzymaniu kontaktów z otoczeniem. Pomoc w formie pracy socjalnej udzielana jest bez względu na kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej.

Usługi opiekuńcze

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach realizuje także zadanie ustawowe w zakresie świadczenia usług opiekuńczych osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione poprzez zlecenie wykonywania w/w usług Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej.

Polski Komitet Pomocy Społecznej zatrudnia na umowę zlecenie w charakterze opiekunek 49 osób.

Podopieczni objęci są usługami opiekuńczymi w wymiarze od 1 do 8 godzin dziennie. Ilość przyznanych godzin usług opiekuńczych uzależniona jest od wielu czynników a zwłaszcza od stanu zdrowia (zaleceń lekarza) i sprawności psycho-fizycznej podopiecznego, jak również od warunków mieszkaniowych, itp. Od powyższych czynników uzależniony jest również zakres świadczonych usług.

Do głównych zadań osób świadczących usługi opiekuńcze należy:

- utrzymanie w czystości pomieszczeń, w których przebywa podopieczny
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej podopiecznego oraz utrzymanie w czystości odzieży i bielizny osobistej podopiecznego,

- zakup artykułów spożywczych oraz przemysłowych z funduszy podopiecznego,
- przygotowanie posiłków oraz karmienie osób niepełnosprawnych,
- utrzymanie właściwego ciepła w pomieszczeniach, w których przebywa podopieczny,
- pomoc w załatwieniu innych spraw bytowych podopiecznego,
- zakup leków oraz ich podawanie zgodnie z zaleceniem lekarza,
- wykonywanie innych zadań zleconych przez organizatora usług.

Pomocą w formie usług sąsiedzkich PKPS w 2007r. objęte zostały 47 osób (32 kobiet oraz 15 mężczyzn) z tego: 11 osób to mieszkańcy gminy, natomiast 36 osób to mieszkańcy miasta. Ponadto 20 rodzin korzystało z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach ponosi opłatę za realizację usług opiekuńczych za 1 godz. świadczonych usług w wys. 5,29 zł, a za 1 godz. usług specjalistycznych 10,00 zł finansowane w ramach zadań zleconych

z budżetu wojewody, przy czym podopieczni, których dochód przekracza kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej zobowiązani są do częściowego zwrotu kosztów (zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej

w Obornikach Nr XXXI/233/04 z dnia 24.09.2004r.). Wysokość odpłatności podopiecznego za usługi opiekuńcze uzależniona jest od wysokości posiadanego dochodu.

Inne zadania realizowane przez Ośrodek

Do innych zadań należy również kierowanie na komisję do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności naszych klientów, którzy są niezdolni do pracy, nie mają wymaganego okresu pracy w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności oraz niezdolności do pracy.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach w 2007r. umożliwił przeprowadzenie praktyk zawodowych 5 osobom i 1 osobie umożliwił odbycie stażu (6 miesięcznego).

Obok realizacji ustawowych zadań, Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach podejmuje szereg inicjatyw umożliwiających realizację świadczeń o charakterze innowacyjnym, do których zaliczamy:

- prowadzenie Domu Dziennego Pobytu „U Babci”, czyli placówki dziennego pobytu dla osób starszych, która zapewnia zajęcia kulturalne i rozrywkowe,
- organizowanie dwa razy w roku Świątecznych Zbiórek Żywności, które przynoszą coraz więcej efektów w postaci towarów żywnościowych przekazywanych w ramach paczek świątecznych rodzinom naszych podopiecznych,
- organizowanie spotkań okolicznościowych dla dzieci, emerytów, rencistów i inwalidów z terenu naszego miasta i gminy (Dzień Seniora, Dzień Inwalidy, Dzień Babci i Dziadka itp.),
- organizowanie spotkań wigilijnych dla osób samotnych,
- zaopatrywanie osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny przy współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej,
- wydawanie posiłków w Domu Dziennego Pobytu „u Babci” przez okres jesienno – zimowy,
- wydawanie żywności w ramach pomocy unijnej, którą otrzymał Polski Komitet Pomocy Społecznej dla potrzebujących Ośrodka Pomocy Społecznej (mąka, cukier, ser, makaron, mleko, ryż, kasza) w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w łącznej ilości 18 ton.

W wykonaniu swoich zadań Ośrodek współpracuje z wieloma instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi, szkołami, Sądem Rejonowym w Obornikach, Prokuraturą w Obornikach, Policją w Obornikach, Powiatowym Urzędem Pracy w Obornikach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Obornikach, Parafiami Rzymskokatolickimi na terenie miasta i gminy Oborniki.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach świadczy inne formy pomocy w oparciu o inne ustawy niż ustawa o pomocy społecznej (oprócz zadań własnych i zleconych gminie wymienionych powyżej):

- świadczenia rodzinne i opiekuńcze oraz zaliczka alimentacyjna (w roku 2006 świadczeniami rodzinnymi objętych było 2712 rodzin);
- **postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych** na które składa się :
 - przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u dłużnika alimentacyjnego;
 - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Obornikach w zakresie przedstawienia informacji o możliwości aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego;
 - w razie braku możliwości aktywizacji zawodowej dłużnika, występowanie z wnioskiem do starosty o skierowanie dłużnika do prac organizowanych na zasadach robót publicznych.;
- **od 01.01.2008 r. świadczenia z tytułu dodatków mieszkaniowych**
 - na dzień 19.11.2008 r. wydano 618 decyzji i wypłacono łączną kwotę 570.208 zł.

Wnioski:

- 1) **zwiększenie potencjału i podniesienie jakości służb społecznych** w celu poszerzenia zakresu i standardu świadczonych usług oraz poprawy efektywności ich pracy a tym samym instytucji poprzez:
 - a) **stworzenie programu doskonalenia, rozwoju zawodowego i motywacji pracowników OPS** w Obornikach oraz właściwych warunków do kształcenia ustawicznego;
 - b) **zwiększenie liczby pracowników socjalnych** (z obecnie zatrudnionych 9 do 16.), w tym wysoko wykwalifikowanych specjalistów pracy socjalnej, dla uzyskania ustawowo określonego standardu, przewidującego przypisanie każdemu specjaliście 2000 mieszkańców;
 - c) **stworzenie warunków i możliwości do wdrażania aktywnej polityki społecznej** i instrumentów aktywnej integracji przez pracowników Ośrodka;
 - d) istnieją pilne potrzeby w zakresie **prac adaptacyjnych** Ośrodka jak:
 - rozmieszczenie pomieszczeń na jednym poziomie kondygnacyjnym,

- pilne zwiększenie liczby pomieszczeń o sekcję świadczeń rodzinnych, utworzenie kancelarii oraz o zwiększenie pomieszczeń na archiwum.

2) **utworzenie nowej sekcji** ze stanowiskami ds.: projektów europejskich; planowania, analiz, statystyki i badań socjologicznych; koordynacji, monitoringu, ewaluacji wdrażania *Strategii oraz* programów i projektów a także efektywności świadczonych usług przez pracowników Ośrodka; współpracy z organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną;

3) **zintegrowanie systemu usług socjalnych** szczególnie na poziomie gminnym i powiatowym różnych służb i usług socjalnych oraz poprawa ich efektywności w celu **skuteczniejszej** realizacji potrzeb ich użytkowników; np.: koordynacja służb oraz usług zdrowotnych i socjalnych, współpraca, partnerstwo, współdziałanie, wspólna praca różnych specjalistów, a w szczególności skoordynowanie działań pomocy społecznej i instytucji rynku pracy,

4) **utworzenie i wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego** w celu rozwoju e-usług publicznych spełniających potrzeby mieszkańców (wdrożenie modułu obsługi klienta przez strony WWW), a także sprawniejszego załatwiania spraw klientów Ośrodka.

Realizacja zadania wiąże się z:

- ❖ zakupem brakującego sprzętu komputerowego
 - ❖ wdrożeniem systemu informatycznego i połączenia go z innymi funkcjonującymi aplikacjami Ośrodka (dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne, zaliczki alimentacyjne, F-K, budżet) w celu usprawnienia realizacji wypłat i porównania zebranych danych dot. tego samego klienta,
 - ❖ wdrożeniem we wszystkich komórkach organizacyjnych Ośrodka, aplikacji kancelaryjnej, która obejmowałaby obieg wszystkich dokumentów z jednoczesną kontrolą terminu załatwienia sprawy.
 - ❖ utworzeniem dla OPS w Obornikach strony WWW z jednoczesnym e-vademecum dla klienta;
- 5) adekwatne **zwiększenie środków finansowych** na realizację aktywnej polityki społecznej w Gminie Oborniki.

2.2.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy oraz sposoby i potrzeby w zakresie ich rozwiązywania

2.2.2.1. Wyniki diagnozy społecznej

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Jednym z podstawowych narzędzi badawczych, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS, radnych, sołtysów oraz mieszkańców gminy oraz liczne rozmowy i dyskusje w trakcie ankietyzacji.

Z nadesłanych odpowiedzi oraz w wyniku przeprowadzonej analizy SWOT a także z danych zebranych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach i Powiatowy Urząd Pracy w Obornikach wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

1. Wyniki konsultacji społecznych:

- Mieszkańcom gminy Obornik najbardziej przeszkadza zbyt duża liczba osób nadużywających alkoholu w miejscach publicznych, szczególnie przez młodocianych oraz sprzedaż alkoholu nieletnim, a także zbyt duży ruch na drogach i słabe oświetlenie ulic. Zwrócono także uwagę na kiepski stan nawierzchni dróg i chodników.
- Według respondentów najszybciej powinien ulec zmianie poziom bezrobocia oraz bezpieczeństwo na ulicach i drogach.
- Potrzebny jest też nadzór nad dorastającą młodzieżą - zarówno ze strony rodziców, jak i służb porządkowych.
- Wskazano także, iż przyczyną pogłębiającego się ubóstwa jest brak stałych dochodów rodziny z powodu wysokiego bezrobocia mieszkańców gminy Oborniki.
- Poruszono także temat niskiej efektywności udzielanej pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym i schorowanym, także nadużywającym alkoholu. A także niski poziom świadczenia usług społecznych.

- Zwrócono uwagę na zwiększenie zainteresowania przez władze lokalne sprawami społecznymi i współpracy ze społecznością lokalną a w szczególności z organizacjami pozarządowymi.
- Wskazywano problem niskiego zainteresowania potrzebami mieszkańców spoza miasta Oborniki, szczególnie na wsiach odległych od siedziby władz samorządowych.
- Podniesiono też kwestię słabej infrastruktury socjalnej, a w szczególności narzekano na kwestie braku w gminie świetlic czy klubów środowiskowych dla dzieci i młodzieży, szczególnie na wsiach – miejsc, w których młodzi ludzie mogliby spędzać wolny czas i realizować własne pasje czy uzdolnienia w różnych kołach zainteresowań pod okiem instruktorów- ludzi do tego przygotowanych.

Wnioski:

Społeczność lokalna oczekuje poszerzenia zakresu i poprawy poziomu świadczenia usług na terenie całej gminy. Najistotniejszym chyba oczekiwaniem mieszkańców w stosunku do samorządu są jego aktywne działania w kierunku poprawy obecnych warunków życia.

Zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej (dalsze wodociągowanie, kanalizacja, drogi, itp.) jest z pewnością najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz gminy. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja. Dla społeczności lokalnej bardzo ważny jest również dialog z miejscowymi władzami samorządowymi, które zostały powołane po to, by reprezentować jej interesy.

2. Wyniki analizy SWOT:

Analizę SWOT przeprowadzono wyłącznie w odniesieniu do kwestii społecznych- pomoc społeczna, zdrowie, bezpieczeństwo publiczne, oświata, wychowanie, kultura:

Mocne strony:

- Dobra dostępność komunikacyjna:
 - sprzyjające położenie Gminy Oborniki przy drodze krajowej nr 11 Katowice – Poznań – Piła oraz dwóch drogach wojewódzkich: nr 178 Oborniki – Wałcz
 - i nr 187 Szamotuły – Oborniki – Murowana Goślina;
 - magistrala kolejowa łącząca stolicę Wielkopolski z Pomorzem Środkowym relacji Poznań - Piła.
- potencjał ludzki: duży procent ludności w wieku produkcyjnym, znaczne zasoby siły roboczej;
- Istnienie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych w mieście Oborniki (Dom Dziennego pobytu „U BABCI”);
- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych;
- rozwinięta sieć szkół podstawowych;
- tendencja dodatnia współczynnika przyrostu naturalnego;
- istniejące zasoby instytucjonalne działające na rzecz bezpieczeństwa społecznego (w systemie pomocy socjalnej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, służby zdrowia);
- dobrze przygotowana kadra pracowników działających w obszarze pomocy społecznej;
- duża liczba organizacji pozarządowych;
- dysponowanie stałym źródłem finansowym na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych;
- dobry poziom bezpieczeństwa publicznego;
- szpitale w Kowanówku i Obornikach;
- istnienie Straży Miejskiej i dobra współpraca z Policją;
- 14 jednostek OSP, z czego 3 w KSR-G;
- liczne programy prewencyjne Komendy Policji, m.in. Bezpieczne Miasto, Bezpieczna Wieś, Bezpieczna Szkoła, Bezpieczny Ogród;
- spadek przestępczości – głównie kradzieży samochodów i włamań;
- duża liczba i aktywna działalność organizacji pozarządowych;
- istnienie świetlic socjoterapeutycznych;
- dobre możliwości kształcenia zawodowego i ogólnego;

- dobra baza materialna dla działalności sportowej i kulturalnej;
- dobry poziom działalności klubów sportowych i instytucji kulturalnych;
- bliskość dużego ośrodka akademickiego – Poznania;
- chóry oraz orkiestra dęta stanowiące wizytówkę miasta;
- zespoły ludowe na wsiach;
- liczne imprezy o charakterze kulturalnym i sportowym;
- współpraca z gminami zagranicznymi;
- ciekawe zabytki;
- atrakcyjne warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej oraz wodnej;
- rozwinięta baza noclegowa.

Słabe strony:

- dość średni poziom bezrobocia na terenie gminy,
- narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych,
- nieodpowiednia baza lokalowa Ośrodka Pomocy Społecznej (dwukondygnacyjność);
- niewystarczająca liczba pracowników socjalnych;
- brak mieszkań socjalnych;
- niewystarczający poziom finansowania podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa społecznego,
- niedostateczna realizacja profilaktyki zdrowotnej i słaba dostępność do specjalistycznych usług medycznych,
- niewystarczająca profilaktyka w zakresie zdiagnozowanych problemów społecznych,
- niewystarczająca infrastruktura socjalna np. dla osób niepełnosprawnych (WTZ, ŚDS, ZAZ) oraz osób starszych na terenach wiejskich;
- ograniczony dostęp do nieodpłatnego specjalistycznego poradnictwa rodzinnego,
- występujące bariery utrudniające pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym;
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań;

- rosnąca skala przemocy i niedostosowania społecznego w szkole, wzrost przestępczości nieletnich, wzrost chuligaństwa i wandalizmu;
- ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży;
- zwiększająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- niewystarczające wyposażenia szkół (np.: zbyt mało sal gimnastycznych i boisk);
- brak świetlic środowiskowych, klubów aktywizacji społecznej i zawodowej;
- brak miejsc spotkań dla młodzieży w celu integracji społecznej i zawodowej;
- zagrożenia wynikające z ruchu drogowego w centrum miasta;
- brak monitoringu wizyjnego miasta;
- malejąca liczba uczniów w SP i Gimnazjach – konieczność restrukturyzacji sieci szkół;
- brak sal gimnastycznych przy niektórych szkołach;
- konieczność doposażenia pracowni dydaktycznych;
- brak muzeum regionalnego;
- brak imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym.

Szanse:

- ✓ rosnąca świadomość społeczna przejawiająca się w artykułowaniu potrzeb;
- ✓ wzrost poziomu wykształcenia wśród społeczeństwa;
- ✓ współpraca między gminami i powiatami;
- ✓ deklaracja współpracy władz lokalnych z partnerami społecznymi na rzecz integracji społecznej i rozwiązywania problemów;
- ✓ wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz mieszkańców Gminy;
- ✓ koordynacja różnych służb i usług socjalnych oraz poprawy ich efektywności (koordynacja służb oraz usług zdrowotnych i socjalnych, współpraca, partnerstwo, współdziałanie, wspólna praca różnych specjalistów);

- ✓ ustawiczne inwestowanie w kapitał ludzki;
- ✓ aktywizacja społeczności lokalnej;
- ✓ budowanie sieci usługodawców i sieci usług socjalnych;
- ✓ budowanie trwałych, spójnych, wieloletnich rozwiązań systemowych w poszczególnych obszarach problemowych;
- ✓ integracja z Unią Europejską.

Zagrożenia:

- starzenie się społeczności wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji,
- wzrost bezrobocia,
- ograniczenia środków finansowych,
- wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- niedostateczna polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych,
- wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu,
- niewystarczające korzystanie ze środków pozabudżetowych;
- migracja ludzi młodych i wykształconych do większych aglomeracji;
- niska aktywność społeczności lokalnej, brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu;
- brak koordynacji i współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz integracji i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy Oborniki;
- brak na terenie gminy organizacji pozarządowych wspierających osoby bezrobotne;

Wniosek:

Zaprezentowane powyżej wyniki analizy sytuacji gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem silne strony są tymi cechami, na których należy bazować planując dalszy rozwój gminy w zakresie polityki społecznej. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy.

2. Powody przyznania przez Ośrodek Pomocy Społecznej pomocy rodzinom z gminy Oborniki w okresie 1998-2007 roku

Tabela nr 13. Liczba rodzin objętych pomocą według powodów jej przyznania w latach 1998-2007

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Niepełnosprawność	167	257	362	382	494	577	366	357	254	326
2. Długotrwała choroba	468	370	283	345	323	353	381	268	235	422
3. Bezrobocie	349	225	262	388	554	652	671	644	756	443
4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	124	150	211	146	105	125	632	470	176	197
5. Rodzina niepełna	27	58	146	151	208	226	247	122	52	183
6. Ubóstwo	42	67	140	299	460	605	748	704	681	607
7. Potrzeba ochrony macierzyństwa	95	94	138	162	182	204	175	179	76	226
8. Rodzina wielodzietna	45	52	74	98	123	156	116	110	48	115
9. Alkoholizm	67	42	35	51	48	54	30	30	49	28
10. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	25	15	5	13	12	8	11	5	13	13

ródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obornikach

Wniosek:

Analizując przyczyny trudnej sytuacji życiowej mieszkańców naszej gminy na przestrzeni ostatnich lat stwierdza się, że głównymi powodami ubiegania się

o świadczenia pieniężne z Ośrodka Pomocy Społecznej w Obornikach w 2007 r. były kolejności: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa

domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych (również niezaradność życiowa), rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Porównując zestawienie powodów przyznania świadczeń z pomocy społecznej należy zwrócić uwagę, iż niejednokrotnie w jednej rodzinie występuje kilka grup dyspanseryjnych, tzn. może wystąpić zarówno bezrobocie jak i długotrwała choroba, czy też wielodzietność.

Niepokojącym faktem jest szybki wzrost ubóstwa naszego społeczeństwa w ostatnich latach, co spowodowane jest rosnącym bezrobociem, a co za tym idzie brakiem stałego i systematycznego dochodu w rodzinie.

2.2.2.2. Analiza problemów społecznych występujących w Gminie Oborniki oraz sposoby i potrzeby w zakresie ich rozwiązywania

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano przede wszystkim bezrobocie, pogłębiające się ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba i brak usług społecznych dla ludzi starszych w wieku poprodukcyjnym a także alkoholizm, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Poważnym i narastającym problemem wskazanym przez respondentów jest również ubożenie mieszkańców. Jest ono spowodowane wzrostem bezrobocia i przyczynia się do pogłębiania patologii społecznych oraz wzrostu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin.

Bezrobocie

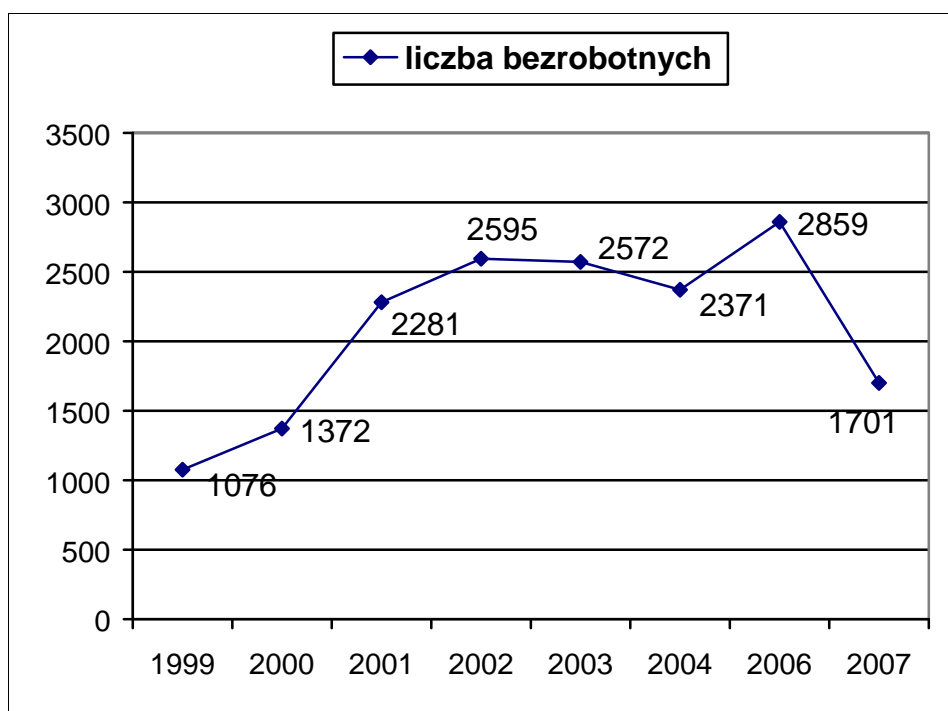
Bezrobocie w Polsce jest zjawiskiem powszechnym i w obecnej postaci jest wynikiem zmian ustrojowych w 1990 roku. Wskutek likwidacji zakładów, redukcji etatów, komputeryzacji nasiliła się fala zwolnień. Społeczeństwo polskie nie było przygotowane do tak gwałtownych zmian,

zważywszy, że przez prawie pół wieku istnienia państwa socjalistycznego, bezrobocie w zasadzie nie występowało.

Bezrobocie jest stanem beczynności zawodowej jednostek zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość jej podjęcia. Obecnie jest ono głównym problemem społeczeństwa polskiego. Jest także przyczyną trudności społecznych mieszkańców Gminy Oborniki.

W ostatnich pięciu latach liczba bezrobotnych w gminie Oborniki nieprzerwanie rosła, z 1.076 osób w roku 1999 do 2.595 w roku 2002. Największy wzrost zanotowano w roku 2001, kiedy liczba ta wzrosła aż o prawie 900 osób. Od roku 2001 dynamika wzrostu liczby bezrobotnych ustabilizowała się, a w latach 2003 i 2004 pojawiła się tendencja spadkowa liczby bezrobotnych, jednakże nadal kształtuje się na wysokim poziomie. Dane dotyczące dynamiki liczby osób bezrobotnych na obszarze powiatu Oborniki przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3. Liczba bezrobotnych na terenie powiatu Oborniki

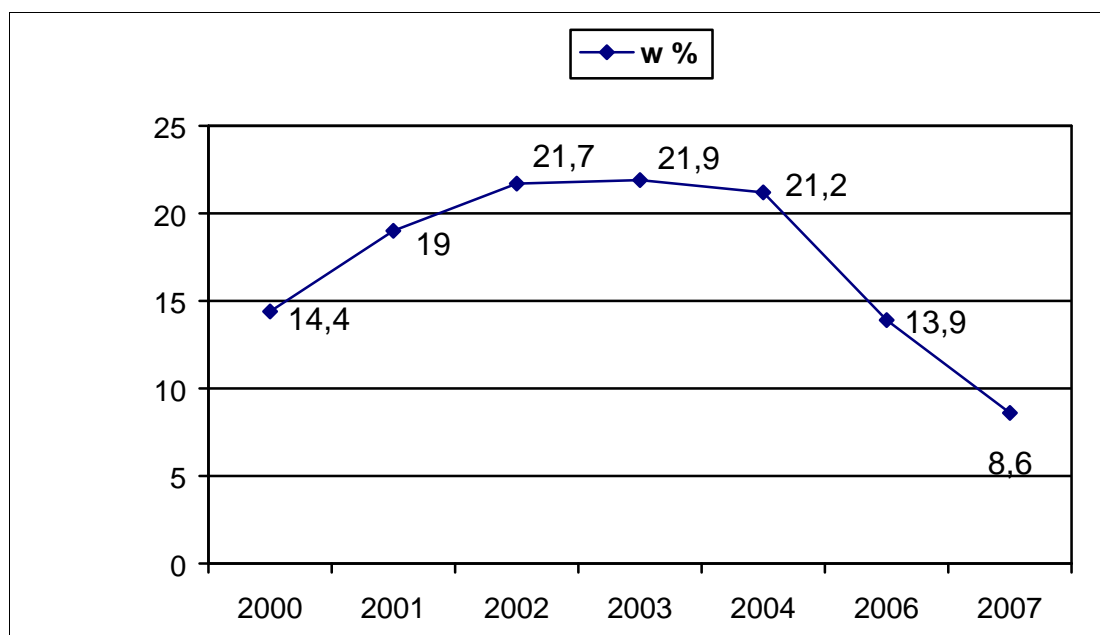
ródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach

Miarą bezrobocia jest stopa bezrobocia, która jest relacją liczby zarejestrowanych bezrobotnych do zasobu siły roboczej lub do liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2007 roku na terenie powiatu Oborniki

zarejestrowano 1 701 bezrobotnych, co przy liczbie mieszkańców 57 314 stanowi około 8,6% ludności. Wydawałoby się, że stan taki jest niższy niż średnia krajowa, ale należy wziąć pod uwagę bezrobocie ukryte, – czyli osoby bezrobotne nie zarejestrowane w urzędzie pracy a także osoby bierne zawodowo pozostające w gospodarstwach domowych. Ponadto należałoby ocenić liczbę osób pracujących nielegalnie, szczególnie tych za granicą państwa a zarejestrowanych jako bezrobotni.

Wskaźnik bezrobocia w powiecie Oborniki w ostatnich latach kształtował się na poziomie zaprezentowanym na wykresie nr 4.

Wykres nr 4. Stopa bezrobocia w powiecie Oborniki

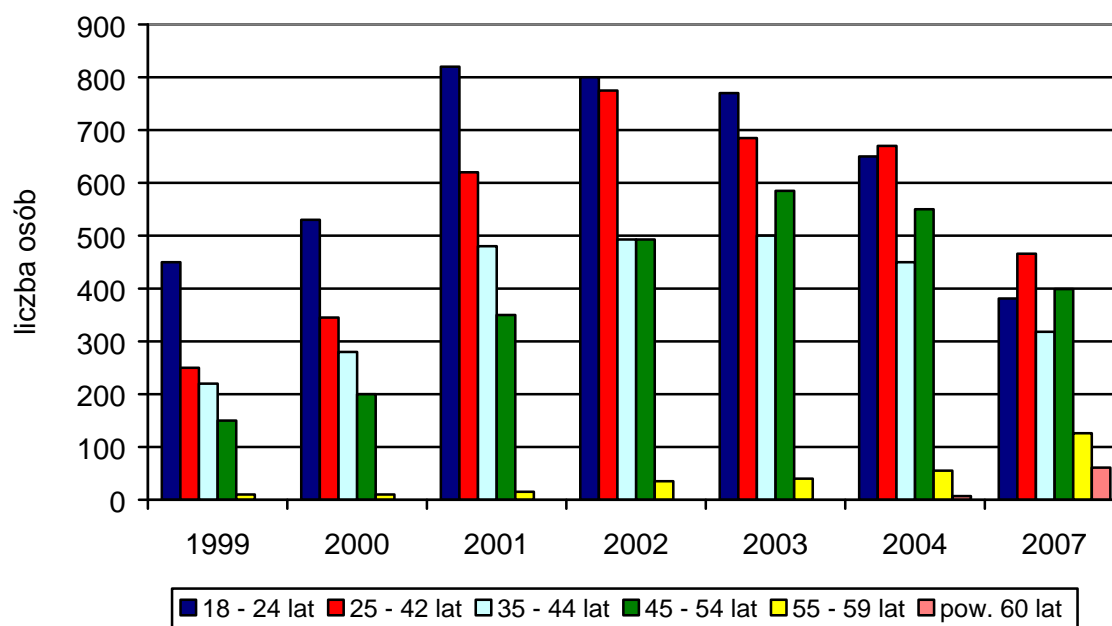

ródło: Dane Powiatowego Urz. du Pracy w Obornikach

W celu bliższego poznania struktury bezrobotnych w gminie Oborniki, zaprezentowano poniżej dostępne dane.

a) Struktura wiekowa osób bezrobotnych

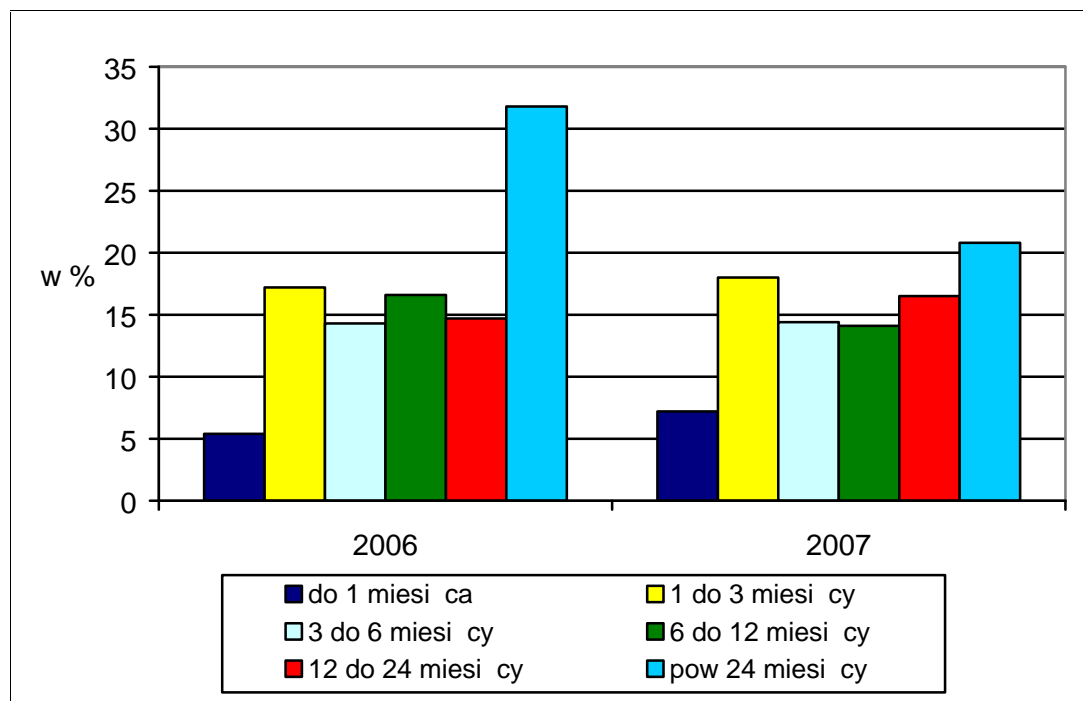
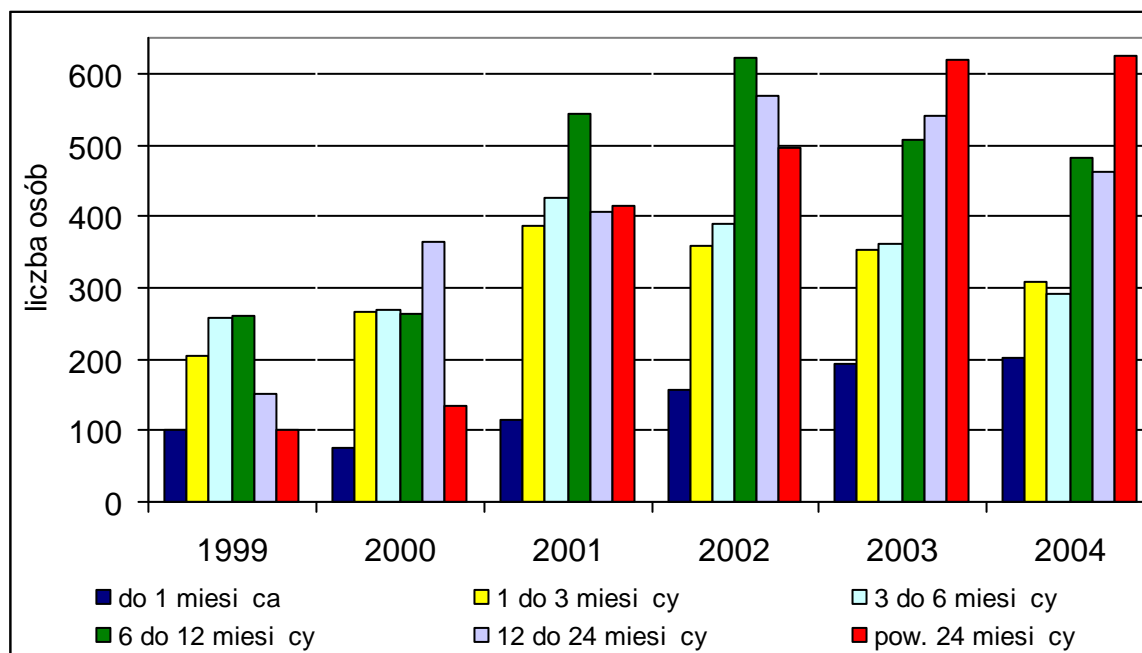
Wykres nr 5. Struktura wiekowa osób bezrobotnych

ródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach

W ciągu ostatnich 5 lat proporcje między grupami wiekowymi osób bezrobotnych nie uległy znaczącym zmianom. Charakterystyczny jest **wysoki udział osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych**. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, świadczące o braku perspektyw zawodowych dla osób kończących swoją edukację i konieczności poszukiwania zatrudnienia poza obszarem powiatu.

b) Czas pozostawania na bezrobociu

Wykres nr 6. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu

Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	31.12.2006 r. %	31.12.2007 r. %
0 – 1	5,4	7,2
1 - 3	17,2	18,0
3 - 6	14,3	14,4
6 - 12	16,6	14,1
12 - 24	14,7	16,5
24 i więcej	31,8	20,8
Razem :	100	100

ródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w

Obornikach.

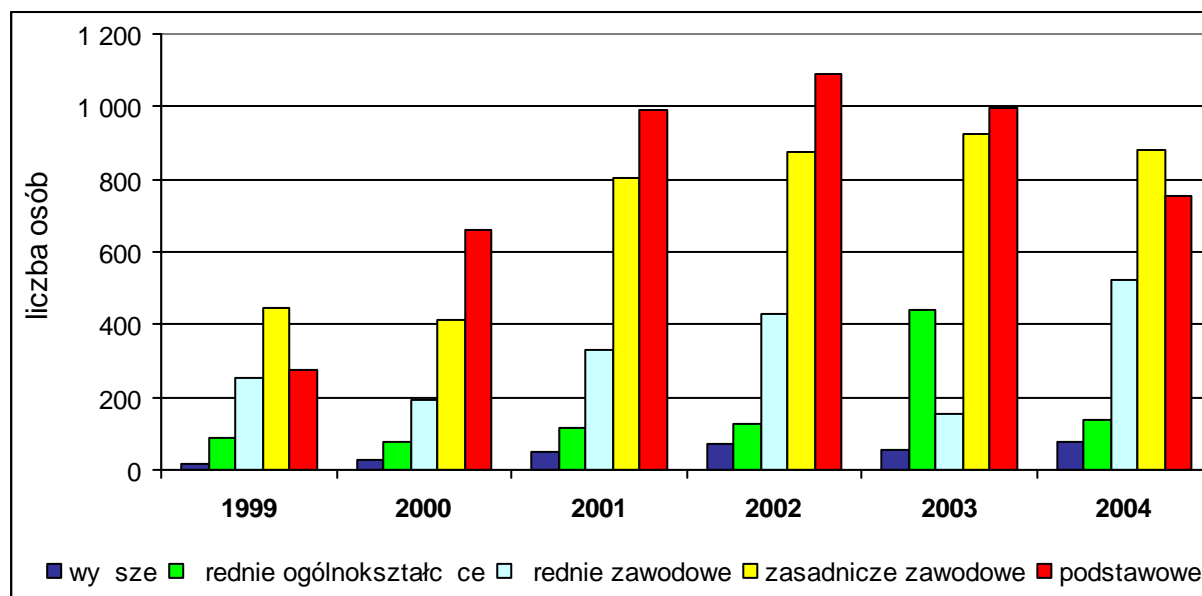
- Bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest **wzrost liczby długotrwale bezrobotnych - powyżej 12 i 24 miesięcy.**

Długi okres braku zatrudnienia świadczy o postępującym utrwalaniu sytuacji zawodowej osób bezrobotnych. W dużym stopniu wynika to z trudności przystosowawczych tej grupy osób, jak również małej aktywności w poszukiwaniu pracy.

c) Wykształcenie zarejestrowanych osób bezrobotnych

Biorąc pod uwagę kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych, można zauważyć, że **najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym.** Jednak wysiłki edukacyjne nie zawsze przekładają się na poprawę sytuacji na rynku pracy – ukończenie szkół nie było wystarczającym czynnikiem dla znalezienia pracy.

Należy także odnotować znaczny udział osób z wykształceniem średnim zawodowym, a bardzo niski ze średnim ogólnokształcącym, co wynika ze struktury zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Najmniej jest bezrobotnych z wykształceniem wyższym.

Wykres nr 7. Struktura bezrobotnych według wykształcenia

ródło: Dane Powiatowego Urz du Pracy w

Obornikach.

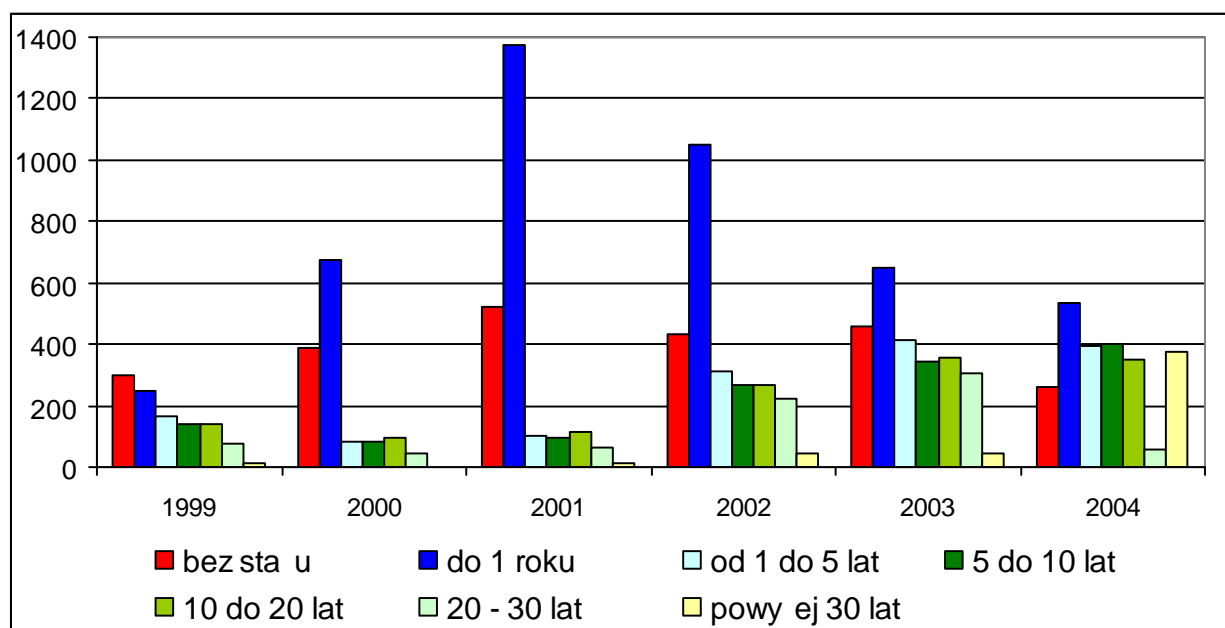
Wykształcenie	31.12.2006 r. %	31.12.2007 r. %	W tym kobiety
Wy sze	3,6	4,3	66,2
Policealne i rednie zawodowe	23,7	24,7	76,6
rednie ogólnokształc ce	6,1	8,6	86,2
Zasadnicze zawodowe	33,1	32,8	65,8
Gimnazjalne i poni ej	33,5	29,6	72,2
Razem:	100	100	---

d) Staż pracy osób bezrobotnych

Analizując rynek bezrobotnych według kryterium stażu pracy okazuje się, że **najliczniejsza jest grupa osób, które nigdy nie pracowały lub pracowały do 1 roku.**

Jak zwykle najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z dużym doświadczeniem zawodowym, choć liczebność tej grupy wzrosła znacząco w 2004 roku.

Strukturę bezrobotnych wg stażu pracy przedstawia wykres nr 8.

Wykres nr 8. Struktura bezrobotnych według stażu pracy

ródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach.

2007 r.- Bez stażu – (66 osób) do 1 roku – (18) od 1 – 5 lat – (40) od 5 – 10 lat – (25)
10 – 20 lat – (22) 20 – 30 lat – (10) powyżej 30 lat – (5)

Wnioski:**Reasumując, bezrobocie w Gminie Oborniki ma kilka cech, a mianowicie:**

- w ostatnich dwóch latach występuje tendencja spadkowa liczby bezrobotnych, jednakże wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie;
- wysoki udział osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- wzrost liczby długotrwale bezrobotnych - powyżej 12 i 24 miesięcy.
- najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym;
- najliczniejszą grupę stanowią osoby, które nigdy nie pracowały lub pracowały do 1 roku.
- sezonowy spadek zjawiska;
- istnienie bezrobocia ukrytego;
- bezrobocie wynika głównie z braku kwalifikacji i przyczyn zależnych od samych bezrobotnych;

- o brak elastyczności bezrobotnych w działaniu;
- o dotyczy głównie młodych osób.

Z analizy danych nasuwają się wnioski o charakterze bezrobocia na terenie gminy Oborniki.

Po pierwsze bezrobocie, jak w całym kraju, zawsze prowadzi do obniżenia standardu życia, powoduje pojawienie się negatywnych skutków w postaci poczucia krzywdy, izolacji, wpływając na zwiększenie agresji i zachowań patologicznych. Jeśli dotyczy jednostki, sprzyja stanom depresyjnym, bezsilności, rozwojowi uzależnień. Te wszystkie zjawiska powodują, że bezrobotny traci poczucie bezpieczeństwa.

Po drugie, niepokojący jest jednak fakt bezrobocia o charakterze rodzinnym, gdzie całe rodziny pozostają bez pracy, żyjąc w pewnym „zawieszeniu”, bez perspektyw na poprawę bytu. Co więcej często bezrobotni ci oczekują pomocy wyłącznie z otoczenia, nie czyniąc samemu nic, by poprawić swoją sytuację. Autorytet rodziców w takich rodzinach jest zachwiany, powodując wtórnie zachwianie systemu wartości młodych ludzi.

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego powinno być wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, jako bardzo istotnego elementu walki z bezrobociem. Bez pracy w gminie pozostaje około 20% ludności zawodowo czynnej. Fakt ten ma wpływ nie tylko na ogólny poziom dochodów mieszkańców gminy, ale jest potencjalnym źródłem wielu napięć społecznych, zarówno dla mieszkańców, jak i dla gminy (alkoholizm, przestępczość, konflikty rodzinne, niższe wpływy podatkowe, itp.).

Sposoby rozwiązywania problemu:

- Przygotowanie zawodowe (osoby bez kwalifikacji, długotrwale bezrobotne, pow. 50 r.ż. oraz samotnie wychowujące) rozpoczęło 38 osób a ukończyło 45 (część z 2007 r.)
- Staże pracy – rozpoczęło staż 209 osób a ukończyło 175
- Roboty publiczne czy prace interwencyjne - podpisano 3 umowy
- Szkolenia w zakresie podniesienia lub zdobycia nowych kwalifikacji – odbyło 217 osób
- Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach z Ośrodkiem

Pomocy Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej polega na udzielaniu informacji, kierowanie na szkolenia, wydawanie zaświadczeń

➤ Kontrakty socjalne – 26 osób.

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że zarówno Urząd Miejski jak i Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach nie ma możliwości bezpośredniej walki z bezrobociem, ale powinien podejmować działania wspierające działalność gospodarczą. Mogą one polegać na udostępnianiu i uzbrajaniu odpowiednich terenów, stosowaniu ulg podatkowych, doradztwie, czy integracji kręgów gospodarczych. Lokalizacja nowych inwestycji w danym regionie uzależniona jest bowiem od wielu czynników. Podstawowymi elementami są m.in. poziom rozwoju infrastruktury oraz jakość kapitału ludzkiego, ale duże znaczenie ma także dobra promocja i sprawna obsługa administracyjna inwestorów oraz lokalne preferencje i udogodnienia tworzone dla pozyskania inwestycji.

W przypadku gminy Oborniki dużą uwagę należy zwrócić na sferę rolnictwa, gdyż jest to źródło utrzymania znacznej części mieszkańców. Dodatkowo w najbliższych latach do wykorzystania w tej dziedzinie będą środki z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych. Ich pozyskanie zarówno przez rolników indywidualnych jak i przez różnego rodzaju instytucje działające na terenie województwa, powiatu i gminy powinno przyczynić się w znacznym stopniu do podniesienia dochodów ludności utrzymującej się z produkcji rolnej.

Potrzeby w zakresie rozwiązywania problemu:

Walka z bezrobociem wymaga działań nakierowanych nie tylko na podjęcie pracy przez grupy osób bezrobotnych, ale także na wykreowanie konstruktywnych nawyków w zakresie poruszania się na rynku pracy. Jedną z możliwości zminimalizowania bezrobocia jest funkcjonowanie Klubów Integracji Społecznych tworzone w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. nr 122 poz. 1143 z późn. zm.).

Klub Integracji Społecznej (KIS) to jednostka organizacyjna, której celem jest realizacja działań umożliwiających udzielenie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania oraz podniesienia kwalifikacji zawodowych jako wartości na rynku pracy.

Kluby są jednostkami organizującymi działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym. Głównym celem klubów jest stworzenie uczestnikom warunków wzajemnego wsparcia i samoorganizowania się, dostępu do informacji, wyrównywania szans oraz pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym. Zajęcia w klubie stwarzają uczestnikom możliwość integracji ze społecznością lokalną, aktywizują osoby bezrobotne oraz tworzą prospołeczne postawy wśród mieszkańców gminy.

W Klubie Integracji Społecznej prowadzone byłyby warsztaty z zakresu m.in.:

- autoprezentacji,
- nabycia umiejętności aktywnego poszukiwania pracy,
- nauki podstawowych umiejętności obsługi komputera,
- korzystania z Internetu w ramach poszukiwania pracy,
- pomocy w przygotowaniu się do rozmowy z pracodawcą,
- pomocy w pisaniu dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny),
- dostępu do najnowszych ofert pracy,
- dostępu do informacji z zakresu prawa pracy.

Innymi potrzebami w tym zakresie jest:

- rozwój zatrudnienia wspieranego przy ścisłej współpracy Władz Lokalnych, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach;
- rozwój aktywnej polityki społecznej przy większym zastosowaniu instrumentów aktywnej integracji;
- tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej jak np. spółdzielni socjalnych, zakładu aktywności zawodowej, centrum integracji społecznej, organizacji pozarządowych o charakterze podmiotu ekonomii społecznej itp.

Przestępczość i niedostosowanie społeczne wśród dzieci i młodzieży**A: Nadzory kuratorskie nad nieletnimi**

Jak wynika z danych sądu obecnie 9 dzieci z Gminy Oborniki jest nadzorowanych z powodu wejścia w konflikt z prawem. W ostatnich latach ilość sprawowanych nadzorów nad nieletnimi kształtowała się następująco:

w 2005 roku – 16 sprawowanych nadzorów
w 2006 roku – 11 sprawowanych nadzorów
w 2007 roku – 11 sprawowanych nadzorów

B: Nieletni pochodzący z Gminy Oborniki w policyjnych izbach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz w zakładach poprawczych w latach 2005-2007

Tabela nr14. Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń popełniona przez nieletnich w latach 2005-2007

	2005	2006	2007
Czyny nieletnich	41	39	75
Nieletni sprawcy	69	83	62
Pobyt nieletnich w Policyjnej Izbie Dziecka	5	6	5

Źródło: Dane Powiatowej Komendy Policji w Obornikach

Placówki resocjalizacyjne i wychowawcze

Dane dotyczące liczby dzieci i młodzieży z terenu gminy Oborniki przebywających w latach 2005-2007 w placówkach typu młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii (Wydział Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Obornikach kieruje do tego typu placówek na podstawie rozporządzenia Ministra i Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w MOW i MOS)

2005 r.

Liczba skierowanych do młodzieżowych ośrodków szkolno-wychowawczych (obecnie MOW lub MOS) – 2 osoby

Liczba skierowanych do MOW – 6 osób

2006 r.

Liczba skierowanych do MOW – 10 osób

2007 r.

Liczba skierowanych do MOW – 3 osoby.

Od stycznia 2004 roku placówki resocjalizacyjne i wychowawcze przeszły z systemu pomocy społecznej do oświaty.

Liczba nieletnich z terenu gminy Oborniki przebywających w placówkach resocjalizacyjnych, wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich wg danych Sądu Rejonowego w Obornikach kształtowała się następująco:

W 2005 r. – 8 nieletnich

W 2006 r. – 3 nieletnich

W 2007 r. – 1 nieletni

W 2008 r. – 1 nieletni.

C: Szacunkowa ocena rozmiarów i skutków niedostosowania społecznego oraz przestępczości wśród dzieci i młodzieży**1. Problemy szkolne dzieci i młodzieży**

Ze względu na rosnącą z roku na rok ilość zgłoszeń ze szkół dotyczącą problemów szkolnych dzieci i młodzieży Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Obornikach dokonuje licznych diagnoz psychologicznych i pedagogicznych lub konsultacji.

- Problemy szkolne dzieci mają tendencję rosnącą, wymagającą coraz większej ilości nie tylko diagnozy psychologiczno – pedagogicznej, ale i terapii, działań profilaktycznych i psychoedukacyjnych.

- Obserwuje się liczną grupę dzieci młodszych – nie objętą jeszcze nawet wychowaniem przedszkolnym, które wymagają wczesnej interwencji,

diagnozy i terapii ze względu na liczne dysfunkcje rozwojowe.

- U dzieci starszych częściej występują zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania.
- Nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodzin powodują konieczność edukacji i terapii skierowanej do rodziców.
- Współpraca ze szkołami, PCPR, OPS, Służbą Zdrowia, Policją jest nieodzowna do efektywnego rozwiązywania tych problemów.

2. **Przestępczość nieletnich** – jako podstawowy przejaw demoralizacji:

Komenda Powiatowa Policji w Obornikach wskazała iż ogólna liczba nieletnich zagrożonych demoralizacją wg stanu na listopad 2008 r. wynosi 96 osób.

Potrzeby w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemu:

1. Rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego oraz przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
2. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.
3. Stworzenie systemu pomocy dzieciom i młodzieży w wyrównywaniu szans edukacyjno rozwojowych - poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.
4. Poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży głównie poprzez rozwój sportu i rekreacji.

Problemy dotyczące funkcjonowania rodzin w gminie:

Problemy opiekuńczo – wychowawcze

Z danych pozyskanych z Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Obornikach wynika, że ze względu na problemy opiekuńczo- wychowawcze nadzorem kuratora objęto rodziny z terenu Gminy Oborniki:

51 dzieci z Gminy Oborniki jest nadzorowanych ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze. W ostatnich latach ilość sprawowanych nadzorów nad nieletnimi kształtowała się następująco:

w 2005 roku – 22 sprawowanych nadzorów

w 2006 roku – 13 sprawowanych nadzorów

w 2007 roku – 36 sprawowanych nadzorów

A: Zastępcze formy opieki:

Sąd Rejonowy wydał w ostatnich latach następujące orzeczenia o zastępczych formach opieki wobec dzieci z terenu gminy Oborniki:

w 2005 roku – orzeczono 17 rodzin zastępczych i 2 adopcje oraz 1 przysposobienie przez współmałżonka rodzica;

w 2006 roku – orzeczono 3 rodziny zastępcze) i 1 adopcję ;

w 2007 roku – orzeczono 11 rodzin zastępczych i 1 przysposobienie przez współmałżonka rodzica;

w 2008 roku – orzeczono 9 rodzin zastępczych.

Z ww. danych wynika, że liczba postanowień o umieszczenie dzieci pochodzących z Gminy Oborniki w zastępczych formach opieki przyjmuje tendencję malejącą.

Potrzeby w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemu:

Poprawę stanu funkcjonowania i sytuacji rodzin osiągniemy poprzez:

- rozwój profilaktyki,
- pomoc w rozwiązywaniu ich życiowych problemów,
- odbudowanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci,
- pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie,
- wspieranie integracji rodziny, wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie,

- neutralizowanie patogenicznego oddziaływania rodziny na dzieci,
- pomoc w integracji rodziny z jej otoczeniem środowiskowym,
- rozwój rodzinnych form opieki zastępczej.

Przemoc domowa i uzależnienia

A) Problemem społecznym w Gminie Oborniki jest również przemoc domowa,

z tego powodu wiele rodzin, w których przebywają dzieci jest objętych obecnie nadzorem kuratora. Z danych Komendy Miejskiej Policji w Obornikach wynika, że najczęstszą przyczyną interwencji policji jest przemoc pod wpływem alkoholu i sytuacje konfliktowe w rodzinie. W przypadkach przemocy domowej wypełniane są „Niebieskie Karty”. I tak: co roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Obornikach zakładają około 80 „Niebieskich Kart”. W chwili obecnej zarejestrowanych jest 77 „Niebieskich Kart”, a objęte nimi są 72 rodziny.

Często ofiara przemocy domowej jest zmuszona szukać schronienia poza domem rodzinnym. Dzieje się tak w przypadkach, kiedy istnieje uzasadniona obawa utraty zdrowia czy nawet życia, w wyniku przemocy. Istnieje potrzeba utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej, gdzie ofiary przemocy znajdowałyby schronienie.

Istnieje również potrzeba utworzenia w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego w skład, którego wchodziłoby przedstawiciele sądu, policji, szkół, pomocy społecznej czyli ci, którzy mogą przyczynić się do rozwiązania problemów omawianych rodzin i ustalić środki zaradcze oraz harmonogram podjętych wspólnie działań.

Interwencja Kryzysowa

Napięcie, w jakim żyją rodziny borykające się z różnymi trudnościami powoduje, że ich członkowie żyją w głębokim kryzysie. W sytuacji kryzysu człowiek najczęściej nie potrafi funkcjonować bez wsparcia profesjonalistów. Interwencje kryzysowe Ośrodka Pomocy Społecznej w Obornikach przedstawiają się następująco:

- w 2005 r. – 31 interwencji
- w 2006 r. – 31 interwencji
- w 2007 r. – 53 interwencje
- w 2008 r. – 49 interwencji.

B) Problem uzależnień w Gminie Oborniki:

Alkoholizm

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym dotykającym także mieszkańców gminy Oborniki. Na terenie gminy działa punkt konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gdzie zgłaszają się osoby dotknięte bezpośrednio i pośrednio problemem alkoholowym. Pomocą w pracy z alkoholikami służy także Ośrodek Pomocy Społecznej oraz kuratorzy sądowi, policja.

Do najważniejszych problemów występujących w Gminie Oborniki, wynikających ze spożywania i nadużywania alkoholu, należą:

1. Degradacja osób i rodzin uzależnionych od alkoholu.
2. Obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej.
3. Zwiększenie się częstotliwości sięgania po alkohol.
4. Niewystarczająca wiedza mieszkańców dotycząca problemów uzależnień, miejsc i sposobów uzyskania pomocy.
5. Przestępstwa i wykroczenia popełniane przez osoby nietrzeźwe.
6. Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.
7. Uzależnienie, jako zależność przyczynowo-skutkowa między bezrobociem, ubóstwem a uzależnieniem.
8. Występowanie przemocy domowej oraz innych dysfunkcji w rodzinach z problemem alkoholowym.

Sposoby rozwiązywania problemu

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy w myśl art. 4¹ ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, art. 6.2. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ustawa nakłada na gminy tworzenie gminnych programów oraz konkretne zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem tych problemów.

Podstawy prawne rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 147 poz. 1231 z 2002 r. z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)

Działania profilaktyczne i interwencyjne są prowadzone w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Oborniki przyjmowanego uchwałą Rady Gminy rokrocznie.

Główne cele polityki gminy, zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Oborniki na 2008 rok, to:

- Zapobieganie powstawania nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszanie tych, które aktualnie występują.
- Ulepszanie sposobów radzenia sobie z problemami aktualnie występującymi w gminie.
- Zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym.
- Zwiększenie wiedzy młodzieży i dorosłych w zakresie problemów alkoholowych.
- Zmniejszenie ilości dolegliwości alkoholowych, zaburzeń życia rodzinnego, przemocy i zaniedbań.
- Promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Promocja zdrowego stylu życia.

Poniższa tabela nr 15 przedstawia liczbę osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno – motywujące w związku

z nadużywaniem alkoholu oraz którym udzielono porad. Są to zarówno osoby nadużywające alkohol, jak i członkowie rodzin. Liczba ta zmniejsza się z roku na rok. Spadła liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. Można jedynie przypuszczać, że mimo kontroli sprzedaży alkoholu osobom nieletnim problem alkoholowy wśród młodocianych jest stale aktualny. Stąd też tak ważna jest rola edukacyjna społeczeństwa i działania profilaktyczne, uświadamiające zgubne skutki alkoholu na organizm człowieka. Istotna jest także ochrona rodzin, szczególnie przed przemocą ze strony uzależnionych, jak i pomocy osobom współuzależnionym.

Tabela nr 15. Rodzaj pomocy udzielonej osobom dotkniętym uzależnieniem.

Liczba osób	2007	Do XI 2008
Rozmowy interwencyjno – motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	230	170
Liczba osób, którym udzielono porad w związku z problemem alkoholowym	Brak danych	6 spraw dziennie
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	48	25
Liczba osób objętych zainteresowaniem GKRPA	Brak danych	215
Liczba osób skierowanych do biegłych sądowych	56	26

ródło: Dane statystyczne punktu konsultacyjnego w Obornikach

Działania profilaktyczne i interwencyjne prowadzone w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wymagają nakładu środków finansowych. W poniższej tabeli zawarte są główne cele, na

które wydatkowano środki w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów.

Tabela nr 16. Środki przeznaczone na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów.

Środki finansowe przeznaczone (w zł):	2007	2008
- przez OPS na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	10 800,-	58 709,-
- w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na dofinansowanie programów realizowanych w placówkach leczenia odwykowego	Brak danych	Brak danych
- na programy profilaktyczne skierowane do młodzieży	Brak danych	Brak danych
- na kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	67 745,-	69 769,-
- na edukację publiczną	Brak danych	Brak danych
- na działalność świetlic socjoterapeutycznych	98 110,-	Brak danych
- na dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	13 291	Brak danych
Łączna wysokość środków finansowych wykorzystanych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	350 910,-	390 000,-

ródło: Dane statystyczne Urz. du Miasta i Gminy i OPS w Obornikach

Plusem jest natomiast to, że co roku zwiększa się zakres świadczonej pomocy i jej rodzaj.

Narkomania:

Działania profilaktyczne i interwencyjne są prowadzone w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Oborniki przyjmowanego uchwałą Rady Gminy rokrocznie.

Podstawa prawna rozwiązywania problemów narkomanii:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179

poz. 1485)

Główny cel polityki gminy oraz zadania, zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Oborniki na 2007 rok, to:

Cel główny programu:

- przeciwdziałanie rozszerzaniu się narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym.

Zadania:

- opracowanie i wydanie ulotek z informacjami o punktach i instytucjach w których można szukać pomocy,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii,
- szkolenia członków Gminnych Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii,
- zintegrowanie szkoleń dla wychowawców, rodziców, dzieci i innych grup społecznych stykających się z tym problemem,
- udzielanie rodzinom, w których występuje problem narkomanii pomocy psychospołecznej we współpracy z organizacjami zajmującymi się tym problemem,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- wyposażenie punktu konsultacyjnego w literaturę fachową,
- uaktualnienie i identyfikacja sieci placówek leczniczych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od narkotyków.

Świetlicach socjoterapeutycznych SA prowadzone zajęcia profilaktyczne na temat przeciwdziałaniu narkomanii dla dzieci i młodzieży a ponadto wszyscy członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostali przeszkoleni w kierunku przeciwdziałaniu narkomanii.

Potrzeby w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemu:

Należy dążyć do:

1. Prowadzenia wspólnych działań instytucji i organizacji w celu rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – budowanie systemu przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie i na terenie całego powiatu.
2. Podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych, zmiana postaw, wskazywanie pozytywnych wzorców.
3. Prowadzenie działalności w zakresie zapobiegania uzależnieniom dzieci i młodzieży.
4. Organizowanie i wspieranie imprez promujących zdrowy styl życia.
5. Organizowanie i wspieranie sieci świetlic środowiskowych z elementami socjoterapii oraz klubów integracji i aktywności społecznej zapobiegającej i pomagającej w wyjściu z bezrobocia, wykluczenia społecznego, reintegracji zawodowej oraz miejsca inicjatyw społecznych.

Niepełnosprawność

Jeszcze do niedawna nie dostrzegano potrzeb osób niepełnosprawnych. Traktowano je jako osoby niższej kategorii. Obecnie problem niepełnosprawności jest jednym z ważniejszych zjawisk, wymuszających na państwie szeroki wachlarz zabezpieczeń społecznych. Według definicji są to osoby, których stan fizyczny czy psychiczny trwale lub okresowo uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej zgodnie z przyjętymi normami społecznymi. Niepełnosprawność w Polsce jest stwierdzana na podstawie odpowiedniego orzeczenia, wystawianego przez uprawniony do tego organ. Wyróżnia się na jego podstawie 3 stopnie

niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

W naszej społeczności wyodrębnia się osoby niepełnosprawne intelektualnie, chore psychicznie, przewlekłe chore, z uszkodzeniami narządu ruchu, głuche, niewidome.

Biorąc pod uwagę dane statystyczne z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Obornikach w 2007 r. w naszej gminie rejestruje się 548 osób niepełnosprawnych. Niestety brak jest szczegółowych danych statystycznych dotyczących ludzi niepełnosprawnych na terenie Gminy Oborniki. Poniższe informacje natomiast pochodzą z dokumentacji OPS w Obornikach.

Niepełnosprawność ma charakter trwały, poza tym są to ludzie ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela nr 17. Liczba wydanych orzeczeń i stopni niepełnosprawności osób dorosłych w 2007 r.

Niepełnosprawność				Wiek				Płeć	
Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	Pow.60	M	K
183	200	165	548	56	68	260	164	240	308

Źródło: Dane statystyczne PCPR w Obornikach

Tabela nr 18. Liczba wydanych orzeczeń wg płci i wieku osób przed 16 rokiem życia w 2007 r.

Wiek			Płeć	
0-3	4-7	8-16	Mężczyzna	Kobieta
61	90	197	229	119

Źródło: Dane statystyczne PCPR w Obornikach

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu umożliwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także problemy architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Choroba i niepełnosprawność zwykle prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej i sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. W codziennym funkcjonowaniu napotykają one liczne bariery uniemożliwiające prowadzenie aktywnego życia społecznego oraz utrudniają integrację z najbliższą społecznością lokalną. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków.

Ograniczenia wynikające z barier architektonicznych, jak również społecznych powodują, że niepełnosprawni nie zawsze uzyskują dostęp do szkół. Jednak nie jest to problem wynikający jedynie z barier fizycznych, przede wszystkim z mentalności. Poza tym niewiedza rodzin często przyczynia się do zamknięcia osoby niepełnosprawnej na społeczeństwo.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

Obecnie w szkołach podstawowych uczy się 12 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, 4 w gimnazjum a 1 w przedszkolu. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że coraz więcej dzieci jest integrowana ze

społeczeństwem, co czyni je bardziej otwartymi na ludzi, uczy życia w grupie.

Tabela nr 19. Edukacja osób niepełnosprawnych – dane z 30 IX 2008.

Osoby niepełnosprawne uczące się	Liczba osób niepełnosprawnych
Przedszkole	1
Szkoła podstawowa	12
Gimnazjum	4
Szkoła średnia	-
Szkoła wyższa	-
Razem	17

Źródło: Dane statystyczne Wydziału Oświaty Oborniki

Dwie trzecie osób niepełnosprawnych na terenie gminy to osoby dorosłe z trwałym charakterem niepełnosprawności. Większość z nich to ludzie mieszkający z rodziną

Tabela nr 20. Aktywność zawodowa osób z orzeczeniem niepełnosprawności.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Do 1	3
	1-3	7
	3-6	7
	6-12	8
	12-24	6
	Pow. 24	17
Wiek	18-24	6
	25-34	7
	35-44	9
	45-54	23
	55-59	3
	60-64	0
Wykształcenie	Wyższe	4
	Policealne i średnie zawodowe	4
	średnie ogólnokształcące	2
	Zasadnicze zawodowe	14
	Gimnazjum i niższe	24
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	7
	1-5	6
	5-10	8
	10-20	11
	20-30	7
	30 lat i więcej	0
	Bez stażu	9
Ogółem		48

Źródło: Dane statystyczne OPS w Obornikach

Z powyższych danych wynika, że większość osób niepełnosprawnych pozostaje bez pracy.

Skąd, więc osoby niepełnosprawne uzyskują dochody? W poniższej tabeli zawarta została odpowiedź. Otóż, 191 osób posiada rentę, 60 emeryturę, 2 zasiłek dla bezrobotnych, 23 pracę dorywczą i na umowę, 8 alimenty, 2 żyją z rolnictwa, 246 świadczeń socjalnych i 56 innych.

Tabela nr 21. Źródła dochodów osób niepełnosprawnych.

ródło dochodów osób niepełnosprawnych	Liczba osób
Renta	191
Emerytura	60
Zasiłek dla bezrobotnych	2
Praca dorywczą i na umow	23
Alimenty	8
Gospodarstwo rolne	2
wiadczenia socjalne	246
Inne	56

Źródło: Dane statystyczne OPS w Obornikach

Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin

W gminie Oborniki w 2007 r. z powodu niepełnosprawności z różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej skorzystało:

- 80 osób z zasiłku stałego
- 21 osób w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych
- 29 osób zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności
- 47 osób usługi opiekuńcze
- 719 osób pomoc w formie zasiłku pielęgnacyjnego
- 51 osób z świadczenia pielęgnacyjnego.

Chociaż istnieje coraz więcej różnych programów wspomagających osoby niepełnosprawne, wciąż brak jest wiedzy na temat takiej pomocy. Jednym

z funduszy pomocowych jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Zadania ustawowe finansowane ze środków PERON w zakresie rehabilitacji społecznej to:

- dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny – 5 osób
- dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i pomocnicze – 252 osoby
- dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych – 21 osób
- turnusy rehabilitacyjne – 190 osób
- sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych – 19 organizacji.

Problemy rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi

W Gminie Oborniki jest 719 dzieci niepełnosprawnych (wg danych OPS Obornik). Z pomocy społecznej korzystają rodziny posiadające dziecko niepełnosprawne w różnych formach pomocy tj.:

- Liczba osób korzystających z pomocy z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku – 62 osoby
- Liczba osób korzystających z pomocy z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku – 200 osób
- Liczba osób korzystających z pomocy w formie świadczenia pielęgnacyjnego – 61 osób.

Problemem w takich rodzinach staje się:

- regularne dowożenie dzieci do szkoły,
- częsty brak nadzoru nad edukacją dzieci,
- brak środków finansowych na zaopatrzenie dzieci w niezbędny sprzęt, który ułatwiłby codzienne funkcjonowanie (nawet, gdy jest możliwość skorzystania z pomocy finansowej, rodzice nie zgłaszają się po nią, bo brakuje im motywacji),
- brak właściwej opieki nad dziećmi w czasie pozaszkolnym,
- brak pomocy specjalistów (w szczególności psychologa) w przypadku pojawienia się w rodzinie dziecka niepełnosprawnego,
- brak pełnej informacji o trudnościach, z jakimi zetkną się rodzice, wskazanie, gdzie mogą udać się po pomoc.

W przypadku, gdy rodzina jest w trudnej sytuacji ze względu na istniejącą

w niej przemoc, uzależnienie, bezrobocie itp., problemy dziecka niepełnosprawnego urastają do olbrzymich rozmiarów. Dziecko niepełnosprawne, w zależności od przyczyny i rodzaju niepełnosprawności, zawsze ma większe potrzeby, wymaga pilniejszej niż inne dzieci opieki, zainteresowania, pomocy w wielu czynnościach dnia codziennego, zwiększonych nakładów finansowych, czyli pełnego zaangażowania rodziców w jego rozwój i rehabilitację. Rodziny, które borykają się z wieloma problemami, często nie są w stanie zaspokoić indywidualnych potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

Starość, długotrwała choroba

Jednym z obszarów zainteresowań polityki społecznej powinno stać się wspieranie aktywnej starości, tak aby coraz dłuższy czas jakim dysponują współcześni i przyszli seniorzy mógł być efektywnie i satysfakcjonująco wykorzystany.

W skali Gminy w wieku poprodukcyjnym w 2007r było 2793 kobiet i 1184 mężczyzn. Dysproporcja ta wynika z wcześniejszego uprawnienia kobiet do wieku emerytalnego. Na terenie Gminy zamieszkuje 21926 osób w wieku produkcyjnym co stanowi 61,77% ogółu mieszkańców. Osoby w wieku przedprodukcyjnym (7294 osób) stanowią 22,54% ogółu mieszkańców. W gminie Oborniki w 2007 r. z powodu długotrwałej choroby z różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej skorzystało 422 rodziny, a z powodu niepełnosprawności 326 osób.

Ludzie starzy są szczególną grupą osób zdanych na opiekę, gdyż w tym okresie życia, człowiek najczęściej dotykany jest różnego rodzaju chorobami i niepełnosprawnością.

Na problem starości można patrzeć z dwóch punktów widzenia: indywidualnego, gdy koncentrujemy się na problemach ludzi starszych wiekiem, żyjących samotnie oraz z punktu widzenia rodzinnego, gdy problemy ludzi starszych postrzegamy w kontekście problemów rodziny w której żyją. Problemy pojawiają się wówczas, gdy człowiek z coraz większym

trudem wykonuje zwykłe czynności życiowe. W związku z powyższym niezbędne jest poświęcenie należytej uwagi tej znaczącej populacji społeczeństwa.

Wnioski:

Z etycznego, psychologicznego i społecznego punktu widzenia, konieczne jest zapewnienie tej grupie osób specjalnych form pomocy, mających na celu jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku. Z tego też względu osoby starsze wymagają wsparcia, konieczna jest rozbudowa oferty usług środowiskowych jako alternatywnej formy usług do obecnej konieczności zamieszkania w domu pomocy społecznej w sytuacji nie radzenia sobie w codziennym życiu, poprzez:

- rozwój usług wspomagających, ułatwiających codzienne funkcjonowanie,
- rozwój form pomocy w okresowym wyręczaniu opiekunów rodzinnych,
- mieszkania chronione dające możliwość maksymalnie długiej samodzielności,
- inicjowanie i wspieranie różnych form samopomocy- wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.

Nowe rozwiązania w zakresie usług całodobowych dają tym osobom możliwość pozostania w swoim naturalnym środowisku, wspomagają w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych i prowadzenia gospodarstwa. Rozwijanie systemu opieki nad osobami starszymi w podeszłym wieku i zniechęcającymi wpływa z jednej strony na podniesienie jakości życia tych osób, z drugiej zaś na wydłużenie trwania życia oraz zwiększenie aktywności i mobilności.

Potrzeby w zakresie rozwiązywania problemu:

Istotną potrzebą w tym zakresie jest zbudowanie na terenie gminy i całego powiatu systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i integracji grup zagrożonych- systemu wsparcia społecznego, zdrowotnego,

edukacyjnego i zawodowego nad osobą/dzieckiem niepełnosprawnym oraz ich rodzin czy opiekunów mającego na celu integrację tych osób.

Niewątpliwie osoby niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, aby osiągnęły one takie same jakościowo warunki życia jak i inni obywatele.

Należy dążyć do:

1. Aktywizacji i integracji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Tworzenia warunków sprzyjających integracji osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych w społeczeństwie.
3. Budowania sieci współpracy między instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
4. Zwiększenia dostępności poradnictwa specjalistycznego.
5. Utworzenie mieszkań chronionych.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone grupy, do których powinna trafiać w pierwszej kolejności pomoc, uznano osoby bezrobotne i ich rodziny. Kolejną grupą, która odczuwa skutki problemów społecznych, są dzieci i młodzież, przede wszystkim te - pochodzące z rodzin patologicznych, biednych i wielodzietnych. Wybór ten uzasadniano głównie ubóstwem, brakiem miejsc pracy oraz miejsc organizujących czas wolny. Za osoby, które w największym stopniu dotykają lokalne problemy społeczne, uznano także kobiety samotnie wychowujące dzieci oraz ludzi starszych, samotnych i bezdomnych. Ich również pomoc społeczna powinna otaczać szczególną opieką.

Respondenci wskazali nie tylko środowiska, do których należy skierować pomoc, ale wymieniali także miejsca, w których zjawiska o charakterze patologicznym występują ze szczególnym natężeniem. Do takich miejsc należy zaliczyć m.in. przystanki autobusowe i PKP na terenie miasta i gminy Oborniki, parki, okolice barów, sklepów i dyskotek, gdzie spożywa się alkohol.

2.2.3. Zasoby Gminy Oborniki w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych

- 1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach** jest instytucją realizującą ustawowe zadania z zakresu polityki społecznej państwa zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ośrodek jako jednostka budżetowa samorządu terytorialnego dysponuje środkami na realizację zadań związanych z pomocą społeczną.
- 2. Dom Dziennego Pobytu „U Babci”** - placówka dziennego pobytu dla osób starszych, której celem jest stworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie oraz podtrzymywanie sprawności umysłowej i fizycznej osób starszych. Placówka zapewnia swoim podopiecznym zaspokojenie potrzeb kulturalno - oświatowych, pomoc w załatwianiu spraw socjalno - bytowych, aktywizuje ich, wypełnia czas wolny, przeciwdziała monotonii, nudzie i samotności. Zwiększa szansę samodzielności i niezależności.
- 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** działająca na terenie Gminy Oborniki w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych i przejawom patologii społecznej. Obejmuje przeprowadzanie rozmów z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, udzielanie porad i pomocy zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii.
- 4. Ośrodek profilaktyki -punkt konsultacyjny** prowadzony przez konsultanta Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jest to punkt, w którym osoby potrzebujące pomocy mogą uzyskać informacje oraz porady dotyczące uzależnienia.
- 5. Świetlice opiekuńczo-wychowawcze (2)** działające poza terenem szkół mają na celu promowanie zdrowego trybu życia. Zajęcia te umożliwiają także wyrównanie szans dydaktycznych.

2.2.4. Kapitał społeczny działający na rzecz integracji i rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Na terenie gminy Oborniki działa kilka organizacji pozarządowych, które prowadzą działania skierowane na obszary problemowe, odczuwalne w środowisku mieszkańców. Celem funkcjonowania tych inicjatyw obywatelskich jest zaspokojenie specyficznych potrzeb mieszkańców, bądź podejmowanie problemów o małym zasięgu, które z tego powodu umykają uwadze i możliwościom realizacyjnym administracji publicznej. Organizacje pozarządowe opierają się w znacznej mierze na nieodpłatnej, wolontarystycznej pracy członków, są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia. Do organizacji pozarządowych na terenie gminy należą:

- ✓ Parafie rzymsko - katolickie:
 - p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Obornikach
 - p.w. Św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryii Panny w Obornikach
 - p.w. Miłosierdzia Bożego w Obornikach
 - p.w. Św. Katarzyny w Rożnowie i Św. Michała w Łukowie
 - p.w. Św. Mikołaja w Manienie
 - p.w. Św. Bartłomieja Apostoła w Objezierzu
 - p.w. Najświętszego Serca Jezusa i Św. Anny w Kiszewie
 - p.w. Św. Józefa Rzemieślnika w Popówku
- ✓ Towarzystwo Przywracania Rodziny Poznań,
- ✓ Ochronka „Franciszek” w Obornikach,
- ✓ Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Obornikach
- ✓ Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło w Obornikach,
- ✓ Stow. Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej ”Przyjaciel”,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- ✓ Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- ✓ Polskiego Czerwonego Krzyża,
- ✓ Stowarzyszenie „Monar - Markot” w Rożnowicach,
- ✓ Związek Harcerstwa Polskiego- Komenda Chorągwi Wielkopolskiej Komenda Hufca Im. Jana Miękusy,

- ✓ Wielkopolskie Stowarzyszenie Aktywnych Rezerwistów Oddział w Obornikach,
- ✓ Związek Zawodowy Strażaków „Florian” Zarząd Terenowy w Obornikach,
- ✓ Związek Inwalidów Wojennych R.P. Zarząd Oddziału,
- ✓ Związek Nauczycielstwa Polskiego,
- ✓ Cech Rzemiosł Różnych,
- ✓ Związek Wędkarzy,
- ✓ Towarzystwo Kulturalne Objezierza i Okolic.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest podstawą prawną do systematycznej współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Określa zasady, formy współpracy, tryb zlecania realizacji zadań publicznych oraz sposób przyznawania dotacji. Ustawa ta daje możliwość kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

III. CZ PROGRAMOWA

3.1. Misja Strategii

Uwzględniając fakt, że misja uzasadnia sens działania w danej dziedzinie, określa kierunki i zakres zadań dla przedstawicieli lokalnej władzy i partnerów społecznych, a także w sposób zwięzły deklaruje pożądaną stan ładu społecznego w zakresie polityki społecznej w perspektywie następnych kilku lub kilkunastu lat, przyjęto następującą zintegrowaną misję *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* całkowicie komplementarną z misją gminy:

Budowa organizacyjnych, instytucjonalnych i materialnych warunków sprzyjających osiągnięciu przez mieszkańców gminy Oborniki dobrostanu oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego a także przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Potrzeby środowiska lokalnego oraz strategiczne kierunki rozwoju Gminy Oborniki wytyczają strategiczne kierunki działania gminy w **zakresie polityki społecznej w perspektywie następnych kilku lat**. Ich realizacja w perspektywie 6-letniej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu ładu społecznego w gminie, określonego w misji niniejszej Strategii.

Plan Rozwoju Lokalnego wraz ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Oborniki na lata 2006-2013 zakłada stworzenie przyjaznej gminy w sferze społecznej, co oznaczać będzie przywiązanie przez samorząd ogromnej wagi do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju wszystkich sfer życia społecznego, a w tym ochrony zdrowia, oświaty i wychowania oraz kultury, kultury fizycznej, pomocy społecznej a także bezpieczeństwa i porządku

publicznego. PRL zakłada także, iż w ramach ustawowego i moralnego obowiązku zabezpieczenia społecznego mieszkańców gminy działania należy ukierunkować na m.in.:

1. Zapewnienie lokali socjalnych.
2. Rozwój taniego budownictwa mieszkaniowego.
3. Rozbudowę, remonty i doposażenie placówek oświatowych.
4. Budowę i modernizację obiektów sportowych.
5. Rozbudowę i modernizację pływalni.
6. Restrukturyzację sieci szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy.
7. Remonty i rozwój działalności świetlic na wsiach.
8. Poprawa bazy lokalowej instytucji kultury.
9. Organizacja imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym.
10. Ochrona materialnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego gminy (w tym organizacja Muzeum Regionalnego).
11. Wspieranie osób najbardziej potrzebujących (niepełnosprawnych, bezrobotnych, bezdomnych), współpraca z organizacjami pozarządowymi.
12. Likwidacja barier architektonicznych przy budynkach użyteczności publicznej.
13. Pomoc ofiarom przemocy domowej.
14. Współpraca na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa w gminie (Urząd Miejski, Straż Miejska, Policja, Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe).
15. Doposażenie jednostek, działających na rzecz bezpieczeństwa.
16. Budowa systemów monitoringu wizyjnego na terenie Miasta i Gminy.

D c do kształtowania demokratycznego ładu społecznego w Gminie Oborniki wytyczono priorytety, cele strategiczne i cele operacyjne oraz kierunki działań w ramach poszczególnych celów operacyjnych(szczegółowych).

3.2. Priorytety, cele strategiczne i cele operacyjne oraz kierunki działań Strategii

Priorytet 1: Poprawa warunków funkcjonowania rodzin.

Cel strategiczny 1: Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.

Cele operacyjne:

- 1.1. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny poprzez tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.**
- 1.2. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.**
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin będących w kryzysie.**
- 1.4. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym- pomoc dzieciom i młodzieży w wyrównywaniu szans edukacyjno –rozwojowych;**
- 1.5. Poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.**
- 1.6. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;**

Poprawę stanu funkcjonowania i sytuacji rodzin osiągniemy poprzez:

- rozwój profilaktyki,
- pomoc w rozwiązywaniu ich życiowych problemów,
- odbudowanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci,
- pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie,
- wspieranie integracji rodziny, wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie,
- neutralizowanie patogenicznego oddziaływania rodziny na dzieci,
- pomoc w integracji rodziny z jej otoczeniem środowiskowym,

- rozwój rodzinnych form opieki zastępczej.

Kierunki działań do celów operacyjnych od 1.1. do 1.6.

Cele te będą realizowane poprzez:

1. **Utworzenie systemu zintegrowanych działań zapobiegających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka** opartego na podstawowych nurtach działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- a) **działania uprzedzające/profilaktyczne** – informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, w szczególności do rodziców, dzieci i młodzieży oraz osób pracujących z nimi albo na ich rzecz;
- b) **działania powstrzymujące**: psychologiczne, pedagogiczne, reedukacyjne, kompensacyjne, terapeutyczne i inne kierowane do rodzin, dzieci i młodzieży z grupy ryzyka zagrożenia, z utrudnioną, bądź zaburzoną socjalizacją,
- c) **działania interwencyjne** : resocjalizacyjne, lecznicze kierowane do środowisk zagrożonych patologią społeczną, w szczególności do rodziców i dzieci niedostosowanych społecznie, popełniających czyny karalne.

2. **Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności**

opiekuńczo-wychowawcze w celu promowania i wspierania rodziny biologicznej; następnie udzielania pomocy dziecku, które nie może przebywać we własnej rodzinie, w postaci umieszczenia go na czas określony w rodzinie zastępczej, a tylko w wyjątkowych przypadkach umieszczenie go w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, a w ostateczności - w placówkach typu socjalizacyjnego.

- a) **działania profilaktyczne**- mające na celu zapobieganie umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną:
 - wsparcie rodziny biologicznej w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężaniu trudności materialnych, emocjonalnych i wychowawczych, których nie są w stanie same pokonać - działania te obejmować będą eliminowanie z systemu pomocy form i metod pomocy

sprzyjających bierności i bezradności, rozszerzenie indywidualnych form pracy socjalnej i rozbudowanie poradnictwa specjalistycznego, zwiększeni roli OPS i PCPR w diagnozowaniu sytuacji rodzin (w tym niepełnych), tworzenie programów działań i zasad współpracy z innymi podmiotami i instytucjami, wdrażanie projektów zapobiegających umieszczaniu dziecka poza rodziną.

b) **działania powstrzymujące:** /psychologiczne, pedagogiczne, prawne, zawodowe reedukacyjne, kompensacyjne, terapeutyczne i inne/ jak:

- ✓ rozwój i zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego /psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, doradztwa zawodowego itp./ poprzez utworzenie punktu poradnictwa rodzinnego;
- ✓ pedagogizacja rodziców ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych ich dzieci oraz umiejętności wychowawczych rodziców- np. utworzenie Ośrodka Wspomagania Dziecka i Rodziny;
- ✓ analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań;
- ✓ wdrażanie programów edukacyjnych, terapeutycznych, reedukacyjnych, kompensacyjnych służących rozwojowi rodziny;
- ✓ rozwijanie form krótkoterminowej pomocy i opieki dla rodzin będących w kryzysie jak: rozwój ruchu samopomocowego, obywatelskiego, wolontarystycznego, grup wsparcia na rzecz pomocy rodzinie;
- ✓ rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, w których dzieci i młodzież mogą w wartościowy dla nich sposób spędzać czas wolny od nauki szkolnej, w tym udzielanie pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - tworzenie świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych;
- ✓ wspieranie i promowanie organizowania przez gminy, jak i powiat interwencji kryzysowej i poradnictwa specjalistycznego, różnego rodzaju form pomocy dla rodzin naturalnych, mających trudności w wypełnianiu

swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych (poradnictwo, terapia, praca socjalna);

- ✓ skorelowanie poradnictwa z pomocą materialną adresowaną do rodzin o najniższych dochodach tak, aby zahamować proces umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, czy rodzinach zastępczych, z powodów ekonomicznych;
- ✓ rozwój rodzinnej opieki zastępczej (ROZ) w powiecie i w gminie.

3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin będących w kryzysie

poprzez budowanie gminnego i o powiatowym znaczeniu systemu wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej i dotkniętych uzależnieniami, wspólnie z PCPR w Obornikach i innymi gminami wchodzącymi w skład powiatu obornickiego opartego na podstawowych nurtach działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- a) **działania uprzedzające/profilaktyczne** – informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, w szczególności do rodziców, dzieci i młodzieży oraz osób pracujących z nimi albo na ich rzecz;
- b) **działania powstrzymujące**: psychologiczne, pedagogiczne, kompensacyjne, reedukacyjne, terapeutyczne i inne kierowane do rodzin, dzieci i młodzieży z grupy ryzyka zagrożenia, z utrudnioną, bądź zaburzoną socjalizacją,
- c) **działania interwencyjne** : resocjalizacyjne, lecznicze kierowane do środowisk zagrożonych i dotkniętych przemocą domową (w szczególności do sprawców i ofiar przemocy w rodzinie) oraz alkoholizmem , narkomanią (w szczególności do osób uzależnionych i współuzależnionych, całych rodzin).

4. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym- pomoc dzieciom i młodzieży w wyrównywaniu szans edukacyjno –rozwojowych

poprzez:

- budowanie bezpieczeństwa socjalnego dla uczniów,

- wspieranie uczniów w wyrównywaniu szans edukacyjno-rozwojowych,
- wzbogacanie oferty edukacyjnej,
- wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.

5. Poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży poprzez:

- rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.
- promocję form aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież, całą rodzinę. Promowanie modelu zdrowej rodziny.
- kompensację deficytów zdrowotnych i świadczeń zdrowotnych.
- wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
- ochronę dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.
- rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego oraz przestępczości wśród dzieci i młodzieży.

6. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w celu wyrównywania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę poprzez wspieranie procesów rozwojowych niepełnosprawnych dzieci i młodzieży tak, aby umożliwić im osiągnięcie samodzielności w życiu dorosłym i by istotnie wzrosły w przyszłości ich szanse na rynku pracy.

Priorytet 2: Aktywizacja, integracja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny 2:

Stworzenie warunków do rozwoju kompleksowej rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin czy opiekunów prawnych.

Cele operacyjne:

- 2.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- 2.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- 2.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- 2.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- 2.5. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.

Kierunki działań do celów operacyjnych od 2.1. do 2.5.

2.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych poprzez:

stworzenie kompleksowego systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, organizowanego zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym czy centralnym, który pozwalałby na zwiększenie aktywności oraz zatrudnialności osób niepełnosprawnych. W szczególności obejmie on:

- rozwój możliwości pełnej diagnostyki osób niepełnosprawnych, której celem będzie określenie możliwości kontynuowania obecnie wykonywanego zawodu;
- dla osób, które utraciły zdolność wykonywania dotychczasowego zawodu – zapewnienie możliwości diagnozy – zdrowotnej i zawodowej – w zakresie określenia dalszych szans rozwoju zawodowego osoby niepełnosprawnej;

- zapewnienie stałego dostępu do opieki pielęgniarzkiej jako elementu wsparcia osoby niepełnosprawnej;
- objęcie fachową opieką osoby niepełnosprawnej, tak aby zmotywować ją do poszukiwania innych niż dotychczasowe możliwości rozwoju i podejmowania zatrudnienia.
- zapewnienie wsparcia psychologicznego (np. grupa wsparcia, internetowa grupa wsparcia) osobom, które wracają na rynek pracy i muszą przystosować się do nowej sytuacji;
- rozwijanie całościowego podejścia do rehabilitacji i aktywizacji osób niepełnosprawnych od urodzenia lub wczesnego dzieciństwa, tak aby poprzez odpowiednio wcześnie podjęte działania, przygotować je do podjęcia pracy w dorosłym życiu;
- wspieranie budownictwa bez barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo w istniejącym zasobie mieszkaniowym oraz tworzenie zasobu mieszkań chronionych dla osób o innych typach niepełnosprawności niż ruchowa.

2.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia poprzez:

- tworzenie warunków do podejmowania różnych form aktywności: pracy zawodowej oraz działalności społecznie użytecznej;
- zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w kształceniu ustawicznym;
- rozwój elastycznych form zatrudnienia, umożliwiających pracę osobom niepełnosprawnym;
- rozwój form i miejsc pracy dla osób o schorzeniach utrudniających integrację;
- rozwój usług wspomagających wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy;
- rozwój usług edukacyjnych i opiekuńczych na wsi;

- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych;
- działania antydyskryminacyjne wobec osób niepełnosprawnych.

2.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług

społecznych poprzez:

- zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych, zwłaszcza na terenach wiejskich;
- zwiększenie zakresu i dostępu do usług opiekuńczych – w tym specjalistycznych;
- rozwój poradnictwa w zakresie pielęgnacji i opieki nad osobami niepełnosprawnymi oraz poradnictwa psychologicznego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- włączenie na szerszą skalę organizacji pozarządowych w rozwój usług dla osób niepełnosprawnych;
- rozbudowę i modernizację infrastruktury instytucji kultury, w tym dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych;
- rozwój i wspieranie usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych.

2.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności

poprzez:

- propagowanie społecznej akceptacji i integracji osób niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania, pracy i środowisku lokalnym;
- rozwój edukacji społecznej sprzyjającej kształtowaniu poczucia odpowiedzialności za integrację w środowisku lokalnym;
- propagowanie i wspieranie idei organizowania się osób niepełnosprawnych;
- rozwój i wspieranie różnych form indywidualnej reprezentacji oraz samodzielnego działania na swoją rzecz osób niepełnosprawnych;

- stopniowe przygotowywanie wszystkich szkół do tego, aby mogli kształcić się w nich uczniowie niepełnosprawni.

2.5. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania

możliwości aktywności zawodowej poprzez:

- działania promujące i prowadzące do zachowania zdolności do pracy wśród starszych pracowników;
- szkolenie i edukacja starszych pracowników;
- preferowanie elastycznego czasu pracy;
- tworzenie warunków pracy sprzyjających utrzymywaniu zdolności pracy starszych pracowników (ergonomia, higiena, bezpieczeństwo), ograniczanie czynników ryzyka;
- promocja zdrowia i aktywności fizycznej.

Priorytet 3. : Integracja i aktywizacja osób starszych i wymagających pomocy

Cel strategiczny 3.

Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zbudowanie środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- 3.2. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych od 3.1. do 3.2:

- 3.1. Zbudowanie środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy** poprzez:

- promocję i rozwój środowiskowych form opieki nad osobami w wieku poprodukcyjnym, wymagających tego typu pomocy do zaspokojenia codziennych potrzeb, zapewniających indywidualizację działań;
- pomoc (zinstytucjonalizowana, grup pomocowych) osobom mającym trudności z samodzielnym funkcjonowaniem;
- rozwój form pomocy w okresowym wyręczaniu opiekunów rodzinnych;
- rozbudowanie usług wspomagających (np. transportowych, gastronomicznych i innych), znoszenie barier urbanistycznych, dostęp do informacji;
- działania na rzecz dostosowania zasobów mieszkaniowych wraz z otoczeniem do potrzeb osób starszych;
- opiekę zdrowotną sprawowaną nad osobami starszymi w podeszłym wieku i zniezdolnionymi wpływającą z jednej strony na podniesienie jakości życia tych osób, z drugiej zaś na wydłużenie trwania życia oraz zwiększenie aktywności i mobilności;
- promocję szkolenia profesjonalnych kadr, zajmujących się opieką środowiskową;
- opracowanie standardów opieki środowiskowej i nadzór nad ich realizacją.

3.2. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym poprzez:

- promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym;
- wspieranie i wzmacnianie lokalnych społeczności sąsiedzkich osób w podeszłym wieku, zwłaszcza udzielających wsparcia wzajemnego osobom działającym w ramach samopomocy, wspieranie różnych form samoorganizacji, samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym;

- promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym;
- prowadzenie kampanii informacyjnych zmierzających do pojawienia się rzeczników interesów osób w podeszłym wieku, którymi mogą być szczególnie organizacje pozarządowe, a także osoby powoływane z urzędu, np. uczestniczące w działaniu jednostek samorządu terytorialnego;
- promocja i rozwój działań wspierających więzi międzypokoleniowe i wzmacniające poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za opiekę nad osobami starszymi z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego;
- zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji programów dla osób starszych;
- tworzenie warunków uczestnictwa osób w podeszłym wieku w kulturze i wypoczynku oraz w systemie kształcenia ustawicznego.;
- wspieranie i wzmacnianie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji osób starszych ze względu na wiek oraz zmiany negatywnego wizerunku osoby starszej poprzez społeczne kampanie edukacyjne w mediach;
- działania na szczeblu lokalnym, m.in.. inicjowanie programów wspierania wszystkich podmiotów realizujących zadania na rzecz osób starszych, koordynacja i promowanie tych działań.

Priorytet 4. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej

Cel strategiczny 4.

Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywnej polityki społecznej.

Cele operacyjne:

- 4.1. Wsparcie aktywności zawodowej i edukacyjnej u osób/rodzin dotkniętych bezrobociem poprzez system pomocy społecznej.

- 4.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu w rodzinach dotkniętych bezrobociem.
- 4.3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wychowujących dzieci lub opiekujących się członkami rodziny.
- 4.4. Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia, w szczególności w rodzinach wielodzietnych.
- 4.5. Rozwój form ekonomii społecznej na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 4.6. Rozwój taniego budownictwa mieszkaniowego oraz zapewnienie lokali socjalnych dla osób wymagających pomocy socjalnej.

Kierunki działań do celów operacyjnych od 4.1. do 4.6 :

4.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej poprzez:

- rozbudowanie w systemie pomocy społecznej świadczeń wspierających aktywność zawodową i edukacyjną, (rozwój systemu kontraktów socjalnych, celem zwiększenia aktywności klientów pomocy społecznej);
- pełne wdrożenie robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych, jako instrumentu ośrodka pomocy społecznej w realizacji zatrudnienia socjalnego;
- wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej oraz społecznej klientów pomocy społecznej w tym wolontariatu, Centrów Integracji Społecznej oraz sieci Klubów Integracji Społecznej;
- wdrożenie od 2008 r. obligatoryjnej - finansowanej z budżetu państwa - części zasiłku okresowego i umożliwienie finansowania pozostałej 50-procentowej części w zależności od aktywności uczestnika kontraktu socjalnego;

- ciągle podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej;
- wprowadzenie systemu motywacyjnego dla pracowników socjalnych w przypadku kontraktów socjalnych zakończonych sukcesem;
- rozwój systemu informacji obywatelskiej opartego na społecznościach lokalnych;
- tworzenie programów operacyjnych będących integralną częścią niniejszej Strategii oraz ich monitorowanie i ewaluacja ich rezultatów;
- tworzenie i wdrażanie projektów realizacyjnych w partnerstwie publiczno-społeczno-prywatnym oraz ich monitorowanie i ewaluacja osiąganych rezultatów;
- wprowadzenie sprawozdawczości dotyczącej działań aktywizujących;
- Wdrożenie stałych procedur współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Powiatowym Urzędem Pracy w celu zwiększenia aktywności zawodowej i edukacyjnej osób długotrwale bezrobotnych.

4.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu poprzez:

- wzmocnienie współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Powiatowym Urzędem Pracy w Obornikach w zakresie wiedzy na temat zatrudnienia socjalnego;
- utworzenie do 2013 roku kilku Klubów Integracji Społecznej na terenie gminy oraz współudział w tworzeniu Centrum Integracji Społecznej i Zakładu Aktywności Zawodowej na potrzeby całego powiatu;
- wdrożenie zatrudnienia wspieranego, jako instrumentu ośrodka pomocy społecznej w realizacji zatrudnienia socjalnego
- programy szkoleniowe skierowane do pracowników jednostek pomocy społecznej.

4.3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wychowujących dzieci lub opiekujących się członkami rodziny poprzez:

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców gminy Oborniki;
- inicjowanie grup samopomocowych, których celem jest wzajemna pomoc w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych;
- inicjowanie i wdrażanie projektów aktywizacji oraz reintegracji zawodowej i społecznej;
- podnoszenie i doskonalenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób długotrwale bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wychowujących dzieci;
- przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia przez mieszkańców gminy Oborniki;
- tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego;
- wzmocnienie współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Powiatowym Urzędem Pracy w Obornikach - wypracowanie trwałego i spójnego modelu współpracy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych.

4.4. Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia, w szczególności w rodzinach wielodzietnych.

- realizacja projektów mających na celu przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia;
- rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne, zawodowe i inne) wspomagające aktywizację zawodową bezrobotnych;
- udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem kompleksowego wsparcia w formach: finansowej, rzeczowej, usługowej i edukacyjnej i innej;

4.5. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez:

- stworzenie przychylnych warunków do rozwoju ruchu spółdzielni socjalnych, w tym spółdzielni inwalidzkich,
- promowanie współpracy pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Obornikach a Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie spółdzielczości socjalnej,
- poszerzenie zachęt na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze pozarządowym,
- tworzenie lokalnych form zatrudnienia, mających na celu realizację gminnych usług o charakterze socjalnym i opiekuńczym;
- promocja zasad społecznej odpowiedzialności biznesu;
- stworzenie systemu mikropożyczek dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- wsparcie organizacji pozarządowych działających w obszarze zwalczania wykluczenia społecznego, w tym stworzenie systemu konsultacji społecznych dotyczących lokalnej i regionalnej polityki społecznej z organizacjami pozarządowymi;
- stworzenie systemu wsparcia dla powstających instytucji finansowych udzielających pomocy podmiotom ekonomii społecznej;
- włączenie samorządu terytorialnego (gminnego i powiatowego) w tworzenie systemu poręczeń i gwarancji dla powstających spółdzielni socjalnych i innych inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej;

4.6. Rozwój taniego budownictwa mieszkaniowego oraz zapewnienie lokali socjalnych dla osób/rodzin wymagających pomocy socjalnej poprzez:

- rozwój programu wsparcia gminy w zakresie rozwoju zasobu lokali socjalnych;

- szersze wykorzystanie istniejących zasobów mieszkaniowych w funkcji lokali socjalnych;
- określenie minimalnego poziomu udziału mieszkań o niskich czynszach w zasobach mieszkaniowych położonych na terenie poszczególnych sołectw;
- zapewnienie odpowiedniego zasobu mieszkań chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na niesamodzielność ekonomiczną;
- zabezpieczenie wystarczającego zasobu miejsc w placówkach dla osób bezdomnych;
- stały i systematyczny monitoring osób i rodzin zagrożonych bezdomnością (w szczególności rodzin z zaległym czynszem za mieszkanie).

Priorytet 5. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych

Cel strategiczny 5.

Tworzenie warunków do rozwoju partnerstwa publiczno-społeczno-prywatnego na rzecz rozwoju usług społecznych i usługodawców.

Cele operacyjne:

- 5.1 Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych i regionalnych do współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych.
- 5.2 Budowanie partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego na rzecz wspierania potrzebujących.
- 5.3 Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- 5.4 Wsparcie postaw obywatelskich.
- 5.5 Wzmocnienie partycypacji społecznej.

Kierunki działań do celów operacyjnych od 5.1. do 5.5 :**5.1 Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych i regionalnych do współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych** poprzez:

- wypracowanie i wdrożenie trwałego modelu i podstaw działań systemowych oraz metod współpracy różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju usług społecznych oraz jego koordynacja;
- stworzenie warunków do powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej;
- powołanie zespołu ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- inicjowanie i współfinansowanie partnerskich lokalnych programów/projektów realizujących niniejszą Strategię;
- wspomaganie powstawania i działalności lokalnych i regionalnych inicjatyw obywatelskich z udziałem organizacji pozarządowych;
- wzmocnienie zdolności instytucjonalnej oraz efektywności funkcjonalnej administracji publicznej oraz służb społecznych na poziomie samorządowym;
- wmacnianie lokalnego kapitału społecznego.

5.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego na rzecz rozwoju usług społecznych i usługodawców poprzez:

- wspieranie lokalnego partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego;
- budowanie partnerskich relacji między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych na rzecz potrzebujących;
- wspieranie powstawania lokalnych inicjatyw obywatelskich w zakresie działalności pożytku publicznego, służących rozwojowi usług społecznych i usługodawców;

5.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego poprzez:

- wspieranie systemu pomocy adresowanego do organizacji pozarządowych, mechanizmów, w oparciu o które organizacje mogą dostarczać usługi wspierające potrzebujących o charakterze publicznym, systemowych rozwiązań, przyczyniających się do niezależności i stabilności działania organizacji pozarządowych;
- wspieranie budowy zaplecza społecznego organizacji pozarządowych działających na rzecz potrzebujących, zarówno rozwoju profesjonalnego personelu, jak i bazy członkowskiej oraz wolontariuszy;
- wspieranie inicjatyw samoregulacyjnych trzeciego sektora, w kierunku przejrzystości ich działania;
- wzmocnienie stabilności finansowej i organizacyjnej podmiotów III sektora, głównie w zakresie finansowania inicjatyw obywatelskich;
- wsparcie rozwoju zaplecza badawczego i eksperckiego organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w obszarze polityki społecznej.

5.4. Wsparcie postaw obywatelskich poprzez:

- kształtowanie świadomości obywatelskiej;
- promocję działań prospołecznych (wolontariatu, filantropii) i rozwój ruchu wolontarystycznego;
- wspieranie działań na rzecz dostarczania bezpłatnej i rzetelnej informacji oraz porad obywatelskich;
- wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich na rzecz zagrożonej grupy społecznej;
- zwiększanie potencjału kadr oraz instytucji zajmujących się działalnością wychowawczą i realizacją programów edukacyjnych związanych ze wzmacnianiem świadomości obywatelskiej;
- wspieranie inicjatyw na rzecz kształtowania odpowiedzialności obywatelskiej i postaw humanitarnych.

5.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej poprzez:

- wypracowanie i wprowadzenie modelu partycypacyjnego opartego na podstawowych demokratycznych nurtach działań:
 - 1) **informowania społeczności lokalnej o zamierzeniach władz** - kształtowanie świadomości społecznej (informacja pełna, regularna, obligatoryjna);
 - 2) **edukacji zbiorowości**- uczestnicy nabywając wiedzę, przekonują się co do sposobu i efektywności podejmowanych przez władzę działań;
 - 3) **opiniowania**- społeczność może wyrażać wątpliwości i korygować propozycje, tworząc opinie uwzględniane przez realizatorów;
 - 4) **uczestnictwa w procesie** - poprzez wzajemną i bezpośrednią wymianę poglądów, wyrażanie obaw i ocenianie wspólnie podejmowanych działań;
 - 5) **wpływu na proces decyzyjny** - pełne partnerstwo następuje dopiero wtedy, gdy społeczność ma realny wpływ na proces decyzyjny.
- udział społeczności lokalnej w strategicznym planowaniu (m.in. w tworzeniu i aktualizacji *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013*) i wdrażaniu zadań z zakresu polityki społecznej;
- promocję mechanizmów konsultacji publicznych, społecznych;
- wzmocnienie instytucjonalnych form dialogu obywatelskiego;
- wsparcie debaty publicznej;
- wzmocnienie instytucji i form demokracji na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem instrumentów monitoringu działań władz i instytucji publicznych oraz innych podmiotów istotnie wpływających na życie społeczności lokalnych;
- wspieranie inicjatyw lokalnych, w szczególności na rzecz dziecka i rodziny jako formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych;
- aktywizację wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym, z udziałem niezależnych mediów lokalnych;

- wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych, w tym na rzecz dziecka i rodziny.

3.3. Wdrażanie i koordynacja Strategii

Wdrażanie Strategii

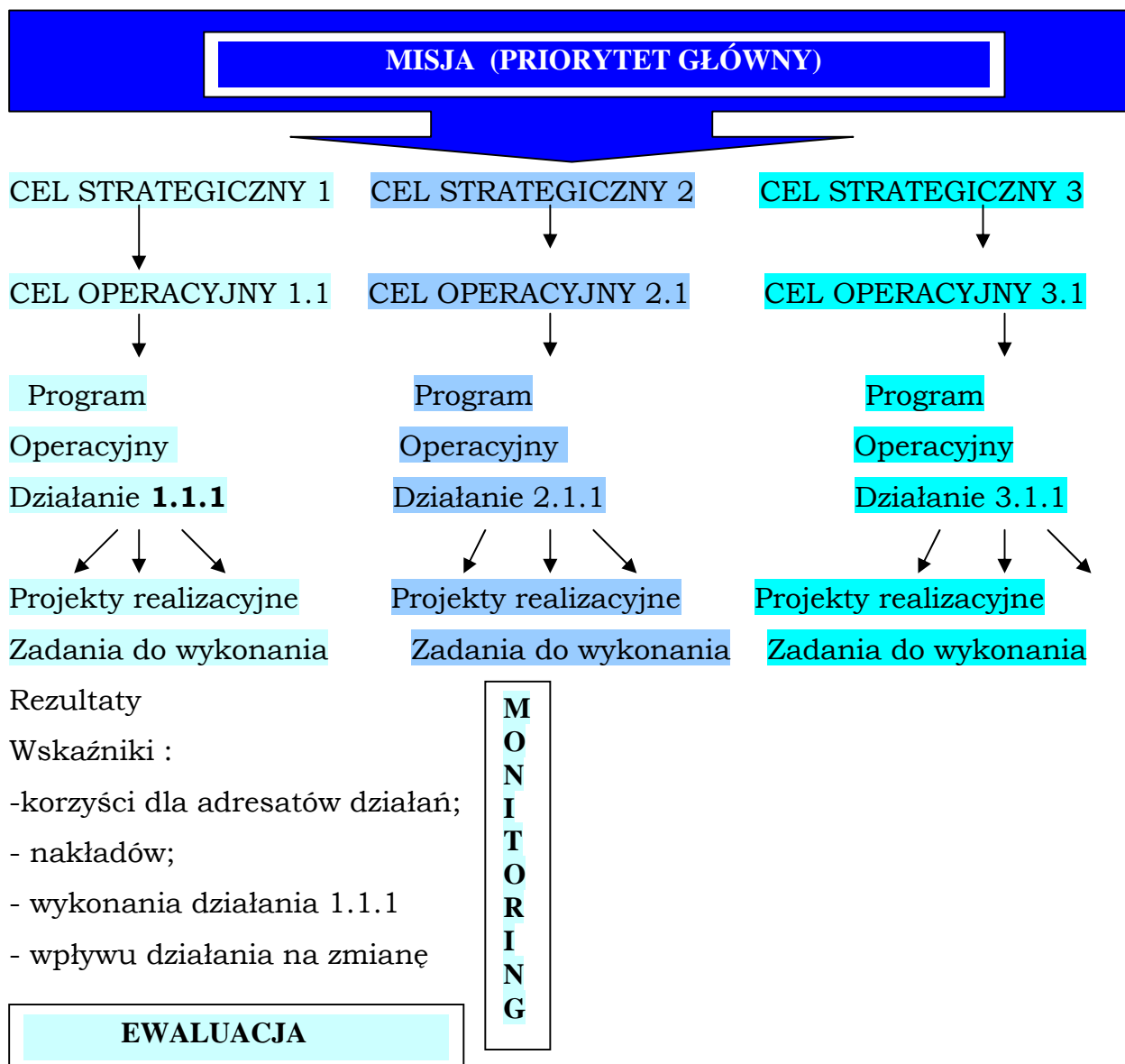
Kluczowym elementem w przygotowaniu każdej strategii jest oczywiście planowanie, ale o sukcesie realizacji decyduje sposób jej wdrożenia.

Ponieważ większość problemów związanych z realizacją strategii wynika z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w dokumencie tym przedstawiono szczegółowo procedury wdrażania niniejszej Strategii.

„Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013” jest zorganizowana na kilku poziomach i jej struktura przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi misja ładu społecznego. Po części wstępnej i diagnostycznej w dokumencie opracowano część programową w której wyróżniono poszczególne poziomy planowania, takie jak:

- misja (priorytet główny), która jest wizją ładu społecznego w gminie;
- cele strategiczne;
- cele operacyjne;
- kierunki działań;
- programy operacyjne, które zaplanowano do opracowania w formie załączników do niniejszej *Strategii*;
- projekty realizacyjne-zadania do wykonania, które będą realizować określone cele strategiczne i operacyjne *Strategii* oraz cele główne i szczegółowe poszczególnych programów strategicznych.

Strukturę części programowej Strategii oraz sposób jej wdrażania przedstawia poniższy wykres:

Cele strategiczne i operacyjne wynikają bezpośrednio z MISJI-wizji ładu społecznego. Definiują kierunki rozwoju polityki społecznej gminy w określonych obszarach społecznych, pozwalając jednocześnie na zachowanie jasnego podziału *Strategii*, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego ładu społecznego, określonego w jej misji. Z kolei programy strategiczne są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów.

Programy operacyjne - grupują projekty związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia czy działaniami samorządu, jak np.:

Program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie; Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, etc.

Projekty realizacyjne - to już konkretne przedsięwzięcia realizujące określone zadania w dokumencie, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu *Strategii*.

Projekty w swej treści powinny zawierać podstawowe informacje jak:

- a) które cele Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będą realizowane;
- b) poprzez jakie działania te cele będą realizowane;
- c) informacje o zadaniach, czyli czynnościach do wykonania w ramach każdego projektu;
- d) szacunkowy łączny koszt realizacji projektu jako sumę kosztów poszczególnych zadań;
- e) zakładane rezultaty;
- f) cel realizacji projektu – zwięzłe określenie co przyniesie realizacja danego projektu;
- g) jednostka koordynująca – pozycja ta opisuje kto ma przewodzić realizacji zadania, na kim będzie spoczywała inicjatywa lub kto jest organem decydującym;
- h) przewidywane źródła finansowania_- nazwy funduszy lub jednostek, z których możliwe jest otrzymanie środków na realizację projektu lub których pomoc jest możliwa (jako nakład rozumiano również pomoc techniczną i merytoryczną);
- i) wykonawca – to jednostka bezpośrednio wykonująca poszczególne zadania;
- j) czas realizacji - w przybliżeniu przewidywany okres realizacji projektu;
- k) zakładane wskaźniki: korzyści dla adresatów działań, nakładów, wpływu działania na zmianę, wykonania działania Strategii - miary wykonania projektów - określają wartości, które pozwolą co roku, lub okresowo, sprawdzić jakie są postępy w realizacji poszczególnych zadań oraz czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie Strategii.

Wskaźniki powinny zostać dobrane zgodnie z celami strategicznymi, w celu:

- mierzenia kosztów i efektywności wykorzystania zasobów,
- mierzenia rezultatów osiągniętych w wyniku wykonania danej usługi czy działania,
- mierzenia jakości - poziomu zadowolenia odbiorców,
- zapewnienia równego dostępu do wyników,
- mierzenia rezultatów w czasie (śledzenia zmian w kolejnych latach),

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Oborniki na lata 2008 – 2013 będzie podstawą długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania. Strategia stanowi jeden z etapów ciągłego procesu budowania i wdrażania systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Bezpośrednie zarządzanie bieżącymi sprawami gminy, w świetle obowiązującego prawa, spoczywa w gestii Burmistrza Obornik, który jest organem odpowiedzialnym za realizację m.in. polityki społecznej w gminie. Oczywiście istotne znaczenie w realizacji celów strategicznych ma Rada Miejska, sołtysi, przedstawiciele organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych gminy, bez których wdrażanie zapisów strategii nie byłoby możliwe. Do działań Rady Miejskiej w pracy nad strategią należy: aktywny udział w pracach przygotowawczych oraz uchwalanie kolejnych zamierzeń przyjętych w strategii. Także do Rady Miejskiej należą działania oceniające stan i przebieg realizacji strategii, a także osiągniętych efektów.

Niestety samo opracowanie strategii nie daje gwarancji na sukces. Konieczne jest jej stałe monitorowanie i ocenianie efektów zarówno na etapie wdrażania jak i realizacji.

Skuteczność strategii wynika, bowiem ze współpracy wielu jednostek rządowych i pozarządowych, które mają istotny wpływ na osiągnięte efekty.

Realizatorzy i współrealizatorzy Strategii:

W realizacji zadań określonych w Strategii uczestniczyć będą jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Obornikach zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności oraz wszelkie służby i organizacje działające na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów

społecznych. Lista partnerów realizujących projekty/programy będzie szczegółowo za każdym razem określana przez koordynatora projektu.

Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych w zależności od charakteru danego projektu. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie publiczno-społecznych oraz z sektorem prywatnym. Programy operacyjne mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych w określonym obszarze społecznym powinny być przyjmowane przez Radę Miejską w Obornikach stosownymi uchwałami, które winny przybierać postać załączników do niniejszej Strategii i stanowić jej integralną część, natomiast projekty realizacyjne krótkoterminowe mogą być przyjmowane przez Radę Miejską w drodze uchwały lecz nie ma takiego obowiązku.

Programy i projekty realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań i realizować określone cele, ponadto powinna je cechować: efektywność, skuteczność oraz celowość.

Procedura wdrażania Strategii:

I. W pierwszej kolejności niniejszą Strategię należy przyjąć do realizacji w drodze Uchwały Rady Miejskiej w Obornikach.

II. Kolejno należy opracować poszczególne programy operacyjne realizujące określone cele strategiczne i operacyjne, które stanowić będą integralną część niniejszej Strategii.

Należy więc w najbliższym czasie opracować np:

- 1) PROGRAM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ GMINY OBORNIKI NA LATA 2008-2013;
- 2) GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA GMINY OBORNIKI NA ROK 2008, i co roku na następny rok budżetowy;
- 3) GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY OBORNIKI NA ROK 2008 i sukcesywnie na kolejne lata;

- 4) PROGRAM INTEGRACJI I PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU;
- 5) PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ;
- 6) PROGRAM WSPÓŁPRACY GMINY OBORNIKI Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ INNYMI PODMIOTAMI PROWADZACYMI DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO;
- 7) Inne Programy.

III. Kolejnym krokiem będzie określenie Planu Działania na dany rok budżetowy – wskazanie zadań priorytetowych do realizacji w danym roku

IV. Opracowanie procedur konkursowych na projekty realizacyjne oraz kontraktowania usług społecznych.

V. Opracowanie systemu monitorowania, ewaluacji oraz sprawozdawczości realizowanych działań/projektów.

Koordinacja Strategii

Realizację Strategii koordynować będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach.

3.3.1. Źródła finansowania Strategii

Wdrożenie założeń strategicznych wymaga nakładu środków finansowych, które pochodzić będą z różnych źródeł:

- środki finansowe samorządów gminnych, powiatowych, przy wsparciu budżetu państwa, samorządu wojewódzkiego;
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- środki z Funduszu Pracy;
- środki z Państwowego Funduszu Kombatantów;
- własne środki finansowe organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, związków wyznaniowych, Kościołów, osób prywatnych;
- środki organizacji międzynarodowych uruchamianych w ramach międzynarodowych programów celowych;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy.

Finansowanie zadań z zakresu polityki społecznej możliwe jest dzięki m.in. Europejskiemu Funduszowi Społecznemu, który działa w obszarach:

- walki z bezrobociem,
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu,
- rozwoju powszechnego kształcenia ustawicznego,
- doskonalenia kadr gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości,
- aktywizacji zawodowej kobiet.

3.3.2. Monitoring i ewaluacja

Proces monitorowania Strategii – polega na systematycznym zbieraniu, analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji dotyczących wdrażania Strategii, polega również na nadzorowaniu zgodności projektów, wpisujących się i realizujących jej zadania z założeniami Strategii.

Celem monitoringu jest - zapewnienie zgodności realizacji Strategii z jej założeniami i celami.

Monitoring Strategii wraz ze sprawozdawczością i ewaluacją prowadzony będzie przez koordynatora powołanego przez Burmistrza Obornik. Prowadzenie monitoringu oraz ocena realizacji jego celów i kierunków przyjętych w Strategii pozwoli na wprowadzenie zmian w programach rozwoju, poprzez podejmowanie stosownych decyzji w zależności od potrzeb społecznych i możliwości ekonomicznych.

Monitorowanie Strategii prowadzone będzie systematycznie a raporty z wdrażania przedstawiane będą Radzie Miejskiej w Obornikach nie rzadziej niż raz na rok.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji Strategii mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu lub w formie drukowanej,
- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Wielkopolski Portal Pomocy Społecznej), pozwalające na swobodną wypowiedź i wstępna ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające także znaleźć partnerów dla

wspólnej realizacji projektów,

- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze polityki społecznej,
- inne

2. Źródła wtórne:

- raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,
- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i inne pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji,
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji Strategii będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Proces ewaluacji Strategii - polega na dokonywaniu oceny stopnia oddziaływania pomocy w odniesieniu do postawionych jej celów oraz na analizie jej wpływu na postawione problemy.

Ewaluacja to ocena efektywności świadczonych usług i stopnia osiągniętych rezultatów, to ocena długoterminowych efektów (przy użyciu różnych narzędzi badawczych).

Ewaluację wraz z monitoringiem i sprawozdawczością systematycznie prowadzić będzie koordynator oraz realizatorzy poszczególnych projektów. Proponuje się, aby szczegółowe opracowanie ewaluacji wraz z jej wskaźnikami było zawarte w poszczególnych projektach, opracowanych i realizowanych w ramach Strategii.

Strategia będzie podlegała ewaluacji na przestrzeni kolejnych sześciu lat.

Ewaluacja powinna:

- sprzyjać rozwojowi instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane;

- przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują;
- pomóc odpowiedzieć na pytanie: czy kierunki działań Strategii są właściwe i wystarczające;
- przyczyniać się do promocji powiatu i gmin.

Ocenie podlegać będą przede wszystkim:

- Stopień realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- Badane wskaźniki,
- Projekty socjalne realizowane w poszczególnych kierunkach działań,
- Metody i techniki realizacji poszczególnych zadań w projektach socjalnych,
- Skuteczność działań podejmowanych w ramach projektów,
- Zaangażowanie realizatorów zadań w projektach oraz ich współpracowników.

Główne wskaźniki realizacji Strategii to m.in:

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej;

- Liczba rodzin dotkniętych bezrobociem;
- Liczba punktów poradnictwa specjalistycznego oraz liczba udzielonych porad i liczba osób z nich korzystających; typy porad specjalistycznych (np.: pedagogiczne, psychologiczne, prawne, zawodowe, socjalne i inne) oraz liczba specjalistów udzielających konsultacji i porad.
- Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci korzystających z ich usług;
- Liczba świetlic i klubów środowiskowych dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób korzystających z ich usług;
- Liczba Klubów Integracji Społecznych czy klubów aktywizacji zawodowej i społecznej oraz ilość osób korzystających z ich usług;
- Liczba punktów informacji obywatelskiej, ilość osób korzystających z usług punktów;

- Liczba miejsc wsparcia dziennego w poszczególnych typach placówek i ośrodków wsparcia;
- Liczba osób korzystających z zajęć w poszczególnych typach placówek/ośrodków wsparcia dziennego;
- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych różnego typu
- Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i resocjalizacyjnego;
- Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych w stosunku do liczby dzieci objętych opieką instytucjonalną;
- Liczba dzieci umieszczonych w procesie adopcji;
- Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze: spokrewnione z dzieckiem, niespokrewnione z dzieckiem, zawodowe niespokrewnione z dzieckiem: wielodzietne, specjalistyczne, o charakterze pogotowia rodzinnego;
- Liczba rodzin zastępczych, w tym rodziny spokrewnione z dzieckiem, niespokrewnione z dzieckiem, zawodowe niespokrewnione z dzieckiem: wielodzietne, specjalistyczne, o charakterze pogotowia rodzinnego
- Liczba interwencji w rodzinach;
- Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz integracji i pomocy społecznej
- Liczba usamodzielniających się wychowanków (powyżej 18 r. ż.), w tym: opuszczających rodziny zastępcze i placówki
- Liczba wychowanków placówek lub rodzin zastępczych oczekujących na mieszkania z zasobów gminy oraz liczba osób, które otrzymały wsparcie w postaci przyznania lokalu mieszkalnego z zasobów mieszkaniowych gminy;
- Liczba interwencji policji i pomocy społecznej w sprawach przemocy w rodzinie z użyciem procedury „Niebieskiej Karty” ;
- Liczba i typy utworzonych grup wsparcia oraz liczba osób z nich korzystająca;
- Liczba godzin terapii indywidualnych i grupowych oraz liczba osób z nich korzystająca;

- Liczba i rodzaje placówek udzielających pomocy dzieciom krzywdzonym i zaniedbywanym ;
- Liczba rodzin dysfunkcyjnych objętych pomocą społeczną przypadająca na jednego pracownika socjalnego;
- Liczba rodzin zastępczych przypadająca na jednego pracownika;
- Liczba zawartych kontraktów socjalnych w rodzinach dysfunkcyjnych;
- Liczba bezrobotnych osób wprowadzona na otwarty rynek pracy;
- Liczba osób zaktywizowanych do działania na rzecz rozwiązywania własnych problemów społecznych;
- Poziom wykształcenia pracowników służb społecznych, w tym pracowników socjalnych oraz ich liczba;
- Liczba inicjatyw obywatelskich ze wskazaniem typu oraz jej autora;
- Poziom zadowolenia społeczności lokalnej ze świadczonych usług społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i innych;
- Liczba, typy, formy świadczonych usług dla osób niepełnosprawnych;
- Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych zawodowo i społecznie;
- Liczba miejsc przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku dzieci, młodzieży i całych rodzin, ilość imprez kulturalnych zorganizowanych dla mieszkańców oraz liczba osób z nich korzystających;
- Liczba podmiotów gospodarki społecznej na terenie gminy;
- Liczba projektów i programów zrealizowanych na rzecz integracji społecznej, w szczególności w partnerstwie;
- Utworzenie lokalnego partnerstwa publiczno-społeczno;
- Liczba zadań pożytku publicznego zleconych partnerom społecznym;
- Wskaźniki bezpieczeństwa publicznego- np.: liczba przestępstw i wykroczeń, w tym z udziałem dzieci i młodzieży;
- Liczba dzieci i rodzin objętych nadzorem kuratorskim;
- Wskaźniki efektywności świadczonych usług na rzecz rozwiązywania konkretnych problemów społecznych;
- Liczba, rodzaj, jakość świadczonych usług społecznych;
- Liczba usługodawców;
- Infrastruktura socjalna odpowiadająca potrzebom lokalnej społeczności;
- I inne, opracowane na potrzeby konkretnych programów i projektów.

3.3.3. Sprawozdawczość, aktualizacja i promocja Strategii

Sprawozdawczość Strategii

Sporządzana będzie przez wyznaczonego koordynatora do prowadzenia monitoringu, ewaluacji, sprawozdawczości i aktualizacji Strategii.

- sprawozdanie z realizacji Strategii sporządzane będzie raz na rok w terminie do końca marca następnego roku kalendarzowego i przedkładane Radzie Miejskiej w Obornikach.
- sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów /programów sporządzane będą przez każdego głównego realizatora-lidera projektu i przedkładane w Ośrodku Pomocy Społecznej w Obornikach.

Procedura aktualizacji Strategii:

Procedura ma na celu określenie zasad wprowadzania zmian do dokumentu. Zmiany mogą wynikać np.

- ze zmieniających się potrzeb społecznych,
- zmieniającej się sytuacji budżetowej, związanej również z możliwościami pozyskania środków pozabudżetowych,
- z określonych przez instytucje wdrażające zasad pozyskania dotacji

Strategia nie jest dokumentem zamkniętym, jej założenia mogą być modyfikowane pod wpływem zmieniających się warunków rzeczywistości. Wszelkie zmiany do Strategii zatwierdzane są Uchwałą Rady Miejskiej w Obornikach.

Kampania informacyjno-promocyjna Strategii

Zadaniem działań informacyjnych i promocyjnych jest:

- zapewnienie bieżącego informowania lokalnej społeczności o kierunkach i zakresie zadań w zakresie polityki społecznej w perspektywie następnych kilku lub kilkunastu lat prowadzonych przez lokalną władzę,

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących realizacji Strategii dla wszystkich grup docelowych z terenu gminy Oborniki,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie gminy,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,

Sposoby informowania oraz promowania Strategii:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje – propagujące informacje m.in. o możliwościach wykorzystania środków unijnych, o rezultatach wsparcia UE oraz upowszechniające wiedzę na ten temat,
- informowanie o projektach i ich promocja przez beneficjentów – dbanie o przekazywanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Gminy – odpowiedzialnych za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, m.in. takich jak: strona WWW, internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013*.

- publikacje, broszury informacyjne, plakaty, reklamy, materiały audio – wizualne, ulotki
- współpraca z mediami – publikacje prasowe, artykuły, relacje, wiadomości w lokalnej i regionalnej telewizji oraz rozgłoszeniach radiowych, audycje, reklamy czy ogłoszenia to kluczowe źródła przekazu wszelkich informacji o realizacji *Strategii*

Wszelkie działania podejmowane w ramach *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

Grupami docelowymi *Strategii* są:

- mieszkańcy Gminy Oborniki – kształtowanie i informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie powszechnej wiedzy o celach i zadaniach oraz źródłach finansowania *Strategii*,
- beneficjenci - osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy, jak i aplikujące o środki:
 - podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego,
 - podmioty gospodarcze,
 - organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
 - organizacje pozarządowe,
 - inne organizacje społeczne,
 - określone grupy społeczne formalne i nieformalne,
 - media i inne.

IV. POWIĄZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na Lata 2008-2013 posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu:

- **lokalnym:** z Planem Rozwoju Lokalnego wraz ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Oborniki na lata 2006-2013; Strategią Rozwoju Powiatu Obornickiego;

- **regionalnym:** z Wojewódzką Strategią Rozwoju Pomocy Społecznej Program Celowy Pomocy Społecznej w Województwie Wielkopolskim oraz Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym 2007-2013;

- **krajowym z:**

- Narodową Strategią Spójności 2007-2013;
- Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki;
- Krajowym Planem Działania na Rzecz Integracji Społecznej;
- Programem Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego w Budowaniu Lokalnych Systemów Opieki nad Dzieckiem i Rodziną;
- Programem „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznego”;
- Programem „Wspieranie Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej”;
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Programem „Oparcie Społeczne dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi”;
- Programem Wieloletnim „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”;
- Krajowym Programem Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży (2003 – 2008);
- Narodowym Planem Działań na Rzecz Dzieci (2004 – 2012);
- Krajową Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013;

- **-europejskim z:** Europejską Agendą Społeczną; Europejskim Modelem Społecznym; Europejską Polityką Zatrudnienia.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 jest spójna z zapisami lokalnych dokumentów strategicznych m.in. z:

1. Planem Rozwoju Lokalnego wraz ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Oborniki na lata 2006-2013 –powiązanie niniejszej Strategii zostało przedstawione w podrozdziale 2.1.7 Misja i strategiczne kierunki rozwoju gminy oraz 3.1 Misja Strategii.

2. Strategią Rozwoju Powiatu Obornickiego oraz Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Obornickiego - wskazane zadania w niniejszej Strategii przyczynią się do realizacji priorytetów zawartych w tych dokumentach jak:

PRIORYTET - SPOŁECZNOŚĆ

§ Podejmowanie działań w kierunku podniesienia poziomu usług w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej

§ Stwarzanie warunków dalszej aktywizacji społecznej i gospodarczej.

PRIORYTET - GOSPODARKA

§ Podejmowanie działań w kierunku rozwoju turystyki i rekreacji.

§ Stwarzanie warunków do inwestowania na terenie powiatu w mieszkalnictwo i działalność gospodarczą.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 jest spójna z zapisami regionalnych dokumentów strategicznych m.in. z:

1. Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 – zadania niniejszego dokumentu korespondują bezpośrednio z następującymi celami operacyjnymi zapisanymi w strategii rozwoju województwa:

Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców

Cel operacyjny 4.2. Poprawa warunków mieszkaniowych

Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych

Cel operacyjny 4.4. Wzrost bezpieczeństwa

Cel operacyjny 4.5 Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych

Cel operacyjny 4.6. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Cel operacyjny 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

2. Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2007 – 2013

Cele i kierunki działań przewidziane do realizacji w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* korespondują z zadaniami przewidzianymi w *Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007 – 2013* - Priorytet IV „Restrukturyzacja i wzmocnienie potencjałów terytorialnych”, pole interwencji 1. – Odnowa miast”. Priorytet ten zakłada wsparcie wszelkich inicjatyw, dążących do realizacji programów rewitalizacji społeczno-gospodarczej, szczególnie obszarów miast zagrożonych lub dotkniętych zjawiskami patologii społecznej. Wspierane będą kompleksowe projekty, przyczyniające się do wykształcenia bądź wzmocnienia potencjału rozwojowego danego obszaru. Wsparcie tych działań musi uwzględniać także rozwiązania w zakresie takich problemów, jak m.in. wykluczenia społecznego, wysokiego poziomu przestępczości, ogólnego pogarszanie się jakości życia na zubożonych terenach wiejskich.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 jest spójna z zapisami krajowych dokumentów strategicznych takich jak:

1. Narodowy Plan Rozwoju - zadania, które zostały zaplanowane do realizacji i zapisane w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* są zgodne z założeniami *Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007–2013*, m.in. dlatego, że źródłem

finansowania tych projektów mają być publiczne środki krajowe oraz publiczne środki wspólnotowe. W projekcie tego dokumentu zapisano bowiem następujące cele, z którymi zbieżne są cele i kierunki działań zapisane w niniejszym dokumencie:

- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu
- Wsparcie, rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych
- Poprawa warunków życia i pracy
- Rozwój miast
- Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej
- Wzmacnianie kapitału społecznego, rozwój ekonomii społecznej

2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Cele i kierunki działań przewidziane do realizacji w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013* korespondują z celem głównym przewidzianym w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki (PO KL), który stanowi jeden z elementów systemu realizacyjnego Narodowej Strategii Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013) na lata 2007-2013, których celem strategicznym jest: przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami Unii Europejskiej.

Cel strategiczny NSS (NSRO) będzie osiągany poprzez realizację celów horyzontalnych, wynikających z wyzwań Strategii Lizbońskiej, Strategicznych Wytocznych Wspólnoty oraz wniosków z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także stojących przed nią szans i zagrożeń.

NSS zakłada realizację następujących celów horyzontalnych:

1. Tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego,
2. Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
3. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w tym w szczególności w sektorze usług,

4. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Rozwój obszarów wiejskich.

3. Narodowa Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013

Zadaniem **Krajowej Strategii Polityki Społecznej na lata 2007-2013** jest wskazanie w diagnozie, na które obszary polityki społecznej należy skierować szczególną uwagę, następnie sformułowanie priorytetów i celów, opisanie zadań, czyli określenie instrumentów polityki społecznej, dzięki którym możliwe będzie zrealizowanie zakładanych celów, a także wskazanie źródeł finansowania. W strategii odnajdujemy następujące priorytety:

1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin.
Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.
2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.
3. Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.
4. Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym.
5. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.
6. Rozwój partnerstwa publiczno-społecznego jako podstawy rozwoju usług społecznych.
7. Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008-2013 jest spójna z zapisami europejskich dokumentów strategicznych m.in. z:

1. Europejską Agendą Społeczną

Unia Europejska jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej. Ma ona pozwalać na skuteczne radzenie sobie państw członkowskich z najpoważniejszymi bolączkami społecznymi, jak wykluczenie społeczne.

Rada Europejska w grudniu 2000 r. w Nicei przyjęła konkretne cele w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego (Agenda

Społeczna). Zasadniczym celem przewidzianym w Agendzie jest “bardziej spójne społeczeństwo: równe szanse dla wszystkich”. Natomiast podstawowym narzędziem realizacji tego celu jest zastosowanie otwartej metody koordynacji. Ma ona prowadzić do opracowania jednej listy wspólnych celów dla integracji społecznej, emerytur i rent oraz opieki zdrowotnej, włączając w to cele horyzontalne takie jak równość szans i dostęp do rynku pracy.

2. Europejskim Modelem Społecznym

Agenda Społeczna przewiduje modernizację modelu społecznego w Europie w oparciu o realizację założeń Agendy Lizbońskiej. Nowa Agenda mówi o konieczności gwarancji zatrudnienia i zwiększenia szans na jego osiągnięcie. Wszystko to w oparciu o dynamiczny wzrost gospodarczy Unii, osiągnięty dzięki modernizacji rynku pracy poprzez innowacje i nowe technologie oraz zwiększenie ochrony socjalnej.

Europejski Model Społeczny opiera się na przekonaniu, że możliwe jest pogodzenie wymogów szybkiego rozwoju ekonomicznego z realizacją celów społecznych (bezpieczeństwo zatrudnionych, dostęp do sfery publicznej itp.). Wyróżnia tworzenie innowacyjnych rozwiązań godzących efektywność ekonomiczną z równowagą społeczną. Polityka społeczna to nie tylko koszty, ale i korzyści. Eksperti Komisji Europejskiej oceniają, że brak właściwego podejścia w tym zakresie kosztowałoby Unię około dwa biliony euro rocznie (12-20 procent dochodu Unii). Byłby to koszt wynikający z zaniedbań zdrowia pracowników i straconych dni w pracy, koszt utraty konkurencyjności w wyniku słabej edukacji, koszt walki z przestępczością i powstania grupy ludzi zdeklasowanych, która nie jest w stanie uczestniczyć w rynku pracy.

3. Europejską Polityką Zatrudnienia

W listopadzie 1997 roku podczas Szczytu Luksemburskiego przyjęto Traktat Amsterdamski. Tam stworzono podstawę do formułowania Europejskiej Strategii Zatrudnienia (ESZ). Nadano jej też priorytetowy charakter. Miało to oczywiście związek ze wzmagającym się problemem bezrobocia.

Strategia określa skalę zadań i działań państw członkowskich na rzecz ograniczenia bezrobocia, redukcji ubóstwa i marginalizacji społecznej.

4. Europejską Strategią Zatrudnienia, która opiera się na czterech filarach:

- Zatrudnialność – oznacza starania o to, aby bezrobotni mieli możliwości powrotu do pracy, a także promocję rynku pracy otwartego dla wszystkich. Zadaniem tego filaru jest przeciwdziałanie długoterminowemu bezrobociu, a sposobem na to jest wzmacnianie kształcenia ustawicznego, wspieranie programów doradczych, pomoc w dostosowywaniu programów edukacyjnych do zmieniających się potrzeb rynku pracy.
- Przedsiębiorczość – oznacza dążenie do ułatwiania obywatelom UE zakładania firm, prowadzenia ich oraz zatrudniania innych osób. Jest to traktowane jako wzmaganie szans na tworzenie nowych miejsc pracy. W tym filarze podkreślana jest także kwestia tworzenia motywacji do samozatrudnienia.
- Zdolność adaptacyjna pracowników i pracodawców – filar ten promuje modernizację organizacji pracy, uelastycznienie czasu pracy, przyjmowanie różnorodnych form zatrudnienia, unowocześnianie kontraktów o pracę, utrzymywanie zdolności dostosowawczych przedsiębiorstw poprzez szkolenia pracowników przeprowadzane w firmach.
- Równość szans – czwarty filar poszukuje dróg pogodzenia życia zawodowego z życiem rodzinnym. Próbuje rozwiązać problem przepaści między zatrudnianiem kobiet i mężczyzn. Chodzi o ułatwianie powrotu na rynek pracy po dłuższej przerwie, tworzenie warunków pracy dla osób niepełnosprawnych.

Decyzją Rady 2003/578/EC (DzUWE nr L 197/13 z dn. 5.8.2003) przyjęto trzy nowe główne cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia:

- ☒ pełne zatrudnienie,
- ☒ poprawa jakości i produktywności pracy,
- ☒ wzmocnienie spójności społecznej i integracji.

Rada Europejska przyjęła 10 konkretnych Wytycznych polityki zatrudnienia na nowy okres 3 lat. Nowe Wytyczne obejmują:

1. Aktywne i prewencyjne działania na rzecz bezrobotnych i biernych zawodowo;
2. Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość;
3. Promocja adaptacyjności i mobilności na rynku pracy;
4. Promocja rozwoju kapitału ludzkiego i kształcenia ustawicznego;
5. Wzrost podaży pracy i promowanie aktywnego starzenia się;
6. Polityka równości szans dla kobiet i mężczyzn;
7. Wspieranie integracji i zwalczanie dyskryminacji osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy;
8. Rozwijanie finansowych zachęt do podejmowania zatrudnienia;
9. Ograniczenie szarej strefy zatrudnienia;
10. Zmniejszanie regionalnych różnicowań w zatrudnieniu.

Agenda Lizbońska, której celem jest uczynienie z Unii Europejskiej najbardziej konkurencyjnej ekonomicznie strefy gospodarczej. Strategia zatrudnienia ma zatem silny związek z zadaniami polityki gospodarczej.

Unijne wytyczne w zakresie zatrudnienia zostały podzielone na trzy części:

I. Przyciąganie i utrzymanie większej liczby osób w zatrudnieniu oraz zreformowanie systemu opieki społecznej:

Wytyczna (17) – prowadzenie polityki zatrudnienia, których celem jest uzyskanie pełnego zatrudnienia, podnoszenie jakości i wydajności pracy oraz wzmocnienie społecznej i terytorialnej spójności; Kraje członkowskie powinny doprowadzić do uzyskania stopy zatrudnienia na poziomie 70% (stopa zatrudnienia pokazuje ile osób pracuje w grupie zdolnych do pracy). W przypadku kobiet powinna ona wynieść – 60%, a w przypadku pracowników w wieku 55 – 64 lata – 50%.

Poza zwiększaniem zarówno popytu, jak i podaży pracy kraje członkowskie powinny dążyć do zwiększenia integracji społecznej, zmniejszenia

zróżnicowania w regionalnych stopach zatrudniania, bezrobocia i wydajności pracy, przestrzegać zasad równych szans i przeciwdziałania dyskryminacji. Oprócz wskaźników ilościowych wytyczne wskazują również na czynniki jakościowe, jak podnoszenie wydajności i jakości pracy, które są konieczne przy budowaniu gospodarki opartej na wiedzy.

Wytyczna (18) – promowanie zatrudnienia zgodnego z cyklem życia człowieka;

Zaleca się promowanie aktywnego starzenia się oraz reformowanie systemów zabezpieczeń społecznych. Ważną kwestią jest też godzenie życia zawodowego z prywatnym, w czym pomoc może organizacja opieki nad dziećmi i innymi osobami zależnymi od pracownika.

Wytyczna (19) – zapewnienie włączenia do rynku pracy osób poszukujących pracy i osób znajdujących się w niekorzystnym położeniu;

Osoby bezrobotne powinny mieć kontakt z rynkiem pracy poprzez pomoc w efektywnym poszukiwaniu pracy, ułatwienie dostępu do szkoleń, jak również podniesienie motywacji do pracy poprzez zagwarantowanie płac na poziomie likwidującym z jednej strony ubóstwo, z drugiej – pułapkę bierności. Szczególnej uwagi wymagają osoby znajdujące się w niekorzystnym położeniu oraz nisko wykwalifikowane. Konieczna jest walka z dyskryminacją niepełnosprawnych, imigrantów i innych mniejszości na rynku pracy.

Aktywne formy rynku pracy powinny zawierać instrumenty służące wczesnej identyfikacji potrzeb, pomocy w poszukiwaniu pracy oraz zindywidualizowane plany działania.

Wytyczna (20) – lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy;

Aby zwiększać jakość i ilość pracy konieczne jest podnoszenie poziomu infrastruktury rynku pracy na poziomie narodowym i unijnym, w tym sieci EURES. Instytucje rynku pracy, zwłaszcza służby zatrudnienia, powinny być wzmocnione i zreformowane, w tym także w aspekcie zapewnienia dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia i szkoleniach na poziomie narodowym i UE. Lepsze dopasowanie do zmian na rynku pracy musi być

również wsparte zniesieniem barier w geograficznej mobilności pracowników. W tym kontekście, kraje członkowskie powinny również zwrócić uwagę na imigrację z krajów trzecich.

II. Zwiększenie zdolności przystosowawczych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynków pracy.

Wytyczna (21) – promowanie elastyczności przy równoczesnym zagwarantowaniu pewności zatrudnienia oraz zmniejszenie segmentacji rynku pracy;

Konieczność wprowadzania zmian strukturalnych na rynku pracy jest wynikiem zmieniającego się otoczenia gospodarczego. Procesy globalizacji, czyli otwieranie rynków narodowych na zewnętrzną konkurencję, a także wprowadzanie nowych technologii, wymuszają potrzebę szybkiej adaptacji zarówno na pracownikach, jak i na przedsiębiorstwach. Pracownicy muszą być przygotowani na zróżnicowane formy pracy, kształcenie przez całe życie, wykorzystanie nowoczesnych technologii i mobilność.

Elastyczność pracy powinna być promowana poprzez : ustawodawstwo zaadoptowane do zmian na rynku pracy; wspieranie zmian statusu zatrudnionego (szkolenia, samozatrudnienie, mobilność); promocję innowacyjnych form organizacji pracy (zwiększenie bezpieczeństwa pracy, elastyczne podejście do czasu pracy), przy jednoczesnym zwiększaniu jakości i produktywności pracy, lepsze wykorzystanie nowoczesnych technologii; działania mające na celu przekształcenie pracy w szarej strefie na legalne zatrudnienie.

Wytyczna (22) – zagwarantowanie rozwoju płac i innych kosztów pracy, sprzyjającego zatrudnieniu;

Tworzenie miejsc pracy wiąże się również z odpowiednim rozwojem systemu płac – dostosowanym do zmian produktywności pracy, cyklu gospodarczego oraz sytuacji na rynku pracy. Nacisk powinien być kładziony na redukcję kosztów pracy oraz klina podatkowego, zwłaszcza w stosunku do pracy niskopłatnej.

III. Zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i umiejętności.

Wytyczna (23) – rozwiniecie zakresu i zwiększenie rozmiaru inwestycji w kapitał ludzki;

Inwestycje w kapitał ludzki są niezwykle istotne, ponieważ przyczynia się do zwiększenia produktywności pracy i lepszego dostępu do rynku pracy. Kraje członkowskie UE są zobowiązane do przygotowania strategii kształcenia ustawicznego do roku 2006.

Zalecane działania w dziedzinie inwestycji w kapitał ludzki to: stworzenie strategii kształcenia ustawicznego, łączenie ich z odpowiednimi bodźcami i mechanizmami podziału kosztów pomiędzy przedsiębiorstwa, instytucje państwowe i osoby prywatne, ze szczególnym uwzględnieniem zmniejszenia liczby uczniów przedwcześnie opuszczających szkoły; zwiększenie dostępności do kształcenia zawodowego, średniego i wyższego, włącznie ze szkoleniem z zakresu przedsiębiorczości; nacisk na uczestnictwo w szkoleniach i doksztalcaniu przez całe życie, zwłaszcza dla nisko wykwalifikowanych i starszych pracowników.

Wytyczna (24) – zapewnienie dostosowywania się systemu edukacji i szkoleń do nowych wymagań w zakresie kompetencji i umiejętności;

Ważnym celem jest dopasowanie podaży na rynku pracy do popytu, np. system kształcenia powinien mieć zdolność szybkiego dostosowywania się do gospodarki opartej na wiedzy. W tym celu można wykorzystać technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT) oraz zwiększyć mobilność pracowników. W związku z tym należy znieść istniejące bariery swobodnego przemieszczania się, zwłaszcza te związane z uznawalnością wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Dostosowywanie systemów edukacji i szkoleń do nowych wymagań kompetencyjnych wymaga: lepszej identyfikacji potrzeb w zakresie kompetencji oraz prognozowanie przyszłych wymagań; zwiększanie podaży instrumentów edukacji i szkoleń; rozwijania systemów wzajemnej

uznawalności kwalifikacji; zapewniania atrakcyjności, otwarcia i wysokich standardów systemów edukacji i szkoleń.

Tak więc Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Oborniki na lata 2008 – 2013 jest ściśle skorelowana i spójna tematycznie z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami.

Konsultacja ekspercka:

Ewa Sobolewska

Konsultant Regionalny na Województwo Wielkopolskie MPiPS,

Specjalista Organizacji Pomocy Społecznej.